

653

Besluit van 26 oktober 1981, houdende vaststelling van Titel I van het Academisch Statuut (Algemeen Deel) alsmede van de hoofdstukken I en II van het Besluit Academisch Statuut-W.U.B.

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Onderwijs en Wetenschappen, mede namens Onze Minister van Landbouw en Visserij, van 24 juli 1981, nr. 386640, Stafdirectie Juridische Zaken Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek;

Gelet op de artikelen 17, derde lid, 18, tweede lid, 18bis, derde lid, 20, zesde lid, 21, 22, tweede lid, 24, eerste, tweede en derde lid, 24bis, eerste, tweede en derde lid, 25, 26, 27, tweede, derde, vierde, zevende en achtste lid, 28, tweede en derde lid, 29, derde lid, 32, vierde, vijfde, zevende en elfde lid, 32bis, 33 en 147, vierde lid, van de Wet op het wetenschappelijk onderwijs (Stb. 1975, 729);

Gelet op de artikelen 11ter juncto 11, 34, vierde lid, en 50 van de Wet universitaire bestuurshervorming 1970 (Stb. 1977, 312);

Gelet op artikel 3 van de Wet Rijksuniversiteit Limburg (Stb. 1975, 717);

Voorts gelet op artikel VIII, derde lid, van de Wet twee-fasenstructuur w.o. (Stb. 1981, 137);

Gezien de adviezen van de Academische Raad, van de universiteiten en hogescholen alsmede van de Onderwijsraad;

De Raad van State gehoord (advies van 4 september 1981, nr. 810826/10);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Onderwijs en Wetenschappen, mede namens Onze Minister van Landbouw en Visserij, van 20 oktober 1981, nr. 390162, Stafdirectie Juridische Zaken Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek;

Hebben goedgevonden en verstaan:

ARTIKEL I

Titel I van het Academisch Statuut wordt vastgesteld als volgt:

TITEL I. ALGEMEEN DEEL

Afdeling I. Algemene bepalingen

Artikel 1. In dit besluit wordt verstaan onder:

- a. de wet: de Wet op het wetenschappelijk onderwijs;

- b. Onze minister: Onze Minister van Onderwijs en Wetenschappen, en voor zover het de rijkslandbouwhogeschool betreft, Onze Minister van Landbouw en Visserij;
- c. universiteiten en hogescholen: de in artikel 15 van de wet genoemde universiteiten en hogescholen alsmede de Rijksuniversiteit Limburg;
- d. faculteit: faculteit, interfaculteit, afdeling of tussenafdeling, tenzij uit dit besluit anders blijkt;
- e. hoogleraar: hoogleraar of lector;
- f. nadere regeling: de in artikel 43, eerste lid, bedoelde nadere regeling van de inrichting en omvang der examens;
- g. toelatingsregeling: de in artikel 81, eerste lid, bedoelde regeling met betrekking tot een opleiding van de tweede fase;
- h. vak: behoudens in paragraaf 1 van afdeling VII en in paragraaf 4 van afdeling IX van deze titel, een vakgebied, een onderdeel van een vakgebied dan wel een combinatie van onderdelen van een of meer vakgebieden.

Artikel 2. Het bepaalde in deze titel is, voor zoveel als mogelijk is, van overeenkomstige toepassing op interuniversitaire instituten, als bedoeld in artikel 36 van de wet.

Afdeling II. De interfaculteiten, subfaculteiten, afdelingen, tussenafdelingen en onderafdelingen alsmede de interuniversitaire interfaculteiten en tussenafdelingen

§ 1. De interfaculteiten en subfaculteiten

Artikel 3. 1. Aan elke universiteit is een centrale interfaculteit tussen alle faculteiten, die de universiteit omvat. De voorgaande volzin is niet van toepassing op de Rijksuniversiteit Limburg.

2. Een universiteit kan de volgende andere interfaculteiten omvatten:

- a. de interfaculteit tussen de faculteit der wiskunde en natuurwetenschappen, die der letteren en die der sociale wetenschappen, aan te duiden als de interfaculteit der *geografie en prehistorie*;
- b. de interfaculteit tussen de faculteit der wiskunde en natuurwetenschappen en die der economische wetenschappen, aan te duiden als de interfaculteit der *actuariële wetenschappen en econometrie*;
- c. de interfaculteit tussen de faculteit der geneeskunde en die der sociale wetenschappen, aan te duiden als de interfaculteit der *lichamelijke opvoeding*.

Artikel 4. 1. Aan een universiteit kunnen de volgende subfaculteiten worden ingesteld:

- a. in de faculteit der geneeskunde: de subfaculteit der *geneeskunde* en die der *tandheelkunde*;
- b. in de faculteit der wiskunde en natuurwetenschappen: de subfaculteit der *wiskunde, sterrenkunde, natuurkunde en informatica*, die der *scheikunde*, die der *geologie en geofysica*, die der *biologie* en die der *farmacie*;
- c. in de faculteit der letteren: de subfaculteit der *algemene en vergelijkende taalwetenschap en der algemene literatuurwetenschap*, die der *klassieke taal- en letterkunde*, die der *westerse taal- en letterkunde*, die der *niet-westerse taal- en letterkunde* en die der *geschiedenis, kunstgeschiedenis, archeologie en muziekwetenschap*;
- d. in de faculteit der sociale wetenschappen: de subfaculteit der *sociaal-culturele wetenschappen*, die der *psychologie* en die der *pedagogische en andragogische wetenschappen*;
- e. in de interfaculteit der geografie en prehistorie: de subfaculteit der *geografie* en die der *prehistorie*.

2. Onder goedkeuring van curatoren kan de faculteit of interfaculteit besluiten af te wijken van de in het eerste lid omschreven indeling.

§ 2. De afdelingen, tussenafdelingen en onderafdelingen

Artikel 5. Een technische rijkshogeschool kan, behalve de in artikel 18, eerste lid, van de wet genoemde, de volgende afdelingen omvatten:

- a. de afdeling der civiele techniek;
- b. de afdeling der bouwkunde;
- c. de afdeling der mijnbouwkunde;
- d. de afdeling der technische natuurkunde;
- e. de afdeling der scheepsbouw- en scheepvaartkunde;
- f. de afdeling der luchtvaart- en ruimtevaarttechniek;
- g. de afdeling der bedrijfskunde;
- h. de afdeling der geodesie.

Artikel 6. Een technische rijkshogeschool kan de volgende tussenafdelingen omvatten:

- a. de tussenafdeling tussen de afdeling der werktuigbouwkunde, die der scheikundige technologie en die der technische natuurkunde, aan te duiden als de tussenafdeling der *metaalkunde*;
- b. de tussenafdeling tussen de afdeling der bouwkunde, die der werktuigbouwkunde en die der algemene wetenschappen, aan te duiden als de tussenafdeling van het *industrieel ontwerpen*.

Artikel 7. 1. Aan een technische rijkshogeschool kunnen in de afdeling der algemene wetenschappen worden ingesteld de onderafdeling der *wijsbegeerte en maatschappijwetenschappen* en die der *wiskunde en informatica*.

2. Onder goedkeuring van curatoren kan de afdeling besluiten af te wijken van de in het eerste lid omschreven indeling.

§ 3. De interuniversitaire interfaculteiten en tussenafdelingen

Artikel 8. Tussen een of meer faculteiten van een universiteit of hogeschool en een of meer afdelingen van een technische rijkshogeschool kan worden ingesteld de interuniversitaire interfaculteit der *bedrijfskunde*.

Afdeling III. De studierichtingen

§ 1. Algemene bepalingen

Artikel 9. Behoudens in de gevallen, die zijn omschreven in artikel 21bis van de wet en in de paragrafen 2, 3 en 4 van deze afdeling, en onverminderd de bevoegdheid van bijzondere universiteiten en hogescholen studierichtingen in te stellen die naar haar oordeel niet voor opnemings in dit besluit in aanmerking komen, kunnen de universiteiten en hogescholen geen andere studierichtingen omvatten dan die, welke zijn opgenomen in titel II.

Artikel 10. 1. Een voorstel tot opnemings van een nieuwe studierichting in titel II dient in elk geval dusdanig te zijn ingekleed, dat daaruit blijken:

- a. de eindtermen, waarop het doctorale examenprogramma is gericht;
- b. de inhoud van de examenprogramma's alsmede een globaal overzicht van het daarop gerichte onderwijsprogramma;
- c. een raming van de studielast, afzonderlijk voor de propedeutische en de doctorale fase;
- d. een globaal overzicht van de ontwikkelingen der wetenschap op het gebied van de voorgestelde studierichting alsmede, zo mogelijk, van het onderwijs- en examenprogramma van in andere landen met die studierichting overeenkomende dan wel vergelijkbare studierichtingen;
- e. de verhouding tussen de voorgestelde studierichting, wat de inhoud betreft, en andere min of meer verwante studierichtingen alsmede vergelijkbare opleidingen in het hoger beroepsonderwijs;

f. in voorkomende gevallen de toepassing van artikel 24bis, tweede lid, van de wet;

g. in voorkomende gevallen de redenen, waarom wordt afgezien van de instelling van de studierichting op de wijze, bedoeld in artikel 20 van de wet.

2. Een voorstel, als bedoeld in het eerste lid, wordt aan Onze minister aangeboden door de tussenkomst van de Academische Raad, die daaraan zijn oordeel over het voorstel toevoegt.

§ 2. Experimentele studierichtingen

Artikel 11. 1. Een besluit van een universiteit of hogeschool tot instelling van een studierichting, als bedoeld in artikel 20, eerste lid, van de wet, wordt, met redenen omkleed, door curatoren toegezonden aan Onze minister. Daarbij wordt tevens aan Onze minister medegedeeld op voorstel van welke faculteit of faculteiten het besluit werd genomen.

2. Op het besluit is artikel 10, eerste lid, aanhef en onder a tot en met e, van toepassing.

3. In het besluit kan worden bepaald, dat het onderwijs van de studierichting mede dan wel uitsluitend in deeltijdse vorm zal worden verzorgd. In dat geval is op het besluit tevens het bepaalde in paragraaf 5 van deze afdeling van overeenkomstige toepassing.

4. Het bepaalde in deze paragraaf geldt niet ten aanzien van de studierichtingen aan een bijzondere universiteit of hogeschool die naar haar oordeel niet voor opnemning in dit besluit in aanmerking komen.

Artikel 12. 1. Onze minister doet binnen dertig dagen na de ontvangst van het besluit, bedoeld in artikel 11, eerste lid, mededeling van dat besluit aan de Academische Raad, aan curatoren van de andere universiteiten en hogescholen welke zulks aangaat, alsmede aan de Onderwijsraad.

2. Binnen negentig dagen na de ontvangst van een mededeling, als bedoeld in het eerste lid, kan de Academische Raad zijn oordeel met dat van curatoren van de in dat lid bedoelde universiteiten en hogescholen inzake het desbetreffende besluit aan Onze minister kenbaar maken.

3. Van de goedkeuring wordt door Onze minister mededeling gedaan in de Nederlandse Staatscourant.

Artikel 13. Indien Onze minister aan een besluit tot instelling van een studierichting zijn goedkeuring heeft verleend, delen curatoren, onder overlegging van het desbetreffende advies van de senaat, uiterlijk een jaar vóór het verstrijken van de in artikel 20, vierde lid, eerste volzin, van de wet genoemde termijn of van de verlenging daarvan, aan Onze minister mede of de studierichting naar hun oordeel in titel II behoort te worden opgenomen dan wel zal moeten worden opgeheven. Op een mededeling tot opnemning in dit besluit is artikel 10 niet van toepassing.

Artikel 14. 1. In het geval, bedoeld in artikel 20, vierde lid, eerste volzin, van de wet, kan door curatoren, onder overlegging van het desbetreffende advies van de senaat en onder opgave van redenen, aan Onze minister om verlenging van de termijn worden verzocht.

2. Artikel 12 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 15. Curatoren kunnen besluiten een studierichting, als bedoeld in deze paragraaf, op te heffen. Het desbetreffende besluit wordt door hen, onder overlegging van het desbetreffende advies van de senaat, ter kennis gebracht van Onze minister, de Academische Raad en de universiteiten en hogescholen welke zulks aangaat.

§ 3. Vrije studierichtingen

Artikel 16. Naast de studierichtingen, welke zijn opgenomen in titel II, alsmede naast die, welke zijn bedoeld in paragraaf 2 van deze afdeling, zijn cu-

ratoren, op voorstel van de desbetreffende faculteit en na advies van de senaat, bevoegd andere studierichtingen in te stellen. Deze studierichtingen worden «vrije studierichtingen» genoemd.

Artikel 17. De faculteit wijst het propedeutisch examen van een of meer der in titel II opgenomen studierichtingen aan als het propedeutisch examen van de vrije studierichting.

Artikel 18. Het doctoraal examen van de vrije studierichting omvat:

- een of meer in de nadere regeling aan te wijzen examenonderdelen die betrekking hebben op vakken, waarin het onderwijs door de faculteit wordt verzorgd;
- indien de faculteit zulks noodzakelijk acht, een of meer in de nadere regeling aan te wijzen examenonderdelen die betrekking hebben op vakken, waarin het onderwijs door een andere faculteit wordt verzorgd;
- een of meer examenonderdelen, onder de goedkeuring van de desbetreffende examencommissie door de examinandus te kiezen.

Artikel 19. Van de instelling van een vrije studierichting wordt binnen zes maanden kennis gegeven aan Onze minister, de Academische Raad en de andere universiteiten en hogescholen, die een overeenkomstige faculteit omvatten.

§ 4. Vrij doctoraal examen

Artikel 20. 1. Degene, die daartoe aan de faculteit schriftelijk de wens te kennen geeft, wordt op grond van een door hem met goed gevolg afgelegd propedeutisch examen door die faculteit toegang verleend tot het afleggen van een vrij doctoraal examen, waarvan de onderdelen door hem onder goedkeuring van de desbetreffende faculteit worden gekozen.

2. De faculteit geeft bij het verlenen van de toegang, bedoeld in het eerste lid, aan tot welke studierichting het vrij doctoraal examen wordt geacht te behoren.

§ 5. In deeltijdse vorm verzorgde studierichtingen

Artikel 21. Een verzoek om verlening van de goedkeuring, bedoeld in artikel 24bis, tweede lid, van de wet, kan uitsluitend worden gedaan met betrekking tot een studierichting, ten aanzien waarvan in titel II is bepaald dat zij in deeltijdse vorm kan dan wel zal worden verzorgd.

Artikel 22. Het verzoek wordt gedaan door het college van curatoren op een daartoe strekkend voorstel van de desbetreffende faculteit en vergezeld van het oordeel van de senaat door dat college aan Onze minister toegezonden.

Artikel 23. 1. Met inachtneming van het daaromtrent in deze paragraaf en van het overigens bij of krachtens de wet bepaalde, dienen bij het verzoek in elk geval te worden overgelegd:

- een afzonderlijke regeling van de inrichting der examens alsmede een globaal overzicht van het daarop gerichte onderwijsprogramma;
- een opgave van de met inachtneming van het bepaalde in het tweede lid vastgestelde cursusduur van het in deeltijdse vorm verzorgde onderwijsprogramma van de propedeutische, onderscheidenlijk de doctorale fase;
- de beweegredenen, die aan het voorstel ten grondslag liggen, waaronder begrepen de belangstelling van aanstaande studenten.

2. De faculteit stelt de cursusduur van het in deeltijdse vorm verzorgde onderwijsprogramma vast, rekening houdend met de raming van de studie-last van het in voltijdse vorm verzorgde onderwijsprogramma.

Artikel 24. Alvorens goedkeuring aan het in artikel 22 bedoelde verzoek te verlenen dan wel te onthouden, stelt Onze minister in elk geval de Academische Raad, curatoren van de overige universiteiten en hogescholen alsmede de Onderwijsraad in de gelegenheid hem binnen een door hem te bepalen termijn van advies te dienen.

Artikel 25. 1. De goedkeuring kan door Onze minister worden verleend voor een door hem te bepalen termijn van ten minste vijf jaren.

2. Van de goedkeuring wordt door Onze minister mededeling gedaan in de Nederlandse Staatscourant.

Artikel 26. 1. Indien de goedkeuring voor een bepaalde termijn is verleend en het college van curatoren van de desbetreffende universiteit of hogeschool van oordeel is dat verlenging gewenst is, verzoekt dat college uiterlijk een jaar vóór het verstrijken van de termijn Onze minister om verlenging daarvan. Het college van curatoren, de desbetreffende faculteit en de senaat gehoord, voegt bij het verzoek een verslag van de gedurende de verstreken periode opgedane bevindingen alsmede de zijns inziens daaraan te verbinden gevolgtrekkingen.

2. De artikelen 24 en 25 zijn van overeenkomstige toepassing.

Afdeling IV. De opleidingen der tweede fase

§ 1. Algemene bepalingen

Artikel 27. Behoudens in de gevallen, bedoeld in artikel 32, vierde lid, van de wet, en in de gevallen, die zijn omschreven in paragraaf 2 van deze afdeling, alsmede onverminderd de bevoegdheid van bijzondere universiteiten en hogescholen opleidingen in te stellen die naar haar oordeel niet voor opnemings in dit besluit in aanmerking komen, kunnen de universiteiten en hogescholen geen andere opleidingen omvatten dan die, welke zijn opgenomen in titel III.

Artikel 28. 1. Een voorstel tot opnemings in titel III van een opleiding, als bedoeld in artikel 32, derde of vijfde lid, van de wet, dient in elk geval dusdanig te zijn ingekleed, dat daaruit blijken:

- a. de eindtermen, waarop het examenprogramma is gericht;
- b. de inhoud van het examenprogramma alsmede een globaal overzicht van het daarop gerichte onderwijsprogramma;
- c. de cursusduur;
- d. een raming van de studielast;
- e. een globaal overzicht van de ontwikkelingen der wetenschap op het gebied van de desbetreffende opleiding alsmede, zo mogelijk, van in andere landen met die opleiding overeenkomende dan wel vergelijkbare opleidingen;
- f. de redenen, waarom in het geval van een opleiding, als bedoeld in artikel 32, derde lid, van de wet, de eindtermen niet kunnen worden vervuld door differentiatie in de eerste fase;
- g. dat de beoogde opleiding niet reeds buiten het wetenschappelijk onderwijs wordt verzorgd;
- h. in voorkomende gevallen met betrekking tot een opleiding, als bedoeld in artikel 32, derde lid, van de wet, de toepassing van artikel 24bis, tweede lid, van de wet;
- i. in voorkomende gevallen de redenen, waarom wordt afgezien van de instelling van de opleiding op de wijze, bedoeld in artikel 20 van de wet;
- j. in voorkomende gevallen de samenwerking ten behoeve van de opleiding met een of meer andere faculteiten.

2. Een voorstel, als bedoeld in het eerste lid, wordt aan Onze minister aangeboden door de tussenkomst van de Academische Raad, die daaraan zijn oordeel over het voorstel toevoegt.

§ 2. Experimentele opleidingen

Artikel 29. 1. Een in artikel 20 van de wet bedoeld besluit van een universiteit of hogeschool tot instelling van een in die bepaling bedoelde opleiding wordt, met redenen omkleed, door curatoren toegezonden aan Onze minister. Daarbij wordt tevens aan Onze minister medegedeeld op voorstel van welke faculteit, al dan niet in samenwerking met een of meer andere faculteiten, het besluit werd genomen.

2. Op het besluit is artikel 28, eerste lid, aanhef en onder a tot en met g, van toepassing.

3. In het besluit kan worden bepaald, dat het onderwijs van de opleiding mede dan wel uitsluitend in deeltijdse vorm zal worden verzorgd. In dat geval is op het besluit tevens het bepaalde in paragraaf 3 van deze afdeling van overeenkomstige toepassing.

4. Het bepaalde in deze paragraaf geldt niet ten aanzien van opleidingen, als bedoeld in artikel 32, derde en vijfde lid, van de wet, aan een bijzondere universiteit of hogeschool die naar haar oordeel niet voor opnemings in dit besluit in aanmerking komen.

Artikel 30. Artikel 12 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 31. Indien Onze minister aan een besluit tot instelling van een opleiding zijn goedkeuring heeft verleend, delen curatoren, onder overlegging van het desbetreffende advies van de senaat, uiterlijk een jaar vóór het verstrijken van de in artikel 20, vierde lid, tweede volzin, van de wet genoemde termijn of van de verlenging daarvan, aan Onze minister mede of de opleiding naar hun oordeel in titel III behoort te worden opgenomen dan wel zal moeten worden opgeheven. Op een mededeling tot opnemings in dit besluit is artikel 28 niet van toepassing.

Artikel 32. 1. In het geval, bedoeld in artikel 20, vierde lid, tweede volzin, van de wet, kan door curatoren, onder overlegging van het desbetreffende advies van de senaat en onder opgave van redenen, aan Onze minister om verlenging van de termijn worden verzocht.

2. Artikel 12 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 33. Op een opleiding, als bedoeld in deze paragraaf, is het bepaalde in artikel 15 van overeenkomstige toepassing.

§ 3. In deeltijdse vorm verzorgde opleidingen

Artikel 34. 1. Een verzoek om verlening van de goedkeuring, bedoeld in artikel 32, tiende lid, tweede volzin, juncto artikel 24bis, tweede lid, van de wet, betreffende een opleiding als bedoeld in artikel 32, derde lid, van de wet, kan uitsluitend worden gedaan, indien ten aanzien van de opleiding in titel III is bepaald, dat zij in deeltijdse vorm kan dan wel zal worden verzorgd.

2. Op een verzoek, als bedoeld in het eerste lid, is het bepaalde in de artikelen 22 tot en met 26 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 35. Indien een universiteit of hogeschool een door haar ingevolge artikel 32, vierde lid, van de wet ingestelde opleiding in deeltijdse vorm wenst te verzorgen, is het bepaalde in de artikelen 22 tot en met 26 van overeenkomstige toepassing.

§ 1. De indeling van het studiejaar

Artikel 36. 1. Curatoren regelen, met inachtneming van het bepaalde in de volgende leden, per faculteit de indeling van het studiejaar.

2. De regeling bevat in elk geval de vaststelling van de perioden, waarbinnen noch onderwijs wordt gegeven, noch de gelegenheid wordt geboden tot het afleggen van examens of het deelnemen aan praktische oefeningen, behoudens de bevoegdheid van de faculteit om in beide genoemde gevallen, met inachtneming van het dienstbelang, eigener beweging dan wel op een met redenen omkleed verzoek van een belanghebbende anders te beslissen.

3. De in het tweede lid bedoelde perioden kunnen tezamen per studiejaar ten hoogste tien weken omvatten.

§ 2. Praktische oefeningen

Artikel 37. 1. In het onderwijsprogramma van de propedeutische en de doctorale fase van de studierichtingen alsmede in dat van de opleidingen der tweede fase worden, voor zoveel nodig, regelen gegeven met betrekking tot de inrichting van praktische oefeningen, daaronder begrepen die, bedoeld in artikel 46, eerste lid.

2. Onder praktische oefeningen, als bedoeld in het eerste lid, worden begrepen:

- a. het maken van scripties;
- b. het maken van werkstukken of proefontwerpen;
- c. het uitvoeren van onderzoekopdrachten;
- d. het deelnemen aan veldwerk en excursies;
- e. het doorlopen van stages;
- f. het deelnemen aan andere noodzakelijk geachte onderwijsleeractiviteiten, gericht op het bereiken van de beoogde vaardigheden.

3. Het deelnemen aan praktische oefeningen kan binnen of buiten de universiteit of hogeschool geschieden.

§ 3. Studielast en studievoortgang

Artikel 38. Bij de vaststelling van het onderwijsprogramma van elke studierichting en van elke opleiding der tweede fase geeft de faculteit per onderdeel van dat programma een raming van het aantal uren studielast op de grondslag van het bepaalde in de artikelen 39 en 40.

Artikel 39. Bij de raming van de studielast per onderdeel van het onderwijsprogramma van een studierichting wordt als uitgangspunt genomen, dat een student die met betrekking tot zijn geschiktheid in alle opzichten voor de desbetreffende studierichting als gemiddeld wordt aangemerkt, gedurende de vier cursusjaren voor dat onderwijsprogramma gezamenlijk ongeveer achtenzestighonderd uren in totaal nodig heeft om de studie in de cursusduur te kunnen voltooien.

Artikel 40. 1. Bij de raming van de studielast per onderdeel van het onderwijsprogramma van een opleiding der tweede fase wordt als uitgangspunt genomen, dat een student die met betrekking tot zijn geschiktheid in alle opzichten voor de desbetreffende opleiding als gemiddeld wordt aangemerkt, per cursusjaar voor dat onderwijsprogramma ongeveer zeventienhonderd uren nodig heeft om de studie in de cursusduur te kunnen voltooien.

2. Ten aanzien van een gedeelte van een cursusjaar wordt een dienovereenkomstige hoeveelheid uren als uitgangspunt genomen.

Artikel 41. 1. Ten behoeve van de registratie van de studievoortgang wordt gebruik gemaakt van een door de faculteit te kiezen registratiesys-

teem. De registratie kan geschieden in studiepunten die corresponderen met de in artikel 38 bedoelde studielast zoals die voor de onderscheiden onderdelen van het onderwijsprogramma is vastgesteld.

2. Ten behoeve van de bewaking en, zo nodig, bijstelling van de studielast draagt de faculteit zorg voor een regelmatige beoordeling en weging van het tijdsbeslag, dat uit het onderwijsprogramma voor de student, bedoeld in de artikelen 39 en 40, voortvloeit.

§ 4. Slotbepaling

Artikel 42. Bij het opstellen van het onderwijsprogramma schenkt de faculteit aandacht aan de wijze waarop dit programma kan bijdragen aan de bevordering van maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef, als bedoeld in artikel 2, tweede lid, van de wet.

Afdeling VI. De examens

§ 1. De inrichting van de examens

Artikel 43. 1. Met inachtneming van het bij dit besluit bepaalde, stelt de faculteit voor de inrichting en omvang van de examens van elke bij of krachtens dit besluit geregelde studierichting of opleiding van de tweede fase een nadere regeling vast.

2. Alvorens tot de vaststelling of wijziging van de nadere regeling over te gaan, pleegt de faculteit overleg met de sectie van de Academische Raad, welke zulks aangaat.

3. Het bepaalde in de voorgaande leden is van overeenkomstige toepassing op de examens van opleidingen van de tweede fase, als bedoeld in artikel 32, vierde lid, van de wet, alsmede op die van studierichtingen en opleidingen van de tweede fase, ingesteld ingevolge het bepaalde in artikel 20 van de wet.

Artikel 44. 1. Met inachtneming van het bepaalde omtrent de vakgebieden in titel II of titel III worden in de nadere regeling van elk examen genoemd:

- a. de verplichte examenonderdelen;
- b. de examenonderdelen waaruit een in de nadere regeling te bepalen aantal door de examinandus dient te worden gekozen;
- c. het aantal examenonderdelen dat, onder goedkeuring van de desbetreffende examencommissie, door de examinandus kan of moet worden gekozen, welke examenonderdelen betrekking hebben op vakken die aan een universiteit of hogeschool worden onderwezen met dien verstande, dat ten minste een examenonderdeel door de examinandus wordt gekozen.

2. Voor zover met het oog op de toegang tot het doctoraal examen van een studierichting het propedeutisch examen van een of meer andere studierichtingen mede wordt aangemerkt als het propedeutisch examen van de desbetreffende studierichting, kan in de nadere regeling worden bepaald dat de in het eerste lid onder b toegekende vrijheid van keuze, afhankelijk van het afgelegde propedeutisch examen, wordt beperkt.

3. Ingeval in titel II of III met betrekking tot een propedeutisch examen, onderscheidenlijk een examen, als genoemd of bedoeld in artikel 32 van de wet, een zodanige regeling is vastgesteld dat de in het eerste lid vermelde indeling niet geheel kan worden gevolgd, geschiedt de toepassing van dat lid voor zoveel dat mogelijk is.

Artikel 45. 1. In de nadere regeling worden regelen gegeven betreffende:

- a. waar nodig de volgorde waarin alsmede de tijdvakken waarbinnen de gelegenheid wordt gegeven tot het afleggen van de in artikel 44, eerste lid, bedoelde examenonderdelen.

b. de geldigheidsduur van met goed gevolg afgelegde examenonderdelen, alsmede de bevoegdheid van de desbetreffende examencommissie om die geldigheidsduur te verlengen.

2. In de nadere regeling wordt ten aanzien van elk der in artikel 44, eerste lid, bedoelde examenonderdelen bepaald, of zij mondeling of schriftelijk dan wel op een andere wijze kunnen worden afgelegd, alsmede het aantal malen per studiejaar dat zij kunnen worden afgelegd. In bijzondere gevallen kan de desbetreffende examencommissie toestaan, dat wordt afgeweken van het bepaalde krachtens de voorgaande volzin.

3. Met betrekking tot het in het eerste lid onder a gestelde kan in de nadere regeling tevens worden bepaald dat het met goed gevolg afgelegd hebben van een of meer examenonderdelen voorwaarde is voor de toelating tot het afleggen van een of meer andere examenonderdelen.

Artikel 46. 1. In de nadere regeling kan het deelnemen aan daarbij met name vermelde praktische oefeningen verplicht worden gesteld met het oog op de toelating tot het afleggen van het desbetreffende onderdeel van het examen.

2. Van de verplichting tot het deelnemen aan praktische oefeningen kan door de desbetreffende examencommissie vrijstelling worden verleend. Deze vrijstelling kan onder meer worden verleend op grond van gewetensbezwaren. In dat geval kan de desbetreffende examencommissie bepalen dat de praktische oefening op een andere, door haar te bepalen wijze wordt verricht.

Artikel 47. 1. In de nadere regeling wordt bepaald gedurende welke termijn degene, die een schriftelijk examen of examenonderdeel heeft afgelegd, op zijn verzoek inzage verkrijgt in zijn beoordeelde werk.

2. In de nadere regeling wordt bepaald gedurende welke termijn en op welke wijze belangstellenden kunnen kennisnemen van vragen en opdrachten, gesteld, onderscheidenlijk gegeven in het kader van een schriftelijk afgenomen examen of examenonderdeel, alsmede zo mogelijk van de normen aan de hand waarvan de beoordeling heeft plaatsgevonden.

§ 2. De aanwijzing van andere deskundigen als lid van de examencommissie

Artikel 48. 1. Voor zover dit voor het afnemen van een examen of examenonderdeel is vereist, kan de faculteit op de voordracht van een examencommissie als lid van die examencommissie aanwijzen:

a. hoogleraren of in vaste dienst benoemde wetenschappelijke medewerkers van de universiteit of hogeschool dan wel van een andere universiteit of hogeschool, die niet reeds krachtens wettelijke regeling als lid in de desbetreffende examencommissie zitting hebben;

b. kerkelijke hoogleraren aan en bijzondere hoogleraren bij een openbare universiteit of hogeschool, de laatstbedoelden voor zover zij krachtens het bepaalde in artikel 135, vierde lid, van de wet mogen examineren in de door hen onderwezen vakken;

c. met toestemming van het college van curatoren: deskundigen van buiten een universiteit of hogeschool.

2. Op de in het eerste lid onder c bedoelde personen is het Vacatiegeldenbesluit 1970 (Stb. 577) van toepassing.

§ 3. Het afnemen van examens

Artikel 49. 1. Elk examen omvat het door de examencommissie te verrichten onderzoek naar de kennis, het inzicht en de vaardigheden van de examinandus alsmede de beoordeling van de resultaten van dat onderzoek.

2. In elk van de in artikel 44, eerste lid, bedoelde onderdelen van het examen wordt het onderzoek verricht en wordt het resultaat daarvan beoordeeld door de desbetreffende examencommissie voor zover zij daartoe niet uit haar midden een of meer examinatoren heeft aangewezen.

3. Ingeval in hetzelfde examenonderdeel al dan niet te zelfder tijd door meer dan een examinator het onderzoek wordt verricht en het resultaat daarvan wordt beoordeeld, ziet de desbetreffende examencommissie erop toe, dat die examinatoren beoordelen aan de hand van dezelfde normen, en wijst zij zo nodig een voor het examineren eerst verantwoordelijke examinator aan.

4. De vaststelling of is voldaan aan de voorwaarden met het oog op de toelating tot het afleggen van het examen dan wel van een of meer onderdelen daarvan, geschiedt door de desbetreffende examencommissie of examinator.

Artikel 50. 1. Mondeling wordt niet meer dan één persoon tegelijk geëxamineerd, tenzij de faculteit anders heeft bepaald.

2. Het mondeling afnemen van examens of van examenonderdelen is openbaar, tenzij de desbetreffende examencommissie of examinator in bijzondere gevallen anders heeft bepaald dan wel de examinandus daartegen bezwaar heeft gemaakt.

3. De examens en onderdelen daarvan worden afgenomen in het Nederlands of, voor zover de desbetreffende examencommissie of examinator dit nodig of gewenst acht, in een andere taal.

Artikel 51. Ingeval een examenonderdeel is afgenomen, wordt door de desbetreffende examencommissie of examinator een daarop betrekking hebbende verklaring uitgereikt, waaruit de uitslag blijkt. De verklaring wordt ondertekend door ten minste twee door de examencommissie aan te wijzen leden, onderscheidenlijk door de examinator.

Artikel 52. 1. Nadat alle onderdelen van het examen zijn afgenomen, wordt de uitslag van het examen vastgesteld door de desbetreffende examencommissie.

2. Omtrent de wijze waarop de in het voorgaande lid bedoelde beslissing wordt genomen, kan de faculteit regelen geven. In die regelen kan worden bepaald, dat de beslissing wordt genomen met een gekwalificeerde meerderheid. Voor zover in die regelen niet anders is bepaald, beslist de examencommissie bij gewone meerderheid van stemmen. Ingeval de vereiste meerderheid niet is behaald, is de geëxamineerde afgewezen.

Artikel 53. 1. Ten bewijze dat het examen met goed gevolg is afgelegd, wordt door de desbetreffende examencommissie een getuigschrift uitgereikt. Het getuigschrift wordt ondertekend door ten minste twee door de examencommissie aan te wijzen leden.

2. Op de keerzijde van het getuigschrift dan wel, indien de desbetreffende faculteit dit heeft bepaald, op een van het getuigschrift deel uitmakende bijlage worden de tot het examen behorende onderdelen vermeld. Daarboven worden vermeld niet tot het examen behorende onderdelen waarin, voordat over de uitslag van het examen is beslist, op verzoek van de examinandus is geëxamineerd, mits die onderdelen met goed gevolg zijn afgelegd.

3. Ingeval de geëxamineerde tijdens het afleggen van het examen blijk heeft gegeven van uitzonderlijke bekwaamheid, kan dit op het getuigschrift worden vermeld met de woorden «cum laude» dan wel «met lof». In de in artikel 52, tweede lid, bedoelde regelen wordt bepaald op welke wijze het daartoe strekkende besluit door de desbetreffende examencommissie wordt genomen.

§ 4. Het aanvullend examen

Artikel 54. 1. Degene, die een doctoraal examen met goed gevolg heeft afgelegd, wordt op zijn verzoek onder goedkeuring van de desbetreffende examencommissie later alsnog bij wijze van aanvullend examen in een of meer andere, door hem te kiezen examenonderdelen geëxamineerd.

2. Ten bewijze dat het aanvullend examen met goed gevolg is afgelegd, wordt door de desbetreffende examencommissie een afzonderlijk getuigschrift uitgereikt.

3. Het bepaalde in de voorgaande paragrafen van deze afdeling is voor zoveel mogelijk van toepassing.

Afdeling VII. De toegang tot het afleggen van examens van de eerste fase

§ 1. Voorwaarden betreffende het afleggen van examens, te stellen aan de bezitters van een getuigschrift van met goed gevolg afgelegd eindexamen of staatsexamen voorbereidend wetenschappelijk onderwijs

Artikel 55. 1. De bezitter van een getuigschrift van met goed gevolg afgelegd eindexamen of staatsexamen voorbereidend wetenschappelijk onderwijs kan het propedeutisch examen dan wel een of meer onderdelen daarvan van een der in de artikelen 56 tot en met 58 genoemde studierichtingen slechts afleggen, indien de achter de studierichting vermelde vakken deel hebben uitgemaakt van het door hem afgelegde eindexamen of staatsexamen. Indien een of meer van die vakken geen deel hebben uitgemaakt van dat examen, is hij, alvorens tot het afleggen van het desbetreffende propedeutisch examen dan wel van een of meer onderdelen daarvan te kunnen worden toegelaten, verplicht ten genoegen van de desbetreffende examencommissie aan te tonen, dat hij voldoende kennis in dat vak of die vakken bezit. De daarbij te stellen eisen worden door de betrokken faculteit vastgesteld.

2. Het bepaalde in het eerste lid is voor zoveel nodig van overeenkomstige toepassing op het afleggen van het propedeutisch examen dan wel van een of meer onderdelen daarvan van een experimentele studierichting, als bedoeld in paragraaf 2 van afdeling III van deze titel, met dien verstande, dat in dat geval de faculteit, waarbinnen de studierichting wordt ingesteld, met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 56 tot en met 58 een vak of ten hoogste twee vakken aanwijst.

Artikel 56. Voor het afleggen van het propedeutisch examen van de volgende studierichtingen van de faculteiten en interfaculteiten zijn de vakken, bedoeld in artikel 55, eerste lid:

- a. de studierichting der godgeleerdheid: de Latijnse taal- en letterkunde en de Griekse taal- en letterkunde;
- b. de studierichtingen van de faculteit der geneeskunde: natuurkunde en scheikunde;
- c. de studierichtingen van de faculteit der wiskunde en natuurwetenschappen met uitzondering van die der biologie en die der farmacie: wiskunde I en natuurkunde;
- d. de studierichting der biologie en die der farmacie van de faculteit der wiskunde en natuurwetenschappen: natuurkunde en scheikunde;
- e. de studierichting der klassieke taal- en letterkunde: de Latijnse taal- en letterkunde en de Griekse taal- en letterkunde;
- f. de studierichting der Franse taal- en letterkunde, die der Italiaanse taal- en letterkunde, die der Spaanse taal- en letterkunde, die der Portugese taal- en letterkunde en die der overige Romaanse talen en hun letterkunde: de Latijnse taal- en letterkunde;
- g. de studierichtingen van de faculteit der economische wetenschappen: wiskunde I;
- h. de studierichtingen van de faculteit der sociale wetenschappen: wiskunde I;

- i. de studierichting der diergeneeskunde: natuurkunde en scheikunde;
- j. de studierichting der fysische geografie: wiskunde I en natuurkunde;
- k. de studierichting der sociale geografie: wiskunde I;
- l. de studierichtingen van de interfaculteit der actuariële wetenschappen en econometrie: wiskunde I;
- m. de studierichting der lichamelijke opvoeding: natuurkunde en scheikunde.

Artikel 57. Voor het afleggen van het propedeutisch examen van de studierichtingen van de afdelingen en tussenafdelingen der technische wetenschappen zijn de vakken, bedoeld in artikel 55, eerste lid: wiskunde I en natuurkunde.

Artikel 58. Voor het afleggen van het propedeutisch examen van de studierichtingen van de faculteit der landbouwwetenschappen zijn de vakken, bedoeld in artikel 55, eerste lid: natuurkunde en scheikunde.

§ 2. De toegang tot het afleggen van examens op grond van het bezit van het getuigschrift van een daarbij aangewezen hogere landbouwschool

Artikel 59. 1. Tot het afleggen van het propedeutisch examen in de faculteit der diergeneeskunde geeft toegang het getuigschrift van met goed gevolg afgelegd eindexamen aan de hogere landbouwschool te Groningen, te Leeuwarden, te Deventer, voorheen genaamd de rijkshogere school voor tropische landbouw, te Dronten, voorheen gevestigd te Ede, te Dordrecht of te 's-Hertogenbosch, voorheen gevestigd te Roermond, aan de hogere school voor levensmiddelentechnologie te Bolsward of te 's-Hertogenbosch, voorheen genaamd hogere zuivelschool.

2. Tot het afleggen van het propedeutisch examen in de faculteit der landbouwwetenschappen geeft toegang het getuigschrift van met goed gevolg afgelegd eindexamen aan een der in het eerste lid vermelde hogere scholen dan wel aan de hogere tuinbouwschool te Utrecht of te 's-Hertogenbosch, aan de hogere tuintechnische opleiding te Boskoop of aan de hogere bosbouw- en cultuurtechnische school te Arnhem, mits wat deze laatste school betreft, het diploma werd verkregen na 1 juni 1962.

§ 3. De toegang tot het afleggen van examens op grond van het bezit van het getuigschrift van een daarbij aangewezen afdeling van een hogere technische school

Artikel 60. Tot het afleggen van het propedeutisch examen van de hieronder aangeduide studierichtingen geeft toegang het getuigschrift van met goed gevolg afgelegd eindexamen aan een openbare of een uit de openbare kas bekostigde dan wel krachtens artikel 56, eerste lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs aangewezen bijzondere hogere technische school, dat is verkregen in een van de achter die studierichtingen vermelde afdelingen:

- a. wiskunde (ingenieur): de afdeling hoger informatica-onderwijs;
- b. informatica: de afdelingen hoger informatica-onderwijs, computertechniek, werktuigbouwkunde, elektrotechniek, scheikundige technologie en technische natuurkunde;
- c. civiele techniek: de afdelingen weg- en waterbouwkunde, bouwkunde, werktuigbouwkunde, verkeerstechniek en verkeerskunde;
- d. geodesie: de afdelingen landmeetkunde, weg- en waterbouwkunde, bouwkunde en werktuigbouwkunde;
- e. bouwkunde: de afdelingen bouwkunde, weg- en waterbouwkunde, de aannemersstafopleiding en verkeerskunde;
- f. werktuigbouwkunde: de afdelingen werktuigbouwkunde, mechanische technologie, textielwerktuigkunde, automobieltchniek, elektrotechniek, fysische techniek, scheepsbouwkunde, vliegtuigbouwkunde, metaalkunde, economische bedrijfstchniek en fijnmechanische techniek;

g. elektrotechniek: de afdelingen elektrotechniek, fysische techniek, werktuigbouwkunde, computertechniek, hoger informatica-onderwijs alsmede elektro en telecommunicatie;

h. scheikundige technologie: de afdelingen chemische techniek en chemie, werktuigbouwkunde, fysische techniek en procestechneik;

i. mijnbouwkunde: de afdelingen weg- en waterbouwkunde, werktuigbouwkunde, elektrotechniek, chemische techniek en chemie, fysische techniek, scheepsbouwkunde en vliegtuigbouwkunde;

j. technische natuurkunde: de afdelingen fysische techniek, natuurkunde, werktuigbouwkunde, elektrotechniek, scheepsbouwkunde en vliegtuigbouwkunde;

k. scheepsbouw- en scheepvaartkunde: de afdelingen scheepsbouwkunde, werktuigbouwkunde, elektrotechniek, fysische techniek en vliegtuigbouwkunde;

l. luchtvaart- en ruimtevaarttechniek: de afdelingen vliegtuigbouwkunde, werktuigbouwkunde, elektrotechniek, fysische techniek en scheepsbouwkunde;

m. metaalkunde: de afdelingen metaalkunde, werktuigbouwkunde, mechanische technologie, chemische techniek en chemie, fysische techniek en vliegtuigbouwkunde;

n. bedrijfskunde: de afdelingen economische bedrijfstechniek, werktuigbouwkunde, mechanische technologie, textielwerktuigkunde, automobieltechniek, scheepsbouwkunde, vliegtuigbouwkunde, metaalkunde, elektrotechniek, chemische techniek, fysische techniek, procestechneik en bedrijfskunde dan wel aan de hogere technische dagschool voor de confectie-industrie;

o. industrieel ontwerpen: de afdelingen werktuigbouwkunde, mechanische technologie, automobieltechniek, elektrotechniek, scheepsbouwkunde en vliegtuigbouwkunde.

§ 4. De toegang tot het afleggen van examens op grond van het bezit van een akte van bekwaamheid tot het geven van onderwijs aan een atheneum

Artikel 61. 1. Onverminderd het bepaalde in artikel 62 geven tot het afleggen van het doctoraal examen van de hieronder aangeduide studierichtingen toegang de daarachter vermelde akten van bekwaamheid tot het geven van onderwijs aan een atheneum:

a. wiskunde en technische mechanica: de akte wiskunde m.o.B.;

b. natuurkunde, technische natuurkunde en sterrenkunde: de akte natuurkunde m.o.B.;

c. scheikunde en technische scheikunde: de akte scheikunde m.o.B.;

d. biologie: de akte plant- en dierkunde m.o.;

e. algemene taalwetenschap: elke akte m.o.B. of ongesplitste akte op het gebied van enige taal- en letterkunde;

f. algemene literatuurwetenschap: elke akte m.o.B. of ongesplitste akte op het gebied van enige taal- en letterkunde;

g. Nederlandse taal- en letterkunde: de akte Nederlands K VII B;

h. Franse taal- en letterkunde: de akte Frans m.o.B.;

i. Duitse taal- en letterkunde: de akte Duits m.o.B.;

j. Engelse taal- en letterkunde: de akte Engels m.o.B.;

k. Friese taal- en letterkunde en Oudgermaanse taal- en letterkunde: de akten Fries m.o.B., Nederlands K VII B, Duits m.o.B., Engels m.o.B en Zweeds m.o.;

l. Slavische taal- letterkunde: de akte Russisch m.o.;

m. enige andere taal- en letterkunde: de middelbare akte die betrekking heeft op het vak, dat gelijknamig is aan het onderdeel van het doctoraal examen, waaraan de studierichting haar benaming ontleent;

n. geschiedenis: de akte geschiedenis K VIII;

o. fysische geografie, sociale geografie en planologie in de interfaculteit der geografie en prehistorie: de akte aardrijkskunde K IX;

- p. prehistorie met als richting van het doctoraal examen de culturele prehistorie: de akten geschiedenis K VIII en aardrijkskunde K IX;
- q. prehistorie met als richting van het doctoraal examen oecologische prehistorie: de akten plant- en dierkunde m.o. en aardrijkskunde K IX;
- r. wijsbegeerte: de onder a tot en met q genoemde akten.

2. Tot het afleggen van het doctoraal examen van de studierichting der pedagogische wetenschappen, die der andragogische wetenschappen en die der wijsbegeerte geeft toegang de akte pedagogiek m.o.B., uitgereikt door de Vereniging tot bevordering van de studie der Pedagogiek of de Stichting «Raad van Toezicht, Bijstand en Advies voor de studie der Pedagogiek».

3. Indien de toegang tot het afleggen van het doctoraal examen geschiedt ingevolge het bepaalde in het eerste of het tweede lid, is de desbetreffende faculteit bevoegd aanvullende voorwaarden te stellen.

4. Onder de in het eerste lid onder a genoemde studierichting der wiskunde, de onder b genoemde studierichting der natuurkunde dan wel die der technische natuurkunde en de onder c genoemde studierichting der scheikunde worden niet begrepen de desbetreffende studierichtingen aan een technische hogeschool.

Artikel 62. 1. Onverminderd het bepaalde in artikel 61, geven tot het afleggen van het doctoraal examen van de hieronder aangeduide studierichtingen toegang de daarachter vermelde akten van bekwaamheid tot het geven van onderwijs aan een atheneum:

- a. wiskunde en technische mechanica: de akte wiskunde K V;
- b. biologie: de akte plant- en dierkunde K IV;
- c. Nederlandse taal- en letterkunde: de akte Nederlands K VII;
- d. Friese taal- en letterkunde en Oudgermaanse taal- en letterkunde: de akte Nederlands K VII;
- e. prehistorie met als richting van het doctoraal examen de oecologische prehistorie: de akte plant- en dierkunde K IV;
- f. wijsbegeerte: de onder a tot en met e genoemde akten.

2. Indien de toegang tot het afleggen van het doctoraal examen geschiedt ingevolge het bepaalde in het eerste lid, is de desbetreffende faculteit bevoegd aanvullende voorwaarden te stellen.

3. Onder de in het eerste lid onder a genoemde studierichting der wiskunde wordt niet begrepen de desbetreffende studierichting aan een technische hogeschool.

§ 5. De toegang tot het afleggen van examens op grond van het bezit van het getuigschrift van een sociale academie of een cursus hogere sociale arbeid

Artikel 63. Het getuigschrift van met goed gevolg afgelegd eindexamen aan een openbare of een uit de openbare kas bekostigde dan wel krachtens artikel 56, eerste lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs aangewezen bijzondere sociale academie of van een cursus hogere sociale arbeid geeft toegang tot het afleggen van het propedeutisch examen van de studierichtingen van de faculteit der sociale wetenschappen.

§ 6. De toegang tot het afleggen van examens op grond van het bezit van het getuigschrift van een school voor hoger economisch en administratief onderwijs

Artikel 64. Het getuigschrift van met goed gevolg afgelegd eindexamen aan een openbare of een uit de openbare kas bekostigde dan wel krachtens artikel 56, eerste lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs aangewezen bijzondere school voor hoger economisch en administratief onderwijs geeft toegang tot het afleggen van het propedeutisch examen van de studierichtingen van de faculteit der rechtsgeleerdheid en van de faculteit der economische wetenschappen.

§ 7. De gelijkstelling van getuigschriften met een getuigschrift van een school voor hoger beroepsonderwijs met betrekking tot de toegang tot het afleggen van examens

Artikel 65. Met betrekking tot de wijze waarop en de voorwaarden waaronder de bezitter van een getuigschrift van een school voor hoger beroepsonderwijs krachtens artikel 29, tweede lid, van de wet de toegang wordt verleend tot het afleggen van het propedeutisch examen in de gekozen studierichting, worden met een getuigschrift van hoger beroepsonderwijs gelijkgesteld: het getuigschrift van met goed gevolg afgelegd examen gemeente-administratie-II en het getuigschrift van met goed gevolg afgelegd examen Hoger Bestuursambtenaar (HBA).

§ 8. De toegang tot het afleggen van examens op grond van het bezit van buiten Nederland verkregen getuigschriften

Artikel 66. 1. Onze minister, de Academische Raad en de Onderwijsraad gehoord, stelt telkenmale voor een periode van vijf jaren een lijst vast van getuigschriften van bekwaamheid tot het volgen van wetenschappelijk onderwijs, afgegeven door daarbij vermelde instellingen van onderwijs in de Nederlandse Antillen dan wel in het buitenland, welke getuigschriften toegang geven tot het afleggen van het propedeutisch examen van daarbij aangeduide studierichtingen. De desbetreffende lijst wordt bekendgemaakt in de Nederlandse Staatscourant.

2. De bezitter van een getuigschrift, als bedoeld in het eerste lid, verkrijgt eerst toegang tot het afleggen van het desbetreffende propedeutisch examen, indien hij ten genoegen van de desbetreffende examencommissie het bewijs heeft geleverd van voldoende kennis van de Nederlandse taal om het onderwijs met vrucht te kunnen volgen. De daarbij te stellen eisen worden door de betrokken faculteit vastgesteld.

3. Indien bij een getuigschrift, als bedoeld in het eerste lid, een of meer vakken zijn aangewezen waarin bij het verkrijgen van dat getuigschrift niet of niet in voldoende mate is geëxamineerd, is de bezitter van dat getuigschrift, alvorens het desbetreffende propedeutisch examen dan wel een of meer onderdelen daarvan te kunnen afleggen, verplicht ten genoegen van de desbetreffende examencommissie aan te tonen, dat hij voldoende kennis in dat vak of die vakken bezit. Het bepaalde in de laatste volzin van het voorgaande lid is van toepassing.

Artikel 67. 1. Op een daartoe strekkend verzoek kan aan de bezitter van een getuigschrift van bekwaamheid tot het volgen van wetenschappelijk onderwijs, dat is verkregen aan een buiten Nederland gevestigde instelling van onderwijs dan wel aan een in Nederland gevestigde buitenlandse instelling van onderwijs en dat niet is vermeld op de in artikel 66, eerste lid, bedoelde lijst, de toegang worden verleend tot het afleggen van het propedeutisch examen van de bij het verzoek aangegeven studierichting aan een der universiteiten of hogescholen.

2. De toegang wordt verleend door Onze minister, gehoord de senaat van de desbetreffende universiteit of hogeschool dan wel, indien het een bijzondere universiteit of hogeschool betreft, door de senaat na verkregen toestemming van Onze minister. Het bepaalde in artikel 66, tweede en derde lid, is van overeenkomstige toepassing.

3. Het bepaalde in de voorgaande leden is eveneens van toepassing in het geval, waarin de bezitter van een getuigschrift, dat is vermeld op de in artikel 66, eerste lid, bedoelde lijst, toegang verzoekt tot het afleggen van een ander propedeutisch examen dan dat, waartoe dat getuigschrift krachtens het bepaalde in artikel 66, eerste lid, toegang geeft.

4. De toegang tot het afleggen van het propedeutisch examen krachtens het bepaalde in dit artikel geldt tevens als toegang tot het afleggen van dat examen van de desbetreffende studierichting aan de overige universiteiten en hogescholen, waarbij die studierichting is ingesteld.

Artikel 68. 1. Degene, die de leeftijd van vijftieng jaren heeft bereikt, zijn vooropleiding geheel of gedeeltelijk buiten Nederland heeft gevolgd en niet in het bezit is van een getuigschrift van bekwaamheid tot het volgen van wetenschappelijk onderwijs, als bedoeld in de artikelen 66 en 67, kan op een daartoe strekkend verzoek de toegang worden verleend tot het afleggen van het propedeutisch examen van de door hem gekozen studierichting indien hij bij een onderzoek, ingesteld overeenkomstig door de faculteit te stellen regelen, blijkt heeft gegeven van voldoende algemene ontwikkeling en geschiktheid voor het afleggen van dat examen alsmede van voldoende kennis van de Nederlandse taal voor het met vrucht volgen van het onderwijs.

2. De verlening van de toegang geschiedt aan een openbare universiteit of hogeschool door Onze minister, de senaat gehoord, en aan een bijzondere universiteit of hogeschool door de senaat van die universiteit of hogeschool na verkregen toestemming van Onze minister.

3. De bij het onderzoek te stellen eisen worden door de desbetreffende faculteit vastgesteld na overleg met de sectie van de Academische Raad, welke zulks aangaat. De vaststelling van die eisen behoeft de goedkeuring van curatoren, de senaat gehoord.

4. De toegang tot het afleggen van het propedeutisch examen, die is verkregen krachtens het bepaalde in het eerste lid, geldt tevens als toegang tot het afleggen van dat examen van dezelfde studierichting aan de overige universiteiten en hogescholen, waarbij die studierichting is ingesteld.

5. Op een daartoe strekkend, met redenen omkleed, verzoek kan onder de goedkeuring van Onze minister worden afgewezen van de in het eerste lid gestelde leeftijdsgrens.

Afdeling VIII. Gehele of gedeeltelijke vrijstelling van het afleggen van examens

§ 1. Algemene bepalingen

Artikel 69. In dit besluit wordt onder het met goed gevolg afgelegd hebben van een examen, voor zover het de toegang tot een daarop volgend examen betreft, mede verstaan het bij of krachtens de wet vrijgesteld zijn van het afleggen van eerstbedoeld examen, onverminderd het voor het overige bepaalde met betrekking tot de toegang tot het afleggen van examens van de tweede fase.

Artikel 70. Onverminderd het in deze afdeling bepaalde betreffende de verlening van vrijstellingen op grond van reeds eerder geheel of gedeeltelijk in Nederland of daarbuiten met goed gevolg afgelegde examens van wetenschappelijk onderwijs alsmede onverminderd het bepaalde in de artikelen 46, tweede lid, en 100, kan de desbetreffende examencommissie op een daartoe strekkend verzoek van een examinandus met betrekking tot een door hem af te leggen examen een of meer gehele of gedeeltelijke vrijstellingen van het afleggen van examenonderdelen verlenen op grond van door hem tijdens een opleiding buiten een universiteit of hogeschool opgedane kennis of ervaring dan wel van door hem in ander verband reeds verrichte werkzaamheden.

§ 2. Vrijstellingen op grond van eerder behaalde examenresultaten aan een universiteit of hogeschool

Artikel 71. De bezitter van een getuigschrift van een met goed gevolg afgelegd doctoraal examen is vrijgesteld van het afleggen van de propedeutische examens van de overige studierichtingen van dezelfde faculteit, hetzij aan dezelfde, hetzij aan een andere universiteit of hogeschool.

Artikel 72. 1. Het met goed gevolg afgelegd hebben van een der bij of krachtens dit besluit geregelde examens van de eerste fase geeft, ingeval in

een andere studierichting examen wordt afgelegd, vrijstelling van het afleggen van die onderdelen van het examen, waarin naar het oordeel van de desbetreffende examencommissie bij een eerder afgelegd examen reeds in gelijke mate als of in een hogere mate dan voor het nieuw af te leggen examen wordt gevorderd, bewijs van bekwaamheid is geleverd. De vrijstelling kan ook worden verleend in het geval, waarin de oorspronkelijk voor het desbetreffende onderdeel vastgestelde geldigheidsduur reeds is verstreken.

2. Ingeval het uitsluitend een eerder met goed gevolg afgelegd onderdeel van een examen in een andere studierichting betreft, is het bepaalde in het eerste lid van overeenkomstige toepassing.

3. Het bepaalde in de voorgaande leden is van overeenkomstige toepassing op de examens van studierichtingen, die zijn ingesteld ingevolge het bepaalde in artikel 20 van de wet.

Artikel 73. Op het afleggen van een tweede of volgend examen van de tweede fase is met betrekking tot eerder binnen die fase met goed gevolg afgelegde examens of onderdelen daarvan het bepaalde in artikel 72, eerste en tweede lid, van overeenkomstige toepassing.

Artikel 74. Degene, die het propedeutisch examen, onderscheidenlijk onderdelen van het doctoraal examen met goed gevolg heeft afgelegd en die aan een andere universiteit of hogeschool in dezelfde studierichting het doctoraal examen, onderscheidenlijk de nog overgebleven onderdelen van het doctoraal examen wenst af te leggen, dient daarbij, indien de desbetreffende examencommissie dit noodzakelijk acht, alsnog bewijs van bekwaamheid te leveren in die examenonderdelen, die in het door hem reeds afgelegde examen of gedeelte daarvan niet of niet in gelijke mate zijn begrepen geweest.

Artikel 75. Het bepaalde in artikel 74 is van overeenkomstige toepassing, indien een gedeelte van een examen van de tweede fase is afgelegd en een daarop volgend gedeelte aan een andere universiteit of hogeschool wordt afgelegd.

§ 3. Vrijstellingen op grond van getuigschriften, afgegeven door andere instellingen van wetenschappelijk onderwijs dan universiteiten of hogescholen in Nederland

Artikel 76. Onze minister, de Academische Raad en de Onderwijsraad gehoord, stelt telkenmale voor een periode van vijf jaren een lijst vast van getuigschriften van met goed gevolg afgelegd examen aan instellingen van wetenschappelijk onderwijs in de Nederlandse Antillen dan wel in het buitenland, op grond waarvan de bezitter geheel of gedeeltelijk wordt vrijgesteld van het afleggen van daarbij aangeduide examens, die in dit besluit zijn vermeld. De desbetreffende lijst wordt bekendgemaakt in de Nederlandse Staatscourant.

Artikel 77. 1. De bezitter van een getuigschrift van met goed gevolg afgelegd examen aan een instelling, als bedoeld in artikel 76, welk getuigschrift niet is vermeld op de in dat artikel bedoelde lijst, kan op een daartoe strekkend verzoek geheel of gedeeltelijk worden vrijgesteld van het afleggen van een of meer der in dit besluit vermelde examens of onderdelen daarvan hetzij aan een openbare universiteit of hogeschool door Onze minister, gehoord de senaat van de desbetreffende universiteit of hogeschool, hetzij aan een bijzondere universiteit of hogeschool door de senaat van de desbetreffende universiteit of hogeschool na verkregen toestemming van Onze minister.

2. Het bepaalde in het eerste lid is eveneens van toepassing ingeval de bezitter van een getuigschrift, dat is vermeld op de in artikel 76 bedoelde lijst, verzoekt een andere vrijstelling te verkrijgen dan die welke krachtens dat artikel aan het bedoelde getuigschrift is verleend.

Artikel 78. Op de gevallen, bedoeld in de artikelen 76 en 77, is het bepaalde in de artikelen 74 en 75 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 79. De bezitter van een getuigschrift van met goed gevolg afgelegd examen in de bedrijfskunde aan het opleidingsinstituut voor bedrijfskunde, uitgaande van de Stichting Nijenrode, Instituut voor Bedrijfskunde, gevestigd te Breukelen, is vrijgesteld van het afleggen van het propedeutisch examen van de studierichting der economie, vermeld in titel II.

Afdeling IX. De toelating tot en de inrichting van de opleidingen van de tweede fase

§ 1. Algemene bepalingen

Artikel 80. Voor zover niet anders dan wel nader is bepaald, geldt het in deze afdeling bepaalde ten aanzien van alle opleidingen van de tweede fase, bedoeld in de artikelen 20 en 32, tweede tot en met vijfde lid, van de wet.

Artikel 81. 1. Met inachtneming van het bij dit besluit bepaalde, stelt de faculteit voor elke opleiding die zij omvat, met betrekking tot de toelating tot die opleiding een regeling vast.

2. Alvorens tot de vaststelling of wijziging van de toelatingsregeling over te gaan, pleegt de faculteit overleg met de sectie van de Academische Raad, welke zulks aangaat.

3. Indien de verzorging van de opleiding geschiedt in samenwerking met een of meer andere faculteiten, wordt, alvorens tot de vaststelling of wijziging van de toelatingsregeling wordt overgegaan, achtereenvolgens door de faculteit overleg gepleegd met die andere faculteiten en door de betrokken faculteiten gezamenlijk met de secties van de Academische Raad, welke zulks aangaat.

Artikel 82. 1. De toelatingsregeling en wijzigingen daarvan behoeven de goedkeuring van het college van curatoren, de senaat gehoord.

2. Na de goedkeuring worden de toelatingsregeling of de wijzigingen daarvan door curatoren ter kennis gebracht van Onze minister, de Academische Raad en de faculteiten van de andere universiteiten of hogescholen, die een of meer studierichtingen omvatten, waarvan het getuigschrift van met goed gevolg afgelegd doctoraal examen toegang geeft tot de opleiding.

§ 2. De commissie van toelating

Artikel 83. 1. De faculteit stelt per opleiding een commissie van toelating in. Behoudens voor zover het tweede lid onder c toepassing vindt, kunnen als leden en plaatsvervangende leden uitsluitend worden aangewezen hoogleraren en in vaste dienst benoemde wetenschappelijk medewerkers.

2. De commissie van toelating bestaat uit:

a. vier leden uit degenen, die met de verzorging van het onderwijs van de opleiding zijn belast met dien verstande dat, indien de verzorging van de opleiding geschiedt in samenwerking met één of meer andere faculteiten, de verdeling van de vier plaatsen over de samenwerkende faculteiten zoveel mogelijk evenredig dient te zijn met de omvang van de bijdrage aan de verzorging van de opleiding door die faculteit;

b. van de faculteiten van de eigen of van een andere universiteit of hogeschool, die één of meer studierichtingen omvat, waarvan het getuigschrift van met goed gevolg afgelegd doctoraal examen toegang geeft tot de opleiding, ten hoogste drie leden, na overleg door die faculteiten gezamenlijk voor te dragen, met dien verstande dat ten hoogste één van die leden afkomstig kan zijn uit een onder a bedoelde faculteit;

c. zo mogelijk als leden een student alsmede een deskundige van buiten een universiteit of hogeschool dan wel een van beiden.

3. Indien de faculteit, bedoeld in het eerste lid, met het oog op een juiste beoordeling van het verzoek tot toelating zulks noodzakelijk acht, is zij bevoegd een of twee deskundigen als leden aan die commissie toe te voegen.

4. Voor elk lid wordt een plaatsvervangend lid aangewezen. De leden en plaatsvervangende leden worden voor twee jaren of, voor zover het studenten betreft, voor ten hoogste een jaar aangewezen. Zij kunnen opnieuw worden aangewezen.

Artikel 84. De commissie van toelating heeft tot taak door toepassing van het daaromtrent bepaalde in artikel 32, zevende lid, van de wet en met inachtneming van het krachtens het achtste lid van dat artikel vastgestelde of nader vastgestelde aantal toegangsplaatsen, te beoordelen wie van de degenen, die hebben verzocht tot de desbetreffende opleiding te worden toegelaten, worden toegelaten.

Artikel 85. 1. Indien aan de toegang tot de opleiding bij of krachtens dit besluit met het oog op de ontvankelijkheid van het verzoek tot toelating voorwaarden betreffende de samenstelling van het doctoraal examen dan wel betreffende een of meer onderdelen daarvan zijn gesteld, onderzoekt de commissie van toelating, alvorens tot de beoordeling over te gaan, of aan die voorwaarden is voldaan. Blijkt zulks niet het geval te zijn, dan wordt degene, die heeft verzocht tot de desbetreffende opleiding te worden toegelaten, onverwijld medegedeeld dat om deze reden geen beoordeling zal plaatsvinden.

2. In het geval, waarin een met goed gevolg afgelegd doctoraal examen niet voldoet aan de in het voorgaande lid bedoelde voorwaarden, kan niettemin een verzoek tot toelating worden gedaan, indien de verzoeker tevens in het bezit is van het getuigschrift van een met goed gevolg afgelegd aanvullend examen, als bedoeld in artikel 54, mits van dat aanvullend examen de in het voorgaande lid bedoelde onderdelen deel hebben uitgemaakt.

3. Indien de toelating wordt verzocht op grond van het bezit van een niet aan een Nederlandse universiteit of hogeschool behaald getuigschrift, waarvan krachtens het bepaalde in artikel 76 of 77 geheel vrijstelling is verleend van het afleggen van het dienovereenkomstig doctoraal examen aan een Nederlandse universiteit of hogeschool, beslist de commissie van toelating of degene, die heeft verzocht tot de desbetreffende opleiding te worden toegelaten, nog aan door haar te stellen voorwaarden dient te voldoen alvorens tot de beoordeling kan worden overgegaan.

Artikel 86. 1. De commissie van toelating stelt degene, die heeft verzocht tot de desbetreffende opleiding te worden toegelaten, in de gelegenheid schriftelijk of mondeling argumenten naar voren te brengen, die van rechtstreeks belang zijn met betrekking tot het voldoen aan de eisen, die aan het volgen van de opleiding worden gesteld.

2. In de toelatingsregeling wordt het bepaalde in artikel 32, zevende lid, van de wet alsmede dat in het voorgaande lid nader uitgewerkt.

Artikel 87. De desbetreffende examencommissie verstrekt de commissie van toelating met betrekking tot de gegevens, vermeld in de tweede volzin van artikel 32, zevende lid, van de wet, en, met instemming van de betrokkene, met betrekking tot de gegevens, bedoeld in de derde volzin van dat lid, de inlichtingen, die de commissie van toelating ten behoeve van de beoordeling noodzakelijk acht.

Artikel 88. 1. Omtrent de wijze, waarop de beslissing over de uitslag van de beoordeling wordt genomen, kan de toelatingsregeling regelen geven. In die regelen kan worden bepaald, dat de beslissing wordt genomen met een gekwalificeerde meerderheid. Voor zover in die regelen niet anders is bepaald, beslist de commissie van toelating bij gewone meerderheid van stemmen. Ingeval de vereiste meerderheid niet is behaald, is degene, die heeft verzocht tot de desbetreffende opleiding te worden toegelaten, afgevoerd.

2. De uitslag van de beoordeling wordt aan degene, die heeft verzocht tot de desbetreffende opleiding te worden toegelaten, onverwijld schriftelijk door de commissie van toelating medegedeeld.

3. Indien de toelating niet is verleend, deelt de commissie van toelating aan de betrokkene de redenen daarvan mede.

4. Indien de toelating is verleend, geldt zij voor de eerstvolgende cursus van de desbetreffende opleiding.

§ 3. Bijzondere bepalingen betreffende de opleiding, die is gericht op verdere voorbereiding voor de betrekking van wetenschappelijk onderzoeker of van technologisch ontwerper

Artikel 89. Het in deze paragraaf bepaalde is uitsluitend van toepassing op de opleidingen, bedoeld in artikel 32, vierde lid, van de wet.

Artikel 90. In de toelatingsregeling worden de studierichtingen aangewezen, waarvan het getuigschrift van met goed gevolg afgelegd doctoraal examen toegang geeft tot de opleiding. Daarbij kunnen tevens voorwaarden betreffende de samenstelling van het doctoraal examen dan wel betreffende een of meer onderdelen daarvan worden gesteld, waaraan met het oog op de ontvankelijkheid van het verzoek tot toelating bij het afleggen van dat examen moet zijn voldaan.

Artikel 91. In de beoordeling van de bekwaamheid van de student om tot de opleiding te worden toegelaten, betreft de commissie van toelating tevens de wijze waarop en de mate waarin de student bij zijn studie in de eerste fase dan wel anderszins blijkt heeft gegeven van een duidelijke aanleg en belangstelling voor wetenschappelijk onderzoek of technologisch ontwerpen.

Artikel 92. Het examen omvat de toetsing, of de student heeft voldaan aan de te stellen eisen betreffende de verdere voorbereiding voor de betrekking van wetenschappelijk onderzoeker of technologisch ontwerper.

§ 4. Bijzondere bepalingen betreffende de opleiding tot leraar

Artikel 93. Het in deze paragraaf bepaalde is uitsluitend van toepassing op de opleidingen, bedoeld in artikel 32, vijfde lid, van de wet, dan wel op opleidingen tot leraar, ingesteld krachtens artikel 20 van de wet.

Artikel 94. 1. Met de opleiding wordt beoogd de verwerving van kennis, inzicht en vaardigheden met betrekking tot de algemene onderwijskunde en de didaktiek van het vak, waarvoor de bekwaamheid wordt verlangd.

2. De cursusduur van elke opleiding bedraagt zes maanden.

3. De door de student te volgen opleiding tot leraar strekt uitsluitend tot de verkrijging van de bekwaamheid tot het geven van onderwijs in één vak tenzij in titel III anders is bepaald.

Artikel 95. 1. Een verzoek tot toelating is uitsluitend ontvankelijk, indien is voldaan aan de in de volgende leden gestelde voorwaarden.

2. In het verzoek wordt het vak vermeld, waarvoor de bekwaamheid wordt verlangd.

3. Van het door de verzoeker met goed gevolg afgelegd doctoraal examen dienen deel te hebben uitgemaakt onderdelen van de algemene onderwijskunde en van de vakdidaktiek, die in praktisch en theoretisch opzicht een oriëntatie bieden op het vervullen van taken in of ten dienste van het onderwijs. Het op deze onderdelen betrekking hebbende gedeelte van het onderwijsprogramma van de doctorale fase omvat een cursusduur van twee maanden.

4. Indien de faculteit, die de studierichting omvat waarvan het doctoraal examen met goed gevolg is afgelegd, geen studierichtingen omvat waarvan een hoofdrichting is gelegen op het vakgebied dat betrekking heeft op het vak waarvoor de bekwaamheid kan worden verkregen, geschiedt het stellen van de eisen van voldoende kennis in dat vak voor het verkrijgen van de bekwaamheid door een faculteit binnen of buiten de desbetreffende universiteit of hogeschool, die wel een dergelijke studierichting omvat. De eerstgenoemde faculteit verschafft de commissie van toelating daaromtrent de noodzakelijke inlichtingen.

Artikel 96. In de beoordeling van de bekwaamheid van degene, die heeft verzocht tot de opleiding te worden toegelaten, betreft de commissie van toelating in voorkomende gevallen mede de ervaring, welke door hem door het als leraar geven van onderwijs is opgedaan.

Artikel 97. Het examen omvat die onderdelen van de algemene onderwijskunde en van de didaktiek van het vak waarvoor de bekwaamheid wordt verlangd, die in praktisch en theoretisch opzicht voorzien in een opleiding tot leraar alsmede de beoordeling, of op voldoende wijze is voldaan aan de in artikel 98 omschreven vereisten.

Artikel 98. 1. Alvorens het examen te kunnen afleggen, dient de examinandus te hebben deelgenomen aan het schoolpraktikum.

2. Het schoolpraktikum omvat het observeren en het geven van in totaal ten minste tachtig lesuren, waarvan ten minste veertig lesuren door de examinandus worden gegeven, alsmede de voor- en nabespreking van zowel de geobserveerde als de gegeven lesuren. Het observeren en het geven van lesuren geschieden aan scholen, waarvoor de te verkrijgen bekwaamheid tot het geven van onderwijs is vereist, tenzij, wat het landbouwonderwijs betreft, onder de goedkeuring van Onze minister door het bestuur van de rijkslandbouwhogeschool anders wordt beslist.

3. Ten bewijze dat aan de in de voorgaande leden genoemde vereisten is voldaan, ontvangt de examinandus een verklaring, ondertekend door degenen, die met de verzorging van het schoolpraktikum zijn belast, en medeondertekend door het hoofd van de desbetreffende school.

Artikel 99. Degenen, die vanwege de school met de verzorging van het schoolpraktikum zijn belast, worden in de hoedanigheid van deskundigen als lid van de desbetreffende examencommissie aangewezen, voor zover zij daarvan uit anderen hoofde als lid reeds geen deel uitmaken.

Artikel 100. Indien de examinandus ten genoeg van de examencommissie aantoont dat hij reeds op een andere wijze binnen of buiten een universiteit of hogeschool voldoende kennis, inzicht en vaardigheden heeft verkregen, kan de desbetreffende examencommissie hem gehele of gedeeltelijke vrijstelling van een of meer onderdelen van het examen verlenen.

Artikel 101. 1. Ten bewijze dat het examen met goed gevolg is afgelegd, wordt in afwijking van het bepaalde in artikel 53, eerste lid, door de desbetreffende examencommissie een aantekening geplaatst op het getuigschrift van het met goed gevolg afgelegd doctoraal examen. De aantekening wordt ondertekend door ten minste twee door de examencommissie aan te wijzen leden.

2. In de aantekening wordt melding gemaakt van het vak, waarvoor de bekwaamheid is verkregen.

Artikel 102. Het getuigschrift van met goed gevolg afgelegd doctoraal examen, waarop de in artikel 101 bedoelde aantekening is geplaatst, is een in artikel 32, vijfde lid, van de wet bedoeld bewijs van bekwaamheid tot het geven van onderwijs in het daarop vermelde vak met ingang van het tijdstip, waarop die aantekening is geplaatst.

Artikel 103. Onze minister, de Academische Raad en de Onderwijsraad gehoord, kan een getuigschrift van met goed gevolg afgelegd examen aan een instelling van wetenschappelijk onderwijs in de Nederlandse Antillen dan wel in het buitenland, dat aldaar een bewijs van bekwaamheid is tot het geven van voortgezet onderwijs voor een daarbij aangewezen vak, wat dat betreft geheel of gedeeltelijk gelijk stellen met het getuigschrift van met goed gevolg afgelegd examen van een daarbij aan te wijzen opleiding tot leraar, opgenomen in titel III. Een besluit, als bedoeld in de voorgaande volzin, wordt bekendgemaakt in de Nederlandse Staatscourant.

Afdeling X. Hoedanigheden en titels

§ 1. Vereisten ter verkrijging van hoedanigheden

Artikel 104. De hoedanigheid van meester in de rechten wordt verkregen door het met goed gevolg afleggen van het doctoraal examen, hetzij in de studierichting Nederlands recht, hetzij in de notariële studierichting, hetzij in de fiscaal-juridische studierichting, hetzij in de studierichting Antilliaans recht.

Artikel 105. De hoedanigheid van psycholoog wordt verkregen door het met goed gevolg afleggen van het doctoraal examen in de studierichting der psychologie.

Artikel 106. De hoedanigheid van arts wordt verkregen door het met goed gevolg afleggen van het artsexamen.

Artikel 107. De hoedanigheid van tandarts wordt verkregen door het met goed gevolg afleggen van het tandartsexamen.

Artikel 108. De hoedanigheid van dierenarts wordt verkregen door het met goed gevolg afleggen van het dierenartsexamen.

Artikel 109. De hoedanigheid van apotheker wordt verkregen door het met goed gevolg afleggen van het apothekersexamen.

§ 2. Vereisten ter verkrijging, in bepaalde gevallen, van het recht op het voeren van de titel ingenieur of de titel doctorandus

Artikel 110. Het met goed gevolg afgelegd doctoraal examen van de in titel II in de faculteit der wiskunde en natuurwetenschappen opgenomen studierichtingen der technische mechanica, der technische natuurkunde en der technische scheikunde geeft recht op het voeren van de titel ingenieur.

Artikel 111. Het met goed gevolg afgelegd doctoraal examen van de in de afdeling der technische wetenschappen van titel II opgenomen studierichtingen der wiskunde (doctorandus), der scheikunde en der natuurkunde geeft recht op het voeren van de titel doctorandus.

Afdeling XI. De toegang tot en de inrichting van de promotie

§ 1. Algemene bepalingen

Artikel 112. 1. Met inachtneming van het in deze afdeling bepaalde, stelt de senaat met betrekking tot de toekenning van het doctoraat een promotiereglement vast.

2. In het promotiereglement wordt nader geregeld de gang van zaken met betrekking tot de voorbereiding van de promotie en met betrekking tot de promotie zelve, daaronder begrepen de taak en bevoegdheden van ieder, die bij de promotie is of kan worden betrokken.

3. Het promotiereglement alsmede wijzigingen daarvan worden ter kennisneming gebracht van Onze minister en de Academische Raad.

Artikel 113. 1. Toegang tot de promotie heeft ieder, die een doctoraal examen met goed gevolg heeft afgelegd, mits hij:

- a. als proeve van bekwaamheid tot het zelfstandig beoefenen van de wetenschap, hetzij een proefschrift heeft geschreven, hetzij een proefontwerp heeft vervaardigd, hetzij beide heeft verricht;
- b. ten minste zes niet op het onderwerp van het proefschrift of het proefontwerp betrekking hebbende stellingen heeft geschreven;
- c. heeft voldaan aan de overige bij of krachtens deze afdeling gestelde vereisten.

2. In dit besluit wordt onder het met goed gevolg afgelegd hebben van een doctoraal examen, voor zover het de toegang tot de promotie betreft, mede verstaan het bij of krachtens de wet vrijgesteld zijn van het afleggen van zodanig examen.

Artikel 114. 1. Indien het doctoraat wordt gewenst in een andere faculteit dan die, waarin de studierichting van het doctoraal examen is opgenomen, beslist op een met redenen omkleed verzoek van de promovendus de senaat, rekening houdende met de aard van het afgelegde doctoraal examen en met het te behandelen onderwerp, welk der in artikel 23 van de wet genoemde doctoraten voor toekenning in aanmerking komt.

2. De promotie behoeft niet te geschieden aan de universiteit of hogeschool, waaraan het doctoraal examen is afgelegd.

§ 2. Het proefschrift

Artikel 115. Waar in deze afdeling verder van het proefschrift wordt gesproken, wordt daaronder voor zoveel nodig tevens verstaan:

- a. hetzij een gedeelte van een proefschrift, als bedoeld in artikel 117, tweede lid;
- b. hetzij, onder in het promotiereglement nader te bepalen voorwaarden, een proefontwerp.

Artikel 116. Als proefschrift kan dienen:

- a. hetzij een wetenschappelijke verhandeling over een bepaald onderwerp;
- b. hetzij een aantal afzonderlijke wetenschappelijke verhandelingen, die alle of voor een gedeelte reeds openbaar zijn gemaakt, mits zij onderling met betrekking tot een bepaald onderwerp voldoende samenhang vertonen.

Artikel 117. 1. Het proefschrift kan door één persoon dan wel, onder in het promotiereglement te stellen voorwaarden, door twee of drie personen in vereniging worden geschreven.

2. Ingeval het proefschrift door twee of drie personen is geschreven, wordt daarin duidelijk aangegeven het gedeelte, waarvoor elke promovendus in het bijzonder verantwoordelijk is.

Artikel 118. 1. Het proefschrift en de daaraan toegevoegde stellingen worden geschreven in het Nederlands dan wel in het Engels, Frans of Duits of onder goedkeuring van de senaat in een andere taal.

2. Wanneer het proefschrift in het Nederlands is geschreven, worden daaraan een vertaling van de titel en een samenvatting van de inhoud in het Engels, Frans of Duits toegevoegd. Wanneer het in het Engels, Frans of Duits is geschreven, worden daaraan in elk geval de titel en een samenvatting van de inhoud in het Nederlands toegevoegd.

3. Wanneer een proefschrift is geschreven in een andere taal dan het Nederlands, Engels, Frans of Duits, worden daaraan in elk geval toegevoegd de titel en een samenvatting van de inhoud in het Nederlands, alsmede een vertaling van de titel en van deze samenvatting in het Engels, Frans of Duits.

Artikel 119. 1. Op een daartoe strekkend verzoek van de promovendus wijst de senaat voor elke promotie, een of meer promotoren aan. De senaat

kan daartoe aanwijzen een of meer hoogleraren van de eigen of van een andere Nederlandse universiteit of hogeschool dan wel van een buitenlandse instelling van wetenschappelijk onderwijs. Voor zover niet anders is bepaald, is het in deze afdeling bepaalde omtrent de promotor op ieder van de aangewezen promotoren van toepassing.

2. Het promotiereglement geeft een nadere omschrijving van de taak en bevoegdheden van de promotor met dien verstande, dat tot die taak in elk geval behoort de begeleiding van de promovendus. Ten behoeve van de begeleiding kan de promotor zich doen bijstaan door een wetenschappelijk medewerker die de titel doctor mag voeren, mits deze medewerker op verzoek van de promotor door de senaat, de promovendus gehoord, als zodanig is aangewezen.

3. De in de voorgaande leden bedoelde aanwijzingen dienen in elk geval op een dusdanig, in het promotiereglement vast te stellen, tijdstip plaats te vinden, dat de begeleiding van de promovendus, voor zover het de voorbereiding en de vervaardiging van het proefschrift betreft, mogelijk is.

Artikel 120. 1. Het proefschrift wordt onderworpen aan de goedkeuring van de promotor, die onderzoekt of het kan gelden als een proeve van bekwaamheid tot het zelfstandig beoefenen van de wetenschap. De stellingen behoeven een verklaring van de promotor, dat hij de verdediging mogelijk acht.

2. Ten aanzien van de gevallen, waarin meer dan één promotor is aangewezen, bepaalt het promotiereglement de wijze waarop de besluiten omtrent de goedkeuring van het proefschrift en de verklaring, bedoeld in het eerste lid, dienen te worden genomen.

3. Wanneer een als promotor aangewezen hoogleraar na zijn aanwijzing eervol wordt ontslagen, dient de goedkeuring van het proefschrift in elk geval binnen drie jaren na het ontslag te geschieden. Ingeval de goedkeuring niet binnen die termijn is geschied, trekt de senaat de aanwijzing in en wijst, de promovendus gehoord, een andere promotor aan, tenzij hij, ingeval meer dan één promotor was aangewezen, van oordeel is dat een nieuwe aanwijzing niet noodzakelijk is.

4. In geval van onthouding van de goedkeuring aan het proefschrift door de promotor, kan de senaat op verzoek van de promovendus, na deze en de promotor te hebben gehoord, een andere promotor aanwijzen, tenzij hij ingeval meer dan één promotor was aangewezen, van oordeel is dat een nieuwe aanwijzing niet noodzakelijk is.

Artikel 121. 1. Indien het proefschrift als zodanig is goedgekeurd, stelt de senaat een promotiecommissie in.

2. De promotiecommissie bestaat uit de promotor en ten minste drie hoogleraren van de eigen universiteit of hogeschool of van een andere Nederlandse universiteit of hogeschool dan wel van een buitenlandse instelling van wetenschappelijk onderwijs en wordt voorgezeten door de rector magnificus of een door hem aan te wijzen plaatsvervanger. Het promotiereglement bepaalt, of de laatstgenoemden al dan niet deel uitmaken van de promotiecommissie.

3. De promotiecommissie beslist, of de promovendus door middel van het proefschrift een zodanig bewijs van bekwaamheid tot het zelfstandig beoefenen van de wetenschap heeft geleverd, dat hij tot de verdediging van het proefschrift kan worden toegelaten. In het promotiereglement wordt bepaald, op welke wijze de in de voorgaande volzin bedoelde beslissing wordt genomen.

Artikel 122. In het promotiereglement worden voorzieningen getroffen betreffende de beslechting van geschillen die zich met betrekking tot de voorbereiding van de promotie en de promotie zelve kunnen voordoen.

Artikel 123. 1. Indien de promotiecommissie heeft besloten, dat de promovendus tot de verdediging van het proefschrift kan worden toegelaten,

wordt het proefschrift als zodanig vermenigvuldigd in de vorm en op de wijze als overeenkomt met bij of krachtens het promotiereglement te geven richtlijnen.

2. De senaat bepaalt het aantal exemplaren dat, voorafgaande aan de promotie, te zijner beschikking moet worden gesteld.

3. Het college van curatoren kan regelen stellen betreffende het tegen vergoeding door de promovendus ter beschikking stellen van exemplaren van het proefschrift aan de bibliotheek van de universiteit of hogeschool.

§ 3. De promotie

Artikel 124. 1. De promotie vindt in het openbaar plaats ten overstaan van de senaat of de in artikel 121 bedoelde promotiecommissie op een door de rector magnificus vast te stellen plaats, dag en uur.

2. Het proefschrift en de stellingen worden gedurende een uur door de promovendus verdedigd tegen bedenkingen van de senaat of de promotiecommissie alsmede van ieder, die tot het uitbrengen van bedenkingen de toestemming van de rector magnificus heeft verkregen.

3. Ingeval het proefschrift door twee of drie personen is geschreven, geschiedt de verdediging door ieder van hen afzonderlijk op de voet van het in het tweede lid bepaalde.

4. Het uitbrengen van bedenkingen en de verdediging geschieden in het Nederlands of, onder goedkeuring van de rector magnificus, in een andere taal.

Artikel 125. 1. De toekenning van het doctoraat geschiedt door de senaat.

2. Indien de promovendus het bewijs heeft geleverd van uitzonderlijke bekwaamheid tot het zelfstandig beoefenen van de wetenschap, kan de senaat het doctoraat «cum laude» dan wel «met lof» toekennen. In het promotiereglement wordt bepaald, op welke wijze het daartoe strekkende besluit wordt genomen.

Artikel 126. 1. Ten bewijze dat het doctoraat is toegekend, ontvangt de gepromoveerde een in het Latijn of in het Nederlands gesteld getuigschrift, ondertekend door de rector magnificus of een door hem aan te wijzen plaatsvervanger en de promotor.

2. De in artikel 125, tweede lid, bedoelde toevoeging wordt op het getuigschrift vermeld.

§ 4. Slotbepaling

Artikel 127. Het bepaalde in de voorgaande artikelen van deze afdeling is niet van toepassing op de promotie honoris causa. Deze promotie geschiedt door en ten overstaan van de senaat op een door hem te bepalen wijze.

ARTIKEL II

De hoofdstukken I en II van het Besluit, houdende bepalingen betreffende de toepassing van een aantal artikelen van het Academisch Statuut (Besluit Academisch Statuut-W.U.B.), worden vastgesteld als volgt:

Hoofdstuk I. Algemene bepalingen

Artikel 1. In dit besluit wordt verstaan onder:

- a. Onze minister: Onze Minister van Onderwijs en Wetenschappen, en, voor zover het de landbouwhogeschool betreft, Onze Minister van Landbouw en Visserij;
- b. universiteit: een openbare universiteit of hogeschool;
- c. faculteit: faculteit, afdeling, interfaculteit of tussenafdeling;
- d. subfaculteit: subfaculteit of onderafdeling.

Artikel 2. De taken en bevoegdheden die in het Academisch Statuut aan de examencommissie zijn opgedragen, worden uitgeoefend door de examencommissie, bedoeld in artikel 11, tweede lid, van de Wet universitaire bestuurs hervorming 1970.

Artikel 3. De taken en bevoegdheden die in het Academisch Statuut aan de promotiecommissie zijn opgedragen, worden uitgeoefend door de commissie, bedoeld in artikel 34, vierde lid, van de Wet universitaire bestuurs hervorming 1970.

Hoofdstuk II. Bepalingen betreffende de toepassing van een aantal artikelen van titel I van het Academisch Statuut

Artikel 4. De taken en bevoegdheden, die in de hieronder genoemde artikelen van titel I van het Academisch Statuut zijn opgedragen aan het college van curatoren, de senaat of de faculteit, worden uitgeoefend als hieronder is aangegeven:

A. Artikelen 4 en 7:

het in het tweede lid bedoeld besluit wordt genomen door de faculteitsraad onder goedkeuring van de universiteitsraad.

B. Artikel 11:

het in het eerste lid bedoelde besluit van de universiteitsraad wordt aan Onze minister gezonden door het college van bestuur, dat tevens mededeelt op voorstel van welke faculteitsraad of faculteitsraden het besluit werd genomen.

C. Artikel 12:

a. in plaats van aan curatoren van de andere universiteiten welke zulks aangaat, wordt de in het eerste lid bedoelde mededeling gedaan aan de raden van die universiteiten;

b. in plaats van met het oordeel van curatoren kan de Academische Raad zijn in het tweede lid bedoelde oordeel kenbaar maken met dat van de universiteitsraden.

D. Artikel 13:

in plaats van de in dit artikel bedoelde mededeling door curatoren van hun oordeel, onder overlegging van het desbetreffende advies van de senaat, deelt het college van bestuur, onder overlegging van het desbetreffende advies van het college van dekanen, aan Onze minister het oordeel van de universiteitsraad mede.

E. Artikel 14:

het in het eerste lid bedoelde verzoek wordt gedaan door de universiteitsraad, onder overlegging van het desbetreffende advies van het college van dekanen.

F. Artikel 15:

het in dit artikel bedoelde besluit wordt genomen door de universiteitsraad en wordt door het college van bestuur onder overlegging van het desbetreffende advies van het college van dekanen aan Onze minister ter kennis gebracht.

G. Artikel 16:

in plaats van door curatoren op voorstel van de desbetreffende faculteit en na advies van de senaat wordt de in dit artikel bedoelde bevoegdheid uitgeoefend door de universiteitsraad op voorstel van de desbetreffende faculteitsraad en na advies van het college van dekanen.

- H. *Artikel 17:*
de in dit artikel bedoelde bevoegdheid van de faculteit wordt uitgeoefend door de faculteitsraad.
- I. *Artikel 18:*
de onder b bedoelde bevoegdheid van de faculteit wordt uitgeoefend door de faculteitsraad, de vaste commissie voor het onderwijs gehoord.
- J. *Artikel 20:*
de in het eerste lid bedoelde kennisgeving wordt gedaan aan het faculteits- of subfaculteitsbestuur, dat tevens de in dat lid en in het tweede lid aan de faculteit opgedragen taken uitvoert, terwijl de door de desbetreffende faculteit te verlenen goedkeuring wordt verleend door de desbetreffende faculteitsraad.
- K. *Artikel 22:*
het in dit artikel bedoelde verzoek wordt op een daartoe strekkend voorstel van de desbetreffende faculteitsraad gedaan door de universiteitsraad en, vergezeld van het oordeel van het college van dekanen, aan Onze minister toegezonden door het college van bestuur.
- L. *Artikel 23:*
de in het tweede lid bedoelde bevoegdheid van de faculteit wordt uitgeoefend door de faculteitsraad, de vaste commissie voor het onderwijs gehoord.
- M. *Artikel 24:*
in plaats van curatoren van de overige universiteiten stelt Onze minister de raden van die universiteiten in de gelegenheid hem van advies te dienen.
- N. *Artikel 26:*
de in het eerste lid bedoelde bevoegdheden van het college van curatoren worden uitgeoefend door de universiteitsraad, de desbetreffende faculteitsraad en het college van dekanen gehoord.
- O. *Artikel 29:*
het in het eerste lid bedoelde besluit van de universiteitsraad wordt aan Onze minister gezonden door het college van bestuur, dat tevens mededeelt op voorstel van welke faculteitsraad of faculteitsraden het besluit werd genomen.
- P. *Artikel 31:*
in plaats van de in dit artikel bedoelde mededeling door curatoren van hun oordeel, onder overlegging van het desbetreffende advies van de senaat, deelt het college van bestuur, onder overlegging van het desbetreffende advies van het college van dekanen, aan Onze minister het oordeel van de universiteitsraad mede.
- Q. *Artikel 32:*
het in het eerste lid bedoelde verzoek wordt gedaan door de universiteitsraad, onder overlegging van het desbetreffende advies van het college van dekanen.
- R. *Artikel 36:*
a. de in het eerste lid bedoelde bevoegdheid van curatoren wordt uitgeoefend door de universiteitsraad;
b. de in het tweede lid bedoelde bevoegdheid van de faculteit wordt, onverminderd de bevoegdheden van het college van bestuur, bedoeld in artikel 31, eerste lid, van de Wet universitaire bestuurshervorming 1970, uitgeoefend door de faculteitsraad en, wat het afleggen van examens betreft, door de desbetreffende examencommissie.

S. Artikelen 38, 41 en 42:

de in deze artikelen bedoelde bevoegdheden van de faculteit worden uitgeoefend door de faculteitsraad, de vaste commissie voor het onderwijs gehoord.

T. Artikel 43:

a. de in het eerste lid bedoelde bevoegdheid van de faculteit wordt uitgeoefend door de faculteitsraad, de vaste commissie voor het onderwijs en die voor de examens gehoord;

b. de in het tweede lid bedoelde bevoegdheid van de faculteit wordt uitgeoefend door de faculteitsraad.

U. Artikel 48:

de in de aanhef van het eerste lid bedoelde bevoegdheid van de faculteit wordt uitgeoefend door de vaste commissie voor de examens en de in dat lid, onder c, bedoelde bevoegdheid van het college van curatoren wordt uitgeoefend door het college van bestuur.

V. Artikel 50:

de in het eerste lid bedoelde bevoegdheid van de faculteit wordt uitgeoefend door de vaste commissie voor de examens.

W. Artikel 52:

de in het tweede lid bedoelde bevoegdheid van de faculteit wordt uitgeoefend door de vaste commissie voor de examens.

X. Artikel 53:

de in het tweede lid bedoelde bevoegdheid van de faculteit wordt uitgeoefend door de faculteitsraad.

IJ. Artikel 55:

a. de in het eerste lid bedoelde bevoegdheid van de faculteit wordt uitgeoefend door de faculteitsraad, de vaste commissie voor het onderwijs en die voor de examens gehoord;

b. in plaats van door de faculteit, waarbinnen de studierichting wordt ingesteld, geschiedt de in het tweede lid bedoelde aanwijzing door de raad van de faculteit, waarbinnen de studierichting wordt ingesteld, de vaste commissie voor het onderwijs en die voor de examens gehoord.

Z. Artikel 61:

de in het derde lid bedoelde bevoegdheid van de faculteit wordt uitgeoefend door de faculteitsraad, de vaste commissie voor het onderwijs en die voor de examens gehoord.

AA. Artikel 62:

de in het tweede lid bedoelde bevoegdheid van de faculteit wordt uitgeoefend door de faculteitsraad, de vaste commissie voor het onderwijs en die voor de examens gehoord.

AB. Artikel 66:

de in het tweede lid bedoelde bevoegdheid van de faculteit wordt uitgeoefend door de faculteitsraad, de vaste commissie voor het onderwijs en die voor de examens gehoord.

AC. Artikel 67:

in plaats van door Onze minister, de senaat gehoord, onderscheidenlijk door de senaat na verkregen toestemming van Onze minister, geschiedt de in het tweede lid bedoelde toegang door Onze minister, het college van bestuur gehoord, onderscheidenlijk door het college van bestuur na verkregen toestemming van Onze minister.

AD. Artikel 68:

- a. het in het eerste lid bedoelde onderzoek wordt ingesteld overeenkomstig door de faculteitsraad te stellen regelen;
- b. in plaats van door Onze minister, de senaat gehoord, onderscheidenlijk door de senaat na verkregen toestemming van Onze minister, wordt de in het tweede lid bedoelde toegang verleend door Onze minister, het college van bestuur gehoord, onderscheidenlijk door het college van bestuur na verkregen toestemming van Onze minister;
- c. de in het derde lid bedoelde bevoegdheid van de faculteit wordt uitgeoefend door de faculteitsraad, de vaste commissie voor het onderwijs en die voor de examens gehoord, en de in dat lid bedoelde goedkeuring geschiedt door de universiteitsraad, het college van dekanen gehoord.

AE. Artikel 77:

in plaats van door Onze minister, de senaat gehoord, onderscheidenlijk door de senaat na verkregen toestemming van Onze minister, geschiedt de in het eerste lid bedoelde vrijstelling door Onze minister, het college van bestuur gehoord, onderscheidenlijk door het college van bestuur na verkregen toestemming van Onze minister.

AF. Artikel 81:

- a. de in het eerste en tweede lid bedoelde bevoegdheden van de faculteit worden uitgeoefend door de faculteitsraad;
- b. in plaats van door de faculteit met de andere faculteiten en door de betrokken faculteiten gezamenlijk met de secties van de Academische Raad, welke zulks aangaat, geschiedt het in het derde lid bedoelde overleg door de faculteitsraad met de andere faculteitsraden en door die raden gezamenlijk met de secties van de Academische Raad, welke zulks aangaat.

AG. Artikel 82:

- a. in plaats van door het college van curatoren, de senaat gehoord, geschiedt de in het eerste lid bedoelde goedkeuring door de universiteitsraad, het college van dekanen gehoord;
- b. in plaats van door curatoren geschiedt de in het tweede lid bedoelde kennisgeving door het college van bestuur.

AH. Artikel 83:

- a. de in het eerste en derde lid bedoelde bevoegdheden van de faculteit worden uitgeoefend door de faculteitsraad;
- b. de in het tweede lid onder b bedoelde voordracht geschiedt door de desbetreffende faculteitsraden gezamenlijk.

AI. Artikel 95:

de in het vierde lid bedoelde bevoegdheden van de faculteit worden uitgeoefend door de faculteitsraad.

AJ. Artikelen 112, 114, 118 en 121:

de in het eerste lid bedoelde bevoegdheid van de senaat wordt uitgeoefend door het college van dekanen.

AK. Artikelen 119, 124 en 125:

de in het eerste en tweede lid bedoelde bevoegdheden van de senaat worden uitgeoefend door het college van dekanen.

AL. Artikel 120:

de in het derde en vierde lid bedoelde bevoegdheden van de senaat worden uitgeoefend door het college van dekanen.

AM. Artikel 123:

- a. de in het tweede lid bedoelde bevoegdheid van de senaat wordt uitgeoefend door het college van dekanen;

b. de in het derde lid bedoelde bevoegdheid van het college van curatoren wordt uitgeoefend door het college van bestuur.

AN. Artikel 127:

de in dit artikel bedoelde bevoegdheden van de senaat worden uitgeoefend door het college van dekanen.

ARTIKEL III

In artikel 6bis van het Besluit Rijksuniversiteit Limburg (Stb. 1977, 240)¹ worden de volgende wijzigingen aangebracht:

A. Het eerste lid wordt gelezen:

1. In de algemene faculteit kunnen al dan niet in het Academisch Statuut geregelde studierichtingen of opleidingen van de tweede fase worden ingesteld.

B. Het derde lid wordt gelezen:

3. Het besluit tot instelling van een niet in het Academisch Statuut geregelde studierichting wordt genomen door de universiteitsraad, het college van dekanen gehoord, op voorstel van de raad van de algemene faculteit. Het besluit tot instelling van een niet in dat statuut geregelde opleiding van de tweede fase, als bedoeld in artikel 32, derde of vijfde lid, van de Wet op het wetenschappelijk onderwijs, wordt genomen door de universiteitsraad, het college van dekanen gehoord, op voorstel van de raad van de algemene faculteit al dan niet in samenwerking met een of meer andere faculteitsraden. Een besluit van de universiteitsraad, als bedoeld in de voorgaande volzinnen, behoeft de goedkeuring van Onze minister.

C. In het vierde lid wordt «academisch statuut» vervangen door: Academisch Statuut; voorts wordt de slotzin vervangen door twee nieuwe volzinnen, luidende: Ingeval het een opleiding van de tweede fase, als bedoeld in artikel 32, derde of vijfde lid, van de Wet op het wetenschappelijk onderwijs betreft, is de voorgaande volzin van overeenkomstige toepassing met dien verstande, dat de opnemings in het statuut of in dit besluit binnen vijf jaren dient te geschieden. Onze minister kan de in de voorgaande volzinnen genoemde termijnen eenmaal voor ten hoogste vijf jaren verlengen.

D. Het vijfde lid wordt gelezen:

5. Voor de toepassing op de algemene faculteit van het in de artikelen 13 en 31 van titel I van het Academisch Statuut bepaalde wordt onder de woorden «dit besluit» het onderhavige besluit mede begrepen.

ARTIKEL IV

Dit besluit treedt in werking met ingang van de tweede dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het wordt geplaatst en werkt terug tot 31 augustus 1981.

ARTIKEL V

1. Het bepaalde in de artikelen 16 tot en met 26 en 37 tot en met 42 van titel I van het Academisch Statuut, zoals vastgesteld bij artikel I van dit besluit, vindt voor het eerst toepassing in de gevallen, waarin de in artikel VII, eerste lid, van de Wet twee-fasenstructuur w.o. genoemde artikelen van de Wet op het wetenschappelijk onderwijs krachtens het bepaalde in dat lid voor het eerst toepassing vinden.

2. Het bepaalde in de onderdelen G, H, I, J, K, L, M, N en S van artikel 4 van het Besluit Academisch Statuut-W.U.B., zoals vastgesteld bij artikel II van dit besluit, ten aanzien van, onderscheidenlijk de artikelen 16, 17, 18, 20, 22, 23, 24, 26, 38, 41 en 42 van titel I van het Academisch Statuut vindt voor het eerst toepassing in de gevallen, waarin de genoemde artikelen van dat statuut krachtens het bepaalde in het voorgaande lid voor het eerst toepassing vinden.

ARTIKEL VI

1. Op het tijdstip van de inwerkingtreding van dit besluit vervallen:
  - a. de titels I, II, IV en V van het Academisch Statuut (Stb. 1963, 380)², alsmede van titel III van dat statuut hoofdstuk XIII van afdeling I en de afdelingen II, III en IV, en van titel VI van dat statuut de artikelen 245 en 247 tot en met 267;
  - b. de artikelen 22a tot en met 22h van het landbouwhogeschoolstatuut (Stb. 1956, 417)².
2. Het bepaalde in de artikelen 174 tot en met 179 en 185 van het Academisch Statuut (Stb. 1963, 380), zoals dat luidde vóór de inwerkingtreding van dit besluit, blijft van toepassing tot het tijdstip, waarop in de desbetreffende gevallen de in artikel VII, eerste lid, van de Wet twee-fasenstructuur w.o. genoemde artikelen van de Wet op het wetenschappelijk onderwijs krachtens het bepaalde in dat lid voor het eerst toepassing vinden.
3. Het bepaalde in de artikelen 215 tot en met 219 en 247 tot en met 266 van het Academisch Statuut (Stb. 1963, 380) alsmede in de in het eerste lid onder b genoemde artikelen, zoals dat luidde vóór de inwerkingtreding van dit besluit, blijft, onverminderd het bepaalde in artikel IV van Ons besluit van 2 september 1981, Stb. 579, van toepassing tot het tijdstip, waarop in de desbetreffende gevallen de in artikel VII, derde lid, van de Wet twee-fasenstructuur w.o. genoemde artikelen van de Wet op het wetenschappelijk onderwijs krachtens het bepaalde in dat lid voor het eerst toepassing vinden.

ARTIKEL VII

De op grond van artikel 3, tweede lid, van het Academisch Statuut (Stb. 1963, 380) verleende machtigingen gelden als goedkeuringen, verleend op grond van artikel 4, tweede lid, van titel I van het Academisch Statuut, zoals vastgesteld bij artikel I van dit besluit.

ARTIKEL VIII

Voor zover de hoofdstukken I tot en met XIIB van afdeling I van titel III van het Academisch Statuut (Stb. 1963, 380) niet zijn vervangen door titel II, als bedoeld in artikel 9 van titel I van het Academisch Statuut, zoals vastgesteld bij artikel I van dit besluit, kan een universiteit of hogeschool, in afwijking van het in het eerstgenoemde artikel bepaalde, de studierichtingen omvatten, die in de vorengenoemde hoofdstukken zijn opgenomen.

ARTIKEL IX

1. Ingeval op het tijdstip van de inwerkingtreding van dit besluit in een studierichting het onderwijs in deeltijdse vorm wordt verzorgd, dient de universiteits- of hogeschoolraad een daarop betrekking hebbend verzoek, als bedoeld in artikel 21 van titel I van het Academisch Statuut, zoals vastgesteld bij artikel I van dit besluit, in bij Onze Minister van Onderwijs en Weten-

schappen of, voor zover het de landbouwhogeschool betreft, bij Onze Minister van Landbouw en Visserij binnen zestig dagen na het tijdstip van de inwerkingtreding van Ons besluit, waarbij titel II van dat statuut is vastgesteld.

2. Onze betrokken minister beslist omtrent de goedkeuring binnen negentig dagen na het tijdstip, bedoeld aan het slot van het voorgaande lid. Het bepaalde in de artikelen 23, eerste lid onder c, en 24 van titel I van het Academische Statuut, zoals vastgesteld bij artikel I van dit besluit, is niet van toepassing. Indien binnen de in de eerste volzin genoemde termijn door Onze betrokken minister niet anders is beslist, wordt de goedkeuring geacht te zijn verleend voor een termijn van vijf jaren.

ARTIKEL X

Op een voorstel tot opnemng in titel III van het Academisch Statuut van een opleiding van de tweede fase, als bedoeld in artikel 32, derde lid, van de Wet op het wetenschappelijk onderwijs, die vereist is of dienstig kan zijn voor het bekleden van de maatschappelijke betrekking van accountant, is het bepaalde in artikel 28 van titel I van het Academisch Statuut, zoals vastgesteld bij artikel I van dit besluit niet van toepassing.

ARTIKEL XI

1. Zolang ingevolge het bepaalde bij of krachtens de Wet twee-fasenstructuur w.o. in een studierichting het kandidaatexamen kan worden afgenomen, wordt dit afgenomen door een examencommissie, ingesteld door de vaste commissie voor de examens van de desbetreffende studierichting, bedoeld in artikel 11, eerste lid, van de Wet universitaire bestuurs Hervorming 1970.

2. Ten aanzien van een examencommissie, als bedoeld in het voorgaande lid, is het bepaalde bij of krachtens de Wet universitaire bestuurs Hervorming 1970, zoals deze is gewijzigd bij de Wet twee-fasenstructuur w.o., van toepassing.

ARTIKEL XII

1. Onverminderd het bepaalde in de artikelen XI en XIV kunnen zij die vóór of in het studiejaar 1980-1981 de studie in een krachtens artikel 20 van de Wet op het wetenschappelijk onderwijs ingestelde studierichting waarop het bepaalde in artikel VII, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wet twee-fasenstructuur w.o. van toepassing is, zijn begonnen maar nog niet hebben voltooid, tot en met 31 augustus 1985 het kandidaatexamen en tot en met 31 augustus 1988 het doctoraal examen van die studierichting afleggen op de voet van de desbetreffende bepalingen, zoals zij luiden vóór het einde van het vorengenoemde studiejaar. Na 31 augustus 1985, onderscheidenlijk 31 augustus 1988 kan het college van bestuur hiertoe in bijzondere gevallen alsnog toestemming verlenen.

2. Het bepaalde in het voorgaande lid is van overeenkomstige toepassing op hen, die vóór of in het studiejaar 1981-1982 de studie zijn begonnen maar niet hebben voltooid in een krachtens artikel 20 van de Wet op het wetenschappelijk onderwijs ingestelde studierichting, niet zijnde een studierichting als in het voorgaande lid bedoeld, met dien verstande, dat in plaats van 31 augustus 1985 wordt gelezen 31 augustus 1986 en dat in plaats van 31 augustus 1988 wordt gelezen 31 augustus 1989.

3. Het met goed gevolg afgelegd kandidaatexamen van een krachtens artikel 20 van de Wet op het wetenschappelijk onderwijs ingestelde studierichting, afgelegd op grond van het bepaalde in het Academisch Statuut (Stb. 1963, 380), geeft toegang tot het afleggen van het doctoraal examen van die studierichting voor zover dat doctoraal examen bij de desbetreffende faculteit, interfaculteit, afdeling of tussenafdeling kan worden afgelegd.

ARTIKEL XIII

Onverminderd het bepaalde in artikel XIV kunnen zij, die vóór of in het studiejaar 1981-1982 de studie in een krachtens artikel 176 of 177 van het Academisch Statuut (Stb. 1963, 380) ingestelde studierichting zijn begonnen maar nog niet hebben voltooid, tot en met 31 augustus 1989 het doctoraal examen van die studierichting afleggen op de voet van de desbetreffende bepalingen, zoals zij luiden vóór het einde van het vorengenoemde studiejaar. Na 31 augustus 1989 kan het college van bestuur hiertoe in bijzondere gevallen alsnog toestemming verlenen.

ARTIKEL XIV

1. Het bepaalde in afdeling VI van titel I van het Academisch Statuut, zoals vastgesteld bij artikel I van dit besluit, is met uitzondering van het bepaalde in de laatste zinsnede van artikel 44, eerste lid onder c, van overeenkomstige toepassing op de examens van de in de hoofdstukken I tot en met XIIB van afdeling I van titel III van het Academisch Statuut (Stb. 1963, 380) opgenomen studierichtingen alsmede op de examens van de krachtens artikel 176 of 177 van dat statuut ingestelde studierichtingen en van de krachtens artikel 20 van de Wet op het wetenschappelijk onderwijs ingestelde studierichtingen.

2. Bepalingen in nadere regelingen van de examens, als bedoeld in artikel 8, derde lid onder a, van de Wet universitaire bestuursvorming 1970, zoals dat luidde vóór de inwerkingtreding van de Wet twee-fasenstructuur w.o., die strijdig zijn met het bepaalde in afdeling VI van titel I van het Academisch Statuut, zoals vastgesteld bij artikel I van dit besluit, dan wel met het bepaalde in de artikelen 2 en 4, onderdelen T, U, V, W en X, van het Besluit Academisch Statuut-W.U.B., zoals vastgesteld bij artikel II van dit besluit, houden van rechtswege op te gelden.

3. Binnen een jaar na het tijdstip van de inwerkingtreding van dit besluit stelt de faculteits-, interfaculteits-, afdelings- of tussenafdelingsraad een besluit vast tot aanpassing van de in artikel 8, derde lid onder a, van de Wet universitaire bestuursvorming 1970 bedoelde nadere regeling aan het bepaalde in afdeling VI van titel I van het Academisch Statuut, zoals vastgesteld bij artikel I van dit besluit alsmede aan de in het voorgaande lid genoemde bepalingen van het Besluit Academisch Statuut-W.U.B.

ARTIKEL XV

1. Het bepaalde in afdeling VII van titel I van het Academisch Statuut, zoals vastgesteld bij artikel I van dit besluit, is, met uitzondering van het bepaalde in de artikelen 61 en 62, van overeenkomstige toepassing op de toegang tot het afleggen van het eerste examen van de in de hoofdstukken I tot en met XIIB van afdeling I van titel III van het Academisch Statuut (Stb. 1963, 380) opgenomen studierichtingen, alsmede op de toegang tot het afleggen van het eerste examen van de krachtens artikel 20 van de Wet op het wetenschappelijk onderwijs ingestelde studierichtingen.

2. Het bepaalde in de artikelen 61 en 62 van titel I van het Academisch Statuut, zoals vastgesteld bij artikel I van dit besluit, is van overeenkomstige toepassing op de toegang tot het afleggen van het doctoraal examen van de in de hoofdstukken I tot en met XIIB van afdeling I van titel III van het Academisch Statuut (Stb. 1963, 380) opgenomen studierichtingen, alsmede op de toegang tot het afleggen van het doctoraal examen van de krachtens artikel 20 van de Wet op het wetenschappelijk onderwijs ingestelde studierichtingen.

3. Het gestelde in artikel 56, onder g, h en k, van titel I van het Academisch Statuut, zoals vastgesteld bij artikel I van dit besluit, is niet van toepassing

op degenen, die een getuigschrift van met goed gevolg afgelegd eindexamen hebben verkregen aan een avondschool voor voorbereidend wetenschappelijk onderwijs in het jaar 1972, 1973, 1974 dan wel 1975, mits zij wat het laatstgenoemde jaar betreft althans met de opleiding aan zulk een school waren begonnen vóór de aanvang van het schooljaar 1971-1972.

4. Voor zover daarin niet opnieuw is voorzien op de wijze, bepaald in afdeling VII van titel I van het Academisch Statuut, zoals vastgesteld bij artikel I van dit besluit, blijven de artikelen 206 en 245 van het Academisch Statuut (Stb. 1963, 380), zoals deze luiden vóór de inwerkingtreding van het Koninklijk besluit van 17 augustus 1976, Stb. 444, van toepassing met betrekking tot de toegang tot het afleggen van het eerste examen van de in die artikelen genoemde studierichtingen op grond van het bezit van de daarbij vermelde m.o.-akten met dien verstande, dat naast de akten tekenen MB en tekenen m.o.B ook het staatsdiploma handvaardigheid B toegang geeft tot het afleggen van het eerste examen van de studierichting der kunstgeschiedenis en archeologie.

ARTIKEL XVI

1. Het bepaalde in afdeling VIII van titel I van het Academisch Statuut, zoals vastgesteld bij artikel I van dit besluit, is van overeenkomstige toepassing op de examens van de in de hoofdstukken I tot en met XIIB van afdeling I van titel III van het Academisch Statuut (Stb. 1963, 380) opgenomen studierichtingen, alsmede op die van de krachtens artikel 176 of 177 van dat statuut ingestelde studierichtingen en van de krachtens artikel 20 van de Wet op het wetenschappelijk onderwijs ingestelde studierichtingen.

2. Gehele of gedeeltelijke vrijstelling van het afleggen van examens, verkregen krachtens de bepalingen van het Academisch Statuut (Stb. 1963, 380), wordt geacht te zijn verkregen krachtens titel I van het Academisch Statuut, zoals vastgesteld bij artikel I van dit besluit.

ARTIKEL XVII

1. De bezitter van een getuigschrift van een met goed gevolg afgelegd examen aan het Internationale Instituut voor Sociale Studiën, gevestigd te 's-Gravenhage, kan, voor zover dat getuigschrift is behaald vóór het in artikel III, slot, van de Wet van 8 juni 1977, Stb. 361 (Onderwijs gericht op het buitenland, speciaal ten behoeve van personen die geen Nederlander zijn) bedoelde tijdstip, op een daartoe strekkend verzoek worden vrijgesteld van het afleggen van een of meer der in titel I van het Academisch Statuut, zoals vastgesteld bij artikel I van dit besluit, dan wel in de hoofdstukken I tot en met XIIB van afdeling I van titel III van het Academisch Statuut (Stb. 1963, 380) bedoelde, onderscheidenlijk genoemde examens of gedeelten daarvan.

2. De in het voorgaande lid bedoelde vrijstelling wordt verleend door het college van bestuur overeenkomstig het advies van de desbetreffende examencommissie.

ARTIKEL XVIII

1. Zij, die vóór het tijdstip, bedoeld in artikel VI, derde lid, ten einde te voldoen aan de vereisten, omschreven in artikel 217 van het Academisch Statuut (Stb. 1963, 380), zoals gewijzigd bij Ons besluit van 2 september 1981, Stb. 579, de in dat artikel bedoelde onderwijskundige opleiding zijn begonnen maar nog niet hebben voltooid, kunnen de in het derde lid van dat artikel bedoelde verklaring ten hoogste twee jaren na het vorenbedoelde tijdstip verkrijgen. Hierna kan het college van bestuur hiertoe in bijzondere gevallen alsnog toestemming verlenen.

2. Zij die vóór het tijdstip, bedoeld in artikel VI, derde lid, ten einde te voldoen aan de vereisten, omschreven in artikel 22f van het landbouwhogeschoolstatuut (Stb. 1956, 417), zoals gewijzigd bij Ons besluit van 2 september 1981, Stb. 579, de in dat artikel bedoelde onderwijskundige opleiding zijn begonnen maar nog niet hebben voltooid, kunnen de in het vierde lid van dat artikel bedoelde verklaring ten hoogste twee jaren na het vorenbedoelde tijdstip verkrijgen. Het bepaalde in de slotzin van het voorgaande lid is van toepassing.

3. Onderwijsbevoegdheden, verkregen of gehandhaafd krachtens het bepaalde in het Academisch Statuut (Stb. 1963, 380) of het landbouwhogeschoolstatuut (Stb. 1956, 417) blijven behouden.

ARTIKEL XIX

1. Het bepaalde in de artikelen 214ter en 214quater van het Academisch Statuut (Stb. 1963, 380) blijft van toepassing op de in die artikelen genoemde getuigschriften die op grond van het bepaalde in dat statuut worden verkregen na het tijdstip van de inwerkingtreding van dit besluit.

2. Zij, die op grond van het bepaalde in artikel 214ter of 214quater van het Academisch Statuut (Stb. 1963, 380) het recht hebben verkregen tot het voeren van de daarin bedoelde titel ingenieur, onderscheidenlijk doctorandus, behouden dat recht.

ARTIKEL XX

1. Het bepaalde in de artikelen 104 tot en met 109 van titel I van het Academisch Statuut, zoals vastgesteld bij artikel I van dit besluit, is mede van toepassing op de overeenkomstige examens van de desbetreffende, in het Academisch Statuut (Stb. 1963, 380) opgenomen studierichtingen.

2. Hoedanigheden, verkregen of gehandhaafd krachtens het bepaalde in het Academisch Statuut (Stb. 1963, 380), blijven houden.

ARTIKEL XXI

Binnen een jaar na het tijdstip van de inwerkingtreding van dit besluit stelt het college van dekanen een promotiereglement vast, als bedoeld in artikel 112 van titel I van het Academisch Statuut, zoals vastgesteld bij artikel I van dit besluit. In dat reglement wordt voorzien in een overgangsregeling ten behoeve van hen wier proefschrift op het tijdstip van de inwerkingtreding van dit besluit door de desbetreffende promotor reeds is goedgekeurd.

Lasten en bevelen, dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat daarvan afschrift zal worden gezonden aan de Raad van State en de Algemene Rekenkamer.

's-Gravenhage, 26 oktober 1981

Beatrix

De Minister van Onderwijs en Wetenschappen,
J. A. van Kemenade

De Minister van Landbouw en Visserij,
J. de Koning

Uitgegeven de *tiende* november 1981

De Minister van Justitie,
J. de Ruiter

¹ Gewijzigd bij Koninklijk besluit van 14 oktober 1980, Stb. 564.

² Laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 2 september 1981, Stb. 579.

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen. Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Nederlandse Staatscourant van 8 december 1981 nr. 236.

NOTA VAN TOELICHTING

Inleiding

De door de Wet van 12 november 1975, Stb. 656, in de Wet op het wetenschappelijk onderwijs (Wet w.o.) neergelegde herstructurering van het wetenschappelijk onderwijs heeft destijds aanleiding gegeven tot het besluit om het huidige, van 1963 daterende, Academisch Statuut door een geheel herziene versie te vervangen. Als eerste stap daartoe is bij brief van 25 november 1977 aan de Academische Raad voor advies voorgelegd een voorontwerp van een algemene maatregel van bestuur, houdende herziening en hergroepering in een Algemeen Deel van de algemeen luidende bepalingen van het statuut van 1963. Deze brief is als gedrukt stuk nr. 4 verschenen bij het ontwerp van Wet uitstel toepassing herstructurering w.o. (zitting 1977-1978, 15024).

Inmiddels is tot stand gekomen de Wet twee-fasenstructuur w.o. (Wet van 14 maart 1981, Stb. 137). Door deze wet is de hierboven genoemde regeling van de herstructurering in de Wet w.o. omgevormd tot een structuur bestaande uit twee fasen. De eerste fase omvat alle studierichtingen tot en met het doctoraal examen (artikel 24bis van de Wet w.o.). De tweede fase omvat enkele soorten opleidingen waartoe bezitters van daarbij aangewezen doctorale getuigschriften onder eventueel nader te stellen voorwaarden kunnen worden toegelaten ten einde voor de uitoefening van bepaalde beroepen een verder gespecialiseerde opleiding te volgen (artikel 32 van de Wet w.o.).

In de memorie van toelichting, paragraaf 4.2 van het algemeen deel, behorende bij het wetsontwerp twee-fasenstructuur w.o. (zitting 1979-1980, 16 106, nr. 3, blz. 56) is met het genoemde besluit tot gehele herziening van het huidige Academisch Statuut instemming betuigd. Zoals aldaar wordt opgemerkt, zal het nieuwe statuut bestaan uit een Algemeen Deel, dat de algemeen luidende regelingen zal bevatten, en een Bijzonder Deel, dat een opsomming zal geven van alle studierichtingen met bijbehorende examenprogramma's en - in het kader van de twee-fasenstructuur - tevens van alle opleidingen van de tweede fase, waarvan de wet aan het statuut opdraagt deze afzonderlijk te regelen. Oorspronkelijk lag het in de bedoeling dit Bijzonder Deel voor beide fasen onder te brengen in een tweede titel. Bij nader inzien achten de ondergetekenden het echter juist de regelingen met betrekking tot de eerste fase en die betreffende de tweede fase in afzonderlijke titels op te nemen. Naar gelang in het onderhavige ontwerp-besluit voorstellen worden gedaan die uitsluitend een van beide fasen betreffen, wordt derhalve onderscheidenlijk verwezen naar titel II of titel III. Naast een grotere overzichtelijkheid biedt deze indeling tevens in wetstechnisch opzicht aanzienlijke voordelen. In de tijd bezien zal immers eerst de eerste fase als een afgerond geheel dienen te worden geregeld. Zoals bij de behandeling van het hierboven genoemde wetsontwerp 16 106 is uiteengezet, streven de ondergetekenden, in overleg met de Academische Raad, er naar dit in het begin van 1982 te verwezenlijken. De invulling van de tweede fase zal, behoudens de opleidingen van geneeskundige aard en de opleiding tot accountant, eerst later en geleidelijk aan kunnen geschieden. Het onderhavige ontwerp bevat het herziene, aan de twee-fasenstructuur aangepaste, Algemeen Deel. Enkele «structuurongevoelige» onderdelen, zoals de afdelingen I, II en IX (thans X) uit het hierbovenvermelde voorontwerp van 1977, zijn nagenoeg ongewijzigd gebleven. Enkele andere afdelingen, die weliswaar evenmin een directe band hebben met de thans in de wet vastgelegde structuur van het wetenschappelijk onderwijs, hebben toch een min of meer ingrijpende herziening ondergaan. In dit verband kan worden gewezen op afdeling VI (destijds V) betreffende de examens. In artikel II van de Wet twee-fasenstructuur w.o. is immers tevens een herziening opgenomen van artikel 11 - en in samenhang daarmee van artikel 8, derde lid onder a - van de Wet universitaire bestuurshervorming 1970 (W.U.B.), zodat een daarop aansluitende herziening van de op de examens betrekking hebbende regeling in het

statuut noodzakelijk is geworden. Voorts heeft nadere bezinning geleid tot een herschrijving van de op de promotie betrekking hebbende regeling in afdeling XI.

De twee-fasenstructuur heeft uit de aard der zaak aanleiding gegeven om verder, waar nodig, ten aanzien van elke van beide fasen een afzonderlijke regeling te ontwerpen, zoals bij voorbeeld blijkt uit de afdelingen III en IV. Geheel nieuw is in dit licht bezien ook afdeling IX betreffende de toelating tot en de inrichting van de opleidingen van de tweede fase. Daarin is mede opgenomen een voorstel tot regeling van de universitaire lerarenopleiding, welke aangelegenheid, zoals bekend, in het voorontwerp betreffende het Algemeen Deel van november 1977, nog oningevuld was gelaten. Thans kan echter op dit punt, als resultaat van uitvoerige besprekingen tussen een delegatie van de Commissie Universitaire Lerarenopleiding van de Academische Raad (ARCULO) en het departement van de eerste ondergetekende, waaraan tevens een vertegenwoordiger van de tweede ondergetekende heeft deelgenomen, een ingevulde regeling worden voorgesteld. In deze regeling is voortgebouwd op de ter zake van de inrichting van de lerarenopleiding gedane mededelingen in de bij het wetsontwerp twee-fasenstructuur w.o. behorende nota naar aanleiding van het eindverslag (stuk nr. 14, blz. 28). Voorts wordt nog gewezen op paragraaf 4 van afdeling III en paragraaf 3 van afdeling IV, waarin uitvoering wordt gegeven aan de in wet neergelegde opdrachten aan het statuut tot regeling van enkele zaken betreffende studierichtingen onderscheidenlijk opleidingen van de tweede fase, waarin door middel van afzonderlijk in te richten programma's het onderwijs mede dan wel uitsluitend in deeltijdse vorm wordt verzorgd.

Verder wordt er de aandacht op gevestigd, dat onder het huidige regime van de Wet w.o. en de W.U.B. in een krachtens artikel 50 van de W.U.B. vast te stellen besluit dient te worden bepaald welke W.U.B.-organen de taken uitoefenen, die ingevolge de Wet w.o. – en derhalve in het Academisch Statuut – thans nog worden toebedeeld aan curatoren, senaat en faculteit. Mede terwille van de overzichtelijkheid wordt in artikel II van het onderhavige ontwerp voorgesteld om, ter voldoening aan de in artikel 50 van de W.U.B. gegeven opdracht, de «vertaling» van het in artikel I voorgesteld Algemeen Deel van het nieuwe statuut vast te stellen. Na de totstandkoming van het op 19 mei 1981 ingediende ontwerp van nieuwe Wet op het wetenschappelijk onderwijs (zitting 1980–1981 16 802) zal zonedig een aanpassing van het statuut op dit punt moeten plaatsvinden. Hetzelfde geldt voor afdeling II van het onderhavige ontwerp, voor wat de in het bovengenoemde wetsontwerp voorgestelde herindeling van faculteiten, enz. betreft.

In het onderstaande volgt een overzicht van de hoofdlijnen van de inwerkingtreding en toepassing van het Algemeen Deel. Het onderhavige ontwerp-besluit werkt terug tot 31 augustus 1981 (artikel IV). Op dit tijdstip vervallen die bepalingen van het statuut van 1963, die betrekking hebben op de in het Algemeen Deel geregelde onderwerpen (artikel VI, eerste lid). Wat betreft de toepassing geldt als hoofdregel dat het in dit ontwerp-besluit bepaalde op bovengenoemd tijdstip toepassing vindt, en de vervallen bepalingen van het statuut van 1963 op dat tijdstip geen toepassing meer vinden. Op deze regel zijn echter enkele uitzonderingen.

In de eerste plaats vinden de bepalingen met betrekking tot de opleidingen van de tweede fase in de regel voor het eerst toepassing op de tijdstippen, genoemd in de basisbepaling, artikel VII, derde lid, van de Wet twee-fasenstructuur w.o. De organisatorische bepalingen die betrekking hebben op de voorbereiding van deze opleidingen, zullen uiteraard op een eerder tijdstip toepassing vinden. Een en ander spreekt vanzelf en is daarom niet uitdrukkelijk bepaald. De oude bepalingen van het statuut van 1963 met betrekking tot de universitaire lerarenopleiding, zoals laatstelijk gewijzigd bij het Koninklijk besluit van 2 september 1981, Stb. 579, zullen moeten worden toegepast tot de tijdstippen waarop de nieuwe lerarenopleiding krachtens het bepaalde in artikel VII, derde lid van de Wet twee-fasenstructuur w.o. van start gaat (artikel VI, derde lid). Voorts is de toepassing van de bepalingen in

het onderhavige ontwerp-besluit met betrekking tot de vrije studierichtingen, het vrij doctoraal examen, de in deeltijdse vorm verzorgde studierichtingen, de praktische oefeningen en de studielast en studievoortgang gekoppeld aan de tijdstippen genoemd in artikel VII, eerste lid van de Wet twee-fasenstructuur w.o. (artikel V, eerste lid). Voor zover deze onderwerpen in het statuut van 1963 zijn geregeld, blijven de desbetreffende bepalingen van dat statuut van toepassing (artikel VI, tweede lid).

Ten slotte vinden die bepalingen in het Algemeen Deel, waarvan de toepassing afhankelijk is van de totstandkoming van het Bijzonder Deel, geen toepassing tot het tijdstip waarop in dat Bijzonder Deel zal zijn voorzien. In sommige gevallen is dit ongewenst en is daarvoor een voorziening getroffen (bij voorbeeld artikel VIII).

Ten slotte wijzen de ondergetekenden nog op het volgende. Over dit ontwerp-besluit is uitvoerig geadviseerd door de Academische Raad, de Commissie voor de bestuurshervorming ex artikel 56 van de W.U.B. alsmede de Onderwijsraad. Op vele plaatsen is door hen een dankbaar gebruik gemaakt van de in deze adviezen gedane suggesties tot wijziging, verbetering of aanvulling van tekst en toelichting. Nu het ontwerp-besluit het stadium van definitieve vormgeving heeft bereikt, is er voorts toe over gegaan om een doorlopende nummering van de artikelen aan te brengen.

Afdeling I. Algemene bepalingen

Artikel 1. De omschrijvingen in artikel 1 van het Academisch Statuut van 1963 zijn gehandhaafd. Hierbij wordt opgemerkt dat aan de definitie van «universiteiten en hogescholen» de rijksuniversiteit Limburg is toegevoegd, zulks mede naar aanleiding van een suggestie van de Onderwijsraad. Het artikel bevat voorts enkele nieuwe omschrijvingen. In de eerste plaats die van «faculteit». Daardoor wordt het mogelijk de op vele plaatsen in de tekst noodzakelijkerwijze te gebruiken aanduiding van «faculteit, interfaculteit, afdeling of tussenafdeling» te vereenvoudigen, hetgeen de leesbaarheid zal bevorderen. Aangezien de bepalingen in de Wet w.o., die opdrachten aan het Academisch Statuut bevatten, geen afzonderlijke melding maken van «subfaculteit of onderafdeling», bestond, althans voor het Algemeen Deel, geen behoefte deze aanduidingen op te nemen, zodat ook een definitie te dier zake achterwege kon blijven. Hierbij moge worden aangetekend dat bij de wijzigingen, die door de Wet twee-fasenstructuur w.o. in de Wet w.o. zijn aangebracht, de subfaculteiten en onderafdelingen aldaar niet meer expliciet zijn vermeld. De in de W.U.B. neergelegde regeling van de verhouding tussen faculteit en subfaculteit brengt met zich, dat taken en bevoegdheden ook in een faculteit, die subfaculteiten omvat, in beginsel worden toebe-deeld aan de raad van de faculteit. Het is – behoudens goedkeuring van de universiteitsraad – aan die faculteitsraad om te beslissen of, en zo ja, in hoeverre hij gebruik maakt van de mogelijkheden, die artikel 15 van de W.U.B. hem biedt om bevoegdheden te delegeren aan de raden van de tot de faculteit behorende subfaculteiten.

Onder e, f en g zijn omschrijvingen opgenomen, die in het advies van de Academische Raad zijn aanbevolen.

Met betrekking tot de onder h voorgestelde omschrijving van «vak» wijzen de ondergetekenden op het volgende. Ter uitvoering van het bepaalde in artikel 24, derde lid, van de Wet w.o. dienen in het Bijzonder Deel van het Academisch Statuut bij de omschrijving van de omvang, dat wil zeggen inhoud, van de examens *vakgebieden* te worden aangeduid hetzij met name, hetzij op een andere wijze nl. voor zover de keuze aan de examinandus wordt overgelaten. In de nadere regeling, bedoeld in artikel 8, derde lid, van de W.U.B., worden ingevolge artikel 44 van het onderhavige Algemeen Deel de *examenonderdelen* vermeld, die op die vakgebieden betrekking hebben. In de onderhavige definitie wordt met name met het oog op de formulering in het Bijzonder Deel een relatie gelegd tussen de ingeburgerde term «vak» en de term «vakgebied». Terecht heeft de Onderwijsraad erop gewezen dat

in enkele artikelen van het Algemeen Deel het woord «vak» in een andere betekenis wordt gebruikt. Derhalve zijn in de definitie thans uitgezonderd paragraaf 1 van afdeling VII en paragraaf 4 van afdeling IX.

Artikel 2. Aangezien in het kader van het regime van de Wet w.o. ook interuniversitaire instituten studierichtingen of opleidingen van de tweede fase kunnen omvatten, komt het de ondergetekenden gewenst voor deze algemeen luidende bepaling op te nemen. In dit verband wordt gewezen op het nieuwe vierde lid, dat door de Wet twee-fasenstructuur w.o. aan artikel 36 van de Wet w.o. is toegevoegd.

Afdeling II. De interfaculteiten, subfaculteiten, afdelingen, tussenafdelingen en onderafdelingen alsmede de interuniversitaire interfaculteiten en tussenafdelingen

Algemeen. Deze afdeling strekt tot uitvoering van de opdrachten in de artikelen 17, derde lid, 18, tweede lid, en 22, tweede lid, van de Wet w.o. Een nadere aanduiding van de faculteiten, die een universiteit, de landbouwhogeschool of een hogeschool voor maatschappij- en geesteswetenschappen kan omvatten, behoeft in het statuut niet te worden opgenomen, aangezien de artikelen 17, eerste lid, 18bis en 19, eerste lid, van de Wet w.o. op dit punt reeds een uitputtende regeling bevatten.

Ter vergelijking met het statuut van 1963 moge worden verwezen naar de artikelen 2 t/m 6. Aangezien in de memorie van toelichting bij het hierboven in de «inleiding» genoemde wetsontwerp 16 802 voorstellen tot een herziene indeling ter discussie zijn voorgelegd, achten de ondergetekenden het niet gewenst thans eventueel levende wensen betreffende wijziging c.q. aanvulling van de huidige opsomming voor te stellen.

Artikel 3. Voor zover de Rijksuniversiteit Limburg haar regeling vindt in een afzonderlijk wettelijk regime – de Wet Rijksuniversiteit Limburg (Stb. 1975, 717) en de daarop gebaseerde uitvoeringsregelingen – dient de toepassing op deze universiteit van voor de andere universiteiten geldende regelingen te worden uitgesloten. In de tweede volzin van het *eerste lid* geschiedt dit met betrekking tot de centrale interfaculteit.

Op verzoek van de betrokken sectie van de Academische Raad is bij het Koninklijk besluit van 14 augustus 1970, Stb. 390, de benaming van de studierichting der sociale «aardrijkskunde» gewijzigd in die der sociale «geografie». Dientengevolge dient in het *tweede lid* ook de benaming van de interfaculteit en de studierichting der natuurkundige aardrijkskunde te worden aangepast.

Artikel 4. Het tweede lid regelt dezelfde materie als thans in artikel 3, tweede lid, van het huidige statuut aan de orde is met dien verstande, dat de aldaar voorgeschreven zware goedkeuringsprocedure is vervangen door een goedkeuring binnen de betrokken universiteit of hogeschool. Het ligt in de bedoeling deze goedkeuring krachtens de ingevolge artikel 50 van de W.U.B. tot stand te brengen algemene maatregel van bestuur in handen te leggen van de raad van de universiteit of hogeschool (zie het desbetreffende voorstel in artikel II van het onderhavige ontwerp-besluit).

Artikel 7. Tot dusver ontbrak ten aanzien van de technische hogescholen een bepaling, analoog aan het tweede lid van het huidige artikel 3. Hierin wordt thans voorzien door het tweede lid van het onderhavige artikel. Dit is op een overeenkomstige wijze geredigeerd als het tweede lid van artikel 4.

Artikel 8. Ter vermindering van verwarring is aan de hier bedoelde interfaculteiten en tussenafdelingen het woord «interuniversitair» toegevoegd.

Afdeling III. De studierichtingen

§ 1. Algemene bepalingen

Ten aanzien van *artikel 9* kan worden verwezen naar artikel 7 van het Academisch Statuut van 1963. Evenals in laatstgenoemd artikel betreft het hier de uitvoering van de artikelen 17, derde lid, 18, tweede lid, 18bis, derde lid, en 19, tweede lid, van de wet, voor zover daarin aan het statuut wordt opgedragen te bepalen welke studierichtingen een universiteit of hogeschool kan omvatten. De bepaling is aangepast aan de veranderde indeling van het nieuwe statuut ten opzichte van die van het huidige statuut. Volledigheids halve wordt in het artikel tevens melding gemaakt van de eigen bevoegdheid die uit anderen hoofde aan de bijzondere instellingen van wetenschappelijk onderwijs toekomt.

Artikel 10 strekt tot uitvoering van het nieuwe artikel 21 van de wet. In de artikelsgewijze toelichting op het wetsontwerp twee-fasenstructuur w.o. wordt bij artikel 21 opgemerkt dat een voorstel tot opnemning in het statuut deugdelijk op zijn merites dient te kunnen worden beoordeeld. Derhalve zal bij het voorstel in dat opzicht een aantal gegevens moeten worden verstrekt. De bedoelde toelichting geeft voorts een overzicht van de gegevens die daarvoor in aanmerking komen. Deze zijn opgenomen in het *eerste lid*. Op enkele punten is de redactie aangepast aan desbetreffende voorstellen van de Academische Raad. Bij het onder a gestelde zal tevens dienen te worden vermeld welke de grondslag is voor de uiteraard summier omschrijving van de als ontwerp-bepaling te dienen inhoud van het examenprogramma. Voorts is in vergelijking met het destijds voor advies voorgelegde voorontwerp het gestelde onder f ingevoegd, zulks met het oog op de mogelijkheid, dat de verzorging van het onderwijs in deeltijdse vorm noodzakelijk wordt geacht.

Met het *tweede lid* wordt beoogd alle voorstellen tot opnemning van een nieuwe studierichting in het statuut eenzelfde procedure te doen doorlopen. Een voorstel kan immers afkomstig zijn van een bepaalde universiteit, een sectie van de Academische Raad, een al dan niet door de minister ingestelde commissie of van een andere instantie. In geval van een rechtstreekse benadering van het departement in deze gevallen, zal toch als eerste stap het advies van de Academische Raad moeten worden gevraagd. Deze bepaling laat uiteraard onverlet dat de desbetreffende minister zelf het initiatief zou nemen om de opnemning van een nieuwe studierichting in het Academisch Statuut te bevorderen. In dat geval zal de daarop betrekking hebbende adviesaanvraag de Academische Raad de gelegenheid moeten bieden te voldoen aan het bepaalde in het eerste lid.

§ 2. Experimentele studierichtingen

Deze paragraaf behelst de uitvoering van artikel 20 van de wet, voor zover de bepalingen daarvan althans op studierichtingen betrekking hebben. De inhoud van de paragraaf komt grotendeels overeen met die van de huidige artikelen 8 tot en met 13. Op enkele verschillen tussen beide regelingen wordt hieronder nader ingegaan. Ter verduidelijking is de reeds sedert lang gebruikelijk geworden benaming thans met zo veel woorden vastgelegd. Voorts is in het algemeen in de bepalingen niet meer letterlijk herhaald wat reeds in artikel 20 van de wet ter zake is geformuleerd. In verband met de schrapping van het oorspronkelijke artikel 21 van de wet is verder in deze paragraaf geen verbinding meer gelegd met dat artikel.

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 20, tweede lid, van de wet – waarvan de redactie op dit punt ongewijzigd is gebleven – kan het desbetreffende voorstel door meer dan één faculteit zijn gedaan. In artikel 8, tweede lid, van het huidige statuut is daarmee echter geen rekening gehouden. In *artikel 11, eerste lid*, is dit thans wel geschied. Voorts moge ter wille van de volle-

digheid worden gewezen op het vierde lid, dat door de Wet twee-fasenstructuur w.o. is toegevoegd aan artikel 36 van de wet. Daardoor is de mogelijkheid vastgelegd dat de procedure van experimentele studierichtingen ook ten aanzien van interuniversitaire interfaculteiten en tussenafdelingen wordt toegepast.

In het *tweede lid* van artikel 11 wordt het tweede lid van artikel 10 van toepassing uitgesloten. In artikel 20 van de wet is immers een procedure voorgeschreven, die afwijkt van hetgeen in artikel 10, tweede lid, is voorgeschreven ten aanzien van een voorstel tot opnemng van een studierichting in het statuut.

In vergelijking met het voor advies aangeboden voorontwerp is het *derde lid* nieuw ingevoegd. Achteraf bezien was abusievelijk achterwege gelaten ook bij de experimentele studierichtingen rekening te houden met het feit, dat verzorging van het onderwijs in deeltijdse vorm wenselijk kan worden geacht. Ingeval deze bepaling toepassing vindt, zal bij de goedkeuring van het besluit tot instelling van de experimentele studierichting rekening dienen te worden gehouden met de toepassing van het bepaalde in artikel 25, eerste lid.

In het *vierde lid* is uitdrukkelijk vastgelegd dat ook met betrekking tot de regeling in deze paragraaf de eigen bevoegdheid van de bijzondere universiteiten en hogescholen onverlet blijft.

Artikel 12 bevat in grote lijnen de inhoud van het huidige artikel 9. Het betreft de verdere uitwerking van de afzonderlijke procedure, die in artikel 20, derde lid, van de wet, zoals die bepaling thans luidt, is voorgeschreven. Bij het stellen van termijnen aan de minister en de Academische Raad is rekening gehouden met het in de genoemde wetsbepaling opgenomen voorschrift dat de minister de goedkeuring binnen zes maanden dient te verlenen dan wel te onthouden. Op een daartoe strekkend voorstel van de Onderwijsraad is de redactie van het artikel vereenvoudigd.

In *artikel 13* wordt met betrekking tot de verdere gang van zaken, voor zover leidend tot een mededeling tot opnemng van de studierichting in het Academisch Statuut, bepaald dat artikel 10 daarop niet van toepassing is. In dit stadium van de procedure is er immers geen aanleiding meer om – zoals in artikel 11, tweede lid, is voorgeschreven – het bepaalde in het eerste lid van artikel 10 van toepassing te doen zijn. Aan het bepaalde in het tweede lid van artikel 10 is evenmin behoefte, omdat na ontvangst van de mededeling tot opnemng van de studierichting een wijziging van het statuut kan worden bevorderd met inachtnemng van de in artikel 24, zesde lid, van de Wet w.o. voorgeschreven adviesprocedure.

De *artikelen 14 en 15* behoeven geen nadere toelichting.

§ 3. Vrije studierichtingen

Ter vergelijking wordt verwezen naar de huidige artikelen 174 tot en met 179. Het is in de loop der jaren gebleken dat de inkleding van deze artikelen in de praktijk tot misverstanden aanleiding heeft gegeven. Zoals ook uit de mede in het Staatsblad gepubliceerde nota van toelichting op het statuut van 1963 op dit punt blijkt, zijn twee groepen vrije studierichtingen geregeld:

- a. een door de student onder goedkeuring van de faculteit ingericht doctoraal examenprogramma (het z.g. individuele type), geregeld in artikel 176;
- b. een door de faculteit vastgesteld algemeen geldend doctoraal examenprogramma, dat dient te voldoen aan het bepaalde in artikel 177 (het z.g. standaardtype).

Het belangrijkste verschil tussen de twee typen betreft de beantwoording van de vraag, welk vak als hoofdvak kan worden gekozen. Bij het individuele type is dat een van de vakken van de faculteit; bij het standaardtype uitsluitend een van de in het statuut bij die faculteit vermelde hoofdvakken. Een

tweede verschil is de verplichting tot mededeling van het instellingsbesluit van een standaardtype (artikel 177, derde lid).

In de *artikelen 16 t/m 19* is thans opnieuw een regeling opgenomen van het standaardtype. Uit *artikel 18* moge blijken dat de eis om, wat het hoofdvak betreft, te kiezen uit de in het statuut vermelde hoofdvakken, is vervalLEN. Ten aanzien van de afzonderlijke bepalingen worden voorts nog de volgende opmerkingen gemaakt.

In *artikel 16* is de bevoegdheid tot instelling van de vrije studierichting niet meer toebedeeld aan de desbetreffende faculteit, maar aan curatoren. Zoals uit artikel 4, onderdeel G, van het in artikel II van dit ontwerp-besluit voorgestelde Besluit Academisch Statuut-W.U.B. blijkt, ligt het in de bedoeling om «curatoren» te «vertalen» door «universiteitsraad». Dit houdt verband met artikel 34, tweede lid, van de Wet w.o., waarin onder meer is bepaald dat in het – door de universiteitsraad vast te stellen – bestuursreglement wordt bepaald welke studierichtingen zijn ingesteld. In het huidige artikel 175 is voorgeschreven dat het als grondslag te dienen kandidaatsexamen één der kandidaatsexamens binnen de desbetreffende faculteit moet zijn geweest. In *artikel 17* is ten aanzien van het propedeutisch examen deze beperking niet meer opgenomen. Het staat aan de faculteit vrij om zelf de in aanmerking komende propedeutische examens aan te wijzen, waarbij het derhalve niet is uitgesloten dat in bepaalde gevallen propedeutische examens binnen andere faculteiten worden aangewezen.

§ 4. Vrij doctoraal examen

De verruiming, als thans wordt voorgesteld met betrekking tot het z.g. standaardtype, kan de vraag doen rijzen, of hiernaast nog wel behoefte zal bestaan aan een regeling van het z.g. individuele type vrije studierichting. In dit verband moge worden verwezen naar de beschouwing betreffende het «dossierdiploma» in subparagraaf 2.2.4 van het algemeen deel van de memorie van toelichting, behorende bij het ontwerp van wet twee-fasenstructuur w.o. In deze passage wordt uiteengezet dat een eerste stap tot doorbreking van de vaak ongewenst gebleken huidige indeling in disciplines zou kunnen worden gedaan door de mogelijkheid te openen tot een gedeeltelijke vervanging van de huidige doctorale getuigschriften door getuigschriften van een met goed gevolg afgelegd doctoraal examen, dat heeft bestaan uit een combinatie van een kernpakket van verplichte onderdelen en een keuzepakket van een te variëren brede samenstelling en diepgang. Een dergelijk doctoraal getuigschrift zal, verder reikend dan het hierboven omschreven z.g. individuele type, het karakter van een dossierdiploma hebben. De ter illustratie van dit betoog vermelde formulering van een bepaling, ter vervanging van die betreffende het z.g. individuele type in artikel 176 van het statuut van 1963, is onder het aanbrengen van enkele wijzigingen van technische aard thans opgenomen in *artikel 20*. Daarin is het initiatief gelegd bij degene, die van de geboden mogelijkheid gebruik wenst te maken. Ter handhaving van de waarborgen voor kwaliteit en niveau van het desbetreffende examen is bepaald dat de keuze van de onderdelen onder de goedkeuring van de faculteit dient te geschieden. Het in de wet neergelegde stelsel van inschrijving per studierichting maakte het noodzakelijk om ten behoeve van de inschrijving voor het gebruikmaken van onderwijs- en examenvoorzieningen betreffende het vrij doctoraal examen een voorziening te treffen als in het tweede lid wordt voorgesteld.

§ 5. In deeltijdse vorm verzorgde studierichtingen

Algemeen. In deze paragraaf wordt uitvoering gegeven aan de opdracht in artikel 24bis, tweede lid, van de Wet w.o., voor zover deze uitvoering niet is voorbehouden aan titel II van het nieuwe Academisch Statuut. Wat dit laatste betreft zullen de voorstellen van de Academische Raad tot aanwijzing van studierichtingen in titel II, die in beginsel in aanmerking komen voor toepassing van het bepaalde in artikel 24bis, tweede lid, van groot belang zijn.

De in deze paragraaf voorgestelde bepalingen dienen te worden bezien in het licht van het gestelde in de uiteenzetting ter zake in subparagraaf 2.1.2 van de memorie van toelichting (blz. 15) bij het wetsontwerp twee-fasen-structuur w.o. Ten slotte wordt op deze plaats gewezen op het feit dat de wettelijke eis dat degenen, die gebruik wensen te maken van de geboden mogelijkheid de desbetreffende studierichting in deeltijdse vorm te volgen, zich dan ook als deeltijdse student laten inschrijven, met zich mee brengt dat het Collegegeld- en inschrijvingsbesluit 1974 (Stb. 504) hieraan zal moeten worden aangepast.

Artikel 21 bepaalt dat de basis voor een verzoek tot het deeltijds structuren van een bepaalde studierichting aan een universiteit of hogeschool moet worden gevonden in de vraag of ingevolge titel II van het statuut daartoe de mogelijkheid bestaat. Er kunnen zich gevallen voordoen, waarin er ofwel geen sprake is van een desbetreffende aanwijzing van de gewenste studierichting in titel II ofwel, indien daarvan wel sprake is, het in deze paragraaf bepaalde op die studierichting geen toepassing heeft gevonden. In een dergelijk geval heeft de betrokkene, die de desbetreffende studierichting aan een bepaalde universiteit of hogeschool toch in deeltijdse vorm zou willen volgen, nog altijd de mogelijkheid zich als voltijdse student te laten inschrijven. Ingeval een student hiertoe overgaat, zal de betrokkene, na ingewonnen advies bij en overleg met de studiebegeleider, een eigen onderwijsweg in deeltijdse vorm moeten opzetten, gebruik makende van het reguliere dag-
onderwijs.

De *artikelen 22 en 24* regelen de aanvraag- en adviesprocedure ingeval een faculteit tot deeltijdse structurering van een studierichting wil komen.

Artikel 23 geeft in het *eerste lid* een aantal elementen aan, die voor de beoordeling van een desbetreffend verzoek van belang zijn. Op voorstel van de Academische Raad zijn in de redactie enkele wijzigingen aangebracht. Met het bepaalde onder a wordt beoogd te waarborgen dat de wenselijk geachte deeltijdse opzet goed wordt doordacht, waarna, volgens artikel 22, een toetsing van het facultaire beleid aan het instellingsbeleid plaatsvindt. Daarmee is enerzijds het belang van de studenten gediend, terwijl anderzijds ook zicht kan worden geboden op gevolgen in de sfeer van het personeelsbeleid en de financiën, factoren die het oordeel op topniveau binnen de instelling mede zullen bepalen.

De onder b opgenomen bepaling bevat de grondslag voor de handhaving van de wettelijke regeling van de cursusduur van de propedeuse en van het doctorale gedeelte.

Het bepaalde onder c voorziet in het overleggen van de beweegredenen om te komen tot het desbetreffende verzoek. Van de faculteit wordt met name verwacht dat zij aannemelijk weet te maken dat er belangstelling zal bestaan voor een deeltijdse structurering van de desbetreffende studierichting.

Het *tweede lid* bepaalt, dat de faculteit de cursusduur vaststelt van het in deeltijdse vorm verzorgde onderwijsprogramma. Uiteraard zal de faculteit daarbij rekening houden met de raming van de studielast van het in voltijdse vorm verzorgde onderwijsprogramma. Dat hierdoor waarschijnlijk een zekere pluriformiteit ontstaat, is – binnen redelijke grenzen – niet onwenselijk. Hierdoor bestaat de mogelijkheid om bij voorbeeld recht te doen aan regionale verschillen. Het vorenstaande laat overigens onverlet dat ook de voorgestelde cursusduur van een in deeltijdse vorm verzorgd programma bij de beslissing omtrent de goedkeuring een rol zal kunnen spelen.

Met «in elk geval» in *artikel 24* wordt beoogd vast te leggen dat, naar gelang de omstandigheden dit vereisen, door de minister ook andere, naar zijn oordeel in aanmerking komende, instanties dan de in dat artikel genoemde kunnen worden gehoord. *Artikel 25* voorziet in het *eerste lid* in een mogelijkheid om na verloop van tijd het project te evalueren, waarbij mede in de be-

schouwing kunnen worden betrokken eventuele nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen, zoals op het gebied van de Open Universiteit of op dat van de m.o.-opleidingen. In een grondslag voor evaluatie is voorzien in artikel 26, eerste lid.

Het stellen van een termijn zal uiteraard niet mogen inhouden dat studenten, die binnen die termijn met de studie zijn begonnen, deze na afloop daarvan niet meer in deeltijdse vorm zouden kunnen voortzetten c.q. beëindigen. Om te voorkomen dat een universiteit of hogeschool bij de indiening van een verzoek, als bedoeld in artikel 22, in onzekerheid zou verkeren – ingeval aan de goedkeuring een termijn zou worden verbonden – over de lengte van de termijn die ten minste zal worden toegestaan, is voorzien in een minimumtermijn van vijf jaren.

Het *tweede lid* voorziet in de bekendmaking van de verleende goedkeuring.

Ingeval van een aan een termijn gebonden goedkeuring sprake is, is in *artikel 26* een regeling getroffen betreffende de procedure ten behoeve van het voortzetten of beëindigen van een deeltijdse opzet. Zie met betrekking tot het *eerste lid* ook de toelichting op artikel 25, eerste lid.

Afdeling IV. De opleidingen der tweede fase

Algemeen. In de artikelen 20 en 32 van de wet wordt ten aanzien van de opleidingen van de tweede fase een aantal opdrachten aan het Academisch Statuut verstrekt, die leiden tot uitvoeringsregelingen omtrent grotendeels dezelfde onderwerpen als met betrekking tot de studierichtingen in afdeling III zijn geregeld. Ten einde een evenwichtige en gelijkwaardige behandeling van de beide fasen te verzekeren, is ter uitwerking van de genoemde opdrachten gekozen voor een afzonderlijke afdeling van deze titel. Daarbij heeft voorts als overweging gegolden dat ook in wetstechnisch opzicht voor een belangrijk deel niet zou kunnen worden volstaan met de in aanmerking komende bepalingen van afdeling III van overeenkomstige toepassing te verklaren, aangezien soms een daarvan afwijkende regeling noodzakelijk is en in andere gevallen de bepalingen in de wet, die de grondslag vormen voor de opleidingen der tweede fase, aan het statuut een afzonderlijke opdracht verlenen.

§ 1. Algemene bepalingen

Met betrekking tot een vergelijking met de inhoud van artikel 10 kan bij *artikel 28* in het bijzonder worden gewezen op de verschillen in het gestelde onder c en e alsmede op de onder f, g en j toegevoegde bepalingen van het eerste lid. Overeenkomstig de bij de behandeling van het wetsontwerp twee-fasenstructuur w.o. gedane toezegging wordt de opleiding tot accountant ingevolge artikel X van dit ontwerp-besluit uitgezonderd, wat de toepassing van artikel 28 betreft.

§ 2. Experimentele opleidingen

In artikel 20 van de wet zijn door de Wet twee-fasenstructuur w.o. zodanige wijzigingen aangebracht, dat ten aanzien van de in artikel 32, derde en vijfde lid, van de wet bedoelde opleidingen eenzelfde mogelijkheid wordt geboden als reeds met betrekking tot studierichtingen was geregeld.

In *artikel 29*, eerste lid, is het element van samenwerking met een of meer andere faculteiten opgenomen, dat ook tot uitdrukking is gebracht in artikel 20, tweede lid, van de wet en dat voorts een onderdeel vormt van het bepaalde in artikel 32, derde en vijfde lid, van de wet.

Met betrekking tot de *artikelen 30 t/m 33* wordt volstaan met een verwijzing naar de bij de artikelen 12 t/m 15 gegeven toelichting.

§ 3. In deeltijdse vorm verzorgde opleidingen

Algemeen. In deze paragraaf wordt uitvoering gegeven aan artikel 32, tiende lid, tweede volzin juncto artikel 24bis, tweede lid, van de Wet w.o., voor zover die uitvoering niet is voorbehouden aan titel III van het nieuwe statuut. Deze uitvoering geschiedt grotendeels door de bepalingen ter zake van de eerste fase van overeenkomstige toepassing te verklaren voor de opleidingen volgens artikel 32, derde en vierde lid, van de Wet w.o., welke opleidingen van de tweede fase ingevolge het bepaalde in artikel 32, tiende lid, tweede volzin, van de Wet w.o. voor een deeltijdse programmering in aanmerking kunnen komen. Dit brengt met zich mee dat voor de toelichting op deze plaats allereerst wordt verwezen naar de toelichtende opmerkingen bij paragraaf 4 van afdeling III. Alvorens nog enkele opmerkingen te wijden aan de artikelen afzonderlijk, dient eerst de vraag onder ogen te worden gezien, hoe de cursusduur zal worden berekend in die gevallen waar een equivalente voltijdse opleiding ontbreekt. In dit geval kan als grondslag voor de berekening worden uitgegaan van de cursusduur, zoals die ingevolge de Wet w.o. voor de desbetreffende opleiding in voltijdse vorm ten hoogste zou kunnen gelden, derhalve voor de opleidingen, bedoeld in artikel 32, derde lid, 3400 uren en voor die, bedoeld in het vierde lid, 1700 uren dan wel, in sommige gevallen, ten hoogste 3400 uren.

Artikel 34 dat betrekking heeft op de opleidingen, als bedoeld in artikel 32, derde lid, van de Wet w.o., is wat het *eerste lid* betreft analoog aan artikel 21. Het *tweede lid* behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 35 bevat een regeling voor een in deeltijdse vorm verzorgde onderzoekopleiding. Een analogon van artikel 21 ontbreekt hier, aangezien de onderzoekopleidingen niet zullen worden opgenomen in titel III van het nieuwe statuut. Verwezen wordt naar de ter zake van dit onderwerp gegeven uiteenzetting in de memorie van toelichting (blz. 37), behorende bij het wetsontwerp twee-fasenstructuur w.o.

Afdeling V. Enkele bepalingen betreffende het onderwijs

Algemeen. De opdrachten, die de wet tot aan de herstructurering van het w.o. aan het Academisch Statuut verleende, waren nagenoeg alle van een zodanige aard, dat terecht kon worden gesproken van een examenstatuut. Het stelsel van de twee-fasenstructuur geeft echter enkele nieuwe opdrachten aan het statuut, die zich bewegen op het raakvlak tussen onderwijs en examens. Als zodanig kunnen worden genoemd de vaststelling van cursusduren en de verdere regeling van opleidingen der tweede fase. Daarenboven bevat de wet zelf thans ook enkele bepalingen die het onderwijskundig gebeuren raken, zoals het eerste, tweede en derde lid van artikel 24bis en het tiende lid van artikel 32.

Ten einde de overzichtelijkheid zo veel mogelijk te bevorderen zijn in deze afdeling al die uitvoeringsbepalingen opgenomen die met het onderwijs zekere raakvlakken vertonen. Daarbij is echter een uitzondering gemaakt voor de opleidingen der tweede fase. Deze zijn ondergebracht in afdeling IX.

Ten slotte merken de ondergetekenden nog het volgende op. De Academische Raad heeft in zijn advies het voorstel gedaan om deze afdeling te doen beginnen met een bepaling, waarin aan de faculteiten wordt opgedragen bij de opstelling van het onderwijsprogramma aandacht te schenken aan de wijze, waarop dit programma kan bijdragen tot de bevordering van maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef, als bedoeld in artikel 2, tweede lid, van de wet. Aan deze suggestie is voldaan, zij het echter op een andere plaats dan door de Raad voorgesteld. Verwezen wordt naar artikel 42 en de daarbij behorende toelichting.

§ 1. De indeling van het studiejaar

Met de in de onderhavige paragraaf opgenomen regeling wordt uitvoering gegeven aan het bepaalde in artikel 76, tweede lid, van de Wet w.o.

De indeling wordt in *artikel 36, eerste lid*, overgelaten aan curatoren, welke taak in het kader van de W.U.B. zal dienen te worden toebedeeld aan de universiteitsraad (zie ook artikel 4, onderdeel R, van het in artikel II van dit ontwerp-besluit opgenomen Besluit Academisch Statuut-W.U.B.).

Het is ingevolge het *tweede lid* ter beoordeling van de faculteit uitzonderingen te maken op de regeling van de onderwijs- en examenvrije periode, uiteraard echter voor zover het dienstbelang zulks toelaat.

Het *derde lid* heeft tot strekking om althans een zodanige landelijke coördinatie te verzekeren, dat de in het tweede lid bedoelde perioden te zamen niet meer dan tien weken zullen beslaan. Op deze wijze wordt tevens aansluiting gevonden bij de in paragraaf 3 bedoelde normatieve studiebelasting in relatie met een werkweek van gemiddeld veertig uren. Hieraan kan wellicht ten overvloede nog worden toegevoegd, dat de hier voorgestelde regeling uiteraard geen rechtstreekse binding heeft met de verdeling van de taken tussen de docenten onderling, noch met de verdeling van de werkzaamheden van een docent over een cursusjaar. Wel wordt op deze wijze een periode gegarandeerd, gedurende welke zij zijn vrijgesteld van onderwijs- en examentaken. Dit houdt uiteraard niet in dat daarmee deze periode voor hen tot een vakantieperiode wordt bestempeld. Het betekent wel, dat zij gedurende een periode van die omvang zich aan andere activiteiten dan de onderwijs- en examentaken kunnen wijden, die voor een goede uitoefening van hun functie van belang zijn.

§ 2. Praktische oefeningen

Artikel 37 bevat een herschrijving van artikel 185 van het Academisch Statuut van 1963. Het artikel heeft zowel op de eerste als op de tweede fase betrekking. In vergelijking met de in het voorontwerp opgenomen redactie zijn thans – mede naar aanleiding van door de Academische Raad gedane aanbevelingen – in de tekst enkele wijzigingen aangebracht. Tevens is de relatie tussen het deelnemen aan praktische oefeningen en het kunnen afleggen van het desbetreffende onderdeel van het examen niet meer op deze plaats geregeld, doch uitsluitend in artikel 46.

Op deze plaats worden de praktische oefeningen derhalve alleen van de onderwijskundige zijde benaderd. Indien zij gepaard gaan met een beoordeling van de daarmee verkregen resultaten, vormt die beoordeling een onderdeel van het af te leggen examen. Als zodanig behoort dit aspect thuis in afdeling VI. Hierbij wordt verwezen naar de toelichting op artikel 46.

§ 3. Studielast en studievoortgang

Deze paragraaf strekt tot uitvoering van de opdracht, die met betrekking tot de eerste fase in de laatste volzin van artikel 24bis, eerste lid, in de Wet w.o. is opgenomen en die met betrekking tot de tweede fase in artikel 32, tiende lid, van de Wet w.o. van overeenkomstige toepassing wordt verklaard. In deze bepalingen wordt de mogelijkheid geopend om aan de faculteit ten behoeve van een evenwichtige onderwijsprogrammering het instrument van de studielastraming aan te bieden. Het voorstel van de Academische Raad om de samenhang tussen deze bepalingen en de regeling van een stelsel van studiepunten, gebaseerd op de laatste volzin van artikel 24bis, derde lid, beter tot uitdrukking te brengen hebben de ondergeteken-

den overgenomen. Derhalve is het opschrift van deze paragraaf aangepast onder de gelijktijdige schrapping van een afzonderlijke paragraaf, waarin artikel 41 was ondergebracht.

De inleidende – algemeen gestelde – bepaling van *artikel 38* wordt nader uitgewerkt in *artikel 39* ten aanzien van de eerste fase en in *artikel 40* ten aanzien van de tweede fase. Mede in verband met het bepaalde in het derde lid van het eerder genoemde artikel 24bis, kan een dergelijke raming van de studielast tevens bijdragen tot bescherming van de studenten tegen overmatige eisen in het onderwijsprogramma. Ten behoeve van de in beide laatstgenoemde artikelen van het Algemeen Deel thans ingevoerde normstelling is verondersteld dat:

- a. nog steeds ca. 80% van de VWO-abituriënten of vergelijkbaar opgeleiden potentieel in staat geacht kan worden tot voltooiing van een academische studie (CVHWO-schatting ca. 1974);
- b. het numerieke rendement thans gemiddeld niet meer dan ca. 50% beslaat;
- c. de studie-inspanning thans gemiddeld aanmerkelijk beneden de 1700 uur per jaar ligt.

Met betrekking tot de veronderstellingen onder a en b wordt tevens verwezen naar het Beleidskader twee-fasenstructuur van 28 september 1981, waarin sprake is van een taakstellend numeriek rendement van 70%.

Oorspronkelijk werd in de normstudielastomschrijving gewerkt met een qua geschiktheid ruim voldoende normstudent, die ruim voldoende resultaten moet behalen. Dit wordt nu een qua geschiktheid gemiddelde normstudent, die net aan de eisen voldoet bij een inspanning van 1700 uren per jaar. Introductie van de laatste normstelling houdt ten opzichte van de huidige situatie een substantiële verbetering in, zonder onredelijk laag te worden (nog zo'n 30% der potentieel geschikten zal meer dan 1700 uur per jaar moeten studeren om te kunnen slagen). Zouden te zijner tijd nadere empirische gegevens over studie-inspanning en -resultaten (in relatie tot de kwaliteit van het onderwijsprogramma) daar aanleiding toe geven, dan kan de norm worden bijgesteld.

Artikel 41, eerste lid, geeft de nadere regelen, bedoeld in artikel 24bis, derde lid, laatste volzin, van de wet. Door de hier voorgestelde bepaling wordt een aanpak, zoals tal van faculteiten deze ten behoeve van studenten die een rijksstudietoelage genieten reeds kennen, algemeen geldend gemaakt.

Alle studenten komen volgens deze bepaling onder een systeem van studievoortgangscontrole, dat een belangrijk hulpmiddel kan zijn, in individueel opzicht in het kader van de studiebegeleiding en collectief bij de beoordeling van het functioneren van het onderwijsprogramma. Met het oog daarop is door toevoeging van de tweede volzin de in de aanhef van de toelichting op de onderhavige paragraaf bedoelde samenhang tussen studielast en studievoortgang tot uitdrukking gebracht.

De formulering van de onderhavige bepaling laat de faculteiten zeer veel vrijheid om tot een opzet te komen, die passend is voor de omvang van en de verdere omstandigheden in de verschillende faculteiten. Niettemin is het denkbaar dat de geregistreerde studievoortgang een rol gaat spelen bij de planning van taken en middelen binnen de universiteiten en hogescholen. Overigens zijn de ondergetekenden met de Onderwijsraad van oordeel dat – mede met het oog op een verhoging van de mobiliteit voor de studenten – in overleg op landelijk niveau dient te worden gestreefd naar een zekere gelijkheid en uniformering van het systeem van studiepunten.

Het voorstel van de Academische Raad om de totstandkoming van een goede onderwijsevaluatie te stimuleren binnen de faculteiten door middel van een apart artikel is door de ondergetekenden overgenomen met dien verstande, dat voor een beperktere redactie is gekozen dan de Raad heeft voorgesteld.

De redactie van het *tweede lid* draagt de faculteit op om het tijdsbeslag dat voor de student uit het vastgestelde onderwijsprogramma voortvloeit regelmatig te beoordelen. Op grond van deze beoordeling kan bepaald worden of op grond van eventuele afwijkingen van het geraamde gewicht van bepaalde onderdelen bijstelling van het onderwijsprogramma wenselijk is, gegeven het bepaalde in de artikelen 39 en 40. Het ligt voor de hand dat de faculteiten er naar zullen streven het onderwijsprogramma zo evenwichtig mogelijk op te stellen en de evaluatie niet slechts zullen beperken tot een regelmatige beoordeling en weging van het uit het onderwijsprogramma voortvloeiende tijdsbeslag. Het ligt eveneens voor de hand dat men bij de evaluatie tevens betrekt de examenresultaten en de percentages van de studerende die hun studie binnen een bepaalde termijn voltooien. Het voorgestelde tweede lid geeft hiervoor een basisbepaling.

§ 4. Slotbepaling

In *artikel 42* is uitvoering gegeven aan de door de Academische Raad in zijn advies bepleite opnemng van een bepaling van deze strekking. De ondergetekenden merken hierbij op, dat deze explicitering met betrekking tot het onderwijs uiteraard onverlet laat de in algemene zin in artikel 2, tweede lid, van de Wet w.o. aan de universiteiten en hogescholen verstrekte opdracht om bij de uitoefening van haar taken – derhalve ook die, welke niet het onderwijs betreffen – mede aandacht te schenken aan de bevordering van maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef.

Afdeling VI. De examens

Algemeen. Uit de in artikel 4 van de Wet w.o. gegeven definitie van «Academisch Statuut» blijkt, dat de inrichting en de omvang van de examens te zamen met de promoties de centrale onderwerpen vormen, die dat statuut ingevolge die wet dient te regelen. De termen «omvang» en «inrichting» zijn laatstelijk toegelicht in de memorie van toelichting, behorende bij het ontwerp dat heeft geleid tot de Wet twee-fasenstructuur w.o. In die memorie van toelichting is uiteengezet, dat onder «omvang» dient te worden verstaan de aanduiding van de examenonderdelen, onderscheidenlijk van de vakgebieden waarop de examenonderdelen betrekking hebben, en dat bij «inrichting» dient te worden gedacht aan de onderlinge volgorde van de onderscheiden onderdelen waaruit het examen bestaat, aan de geldigheidsduur van met goed gevolg afgelegde examenonderdelen e.d. De omvang van de verschillende examens zal per studierichting en opleiding van de tweede fase worden geregeld in het Bijzonder Deel van het Academisch Statuut. Met betrekking tot de inrichting van de examens beoogt § 1 van de onderhavige afdeling regelen te stellen. Zij geeft daarmede uitvoering aan artikel 24, tweede lid, van de Wet w.o., waarin het Academisch Statuut onder meer het stellen van regelen te dezer zake uitdrukkelijk is opgedragen. Voorts beoogt § 2 van de onderhavige afdeling ter uitvoering van artikel 11ter van de W.U.B. in samenhang met de artikelen 11, tweede lid, en 11bis, tweede lid, van die wet – zoals die artikelen bij de genoemde wijzigingswet zijn herzien – nader te bepalen, welke andere deskundigen, als bedoeld in artikel 11, tweede lid, van de W.U.B., als lid van examencommissies kunnen worden aangewezen.

De bepalingen van § 3 van deze afdeling strekken eveneens ter uitvoering van artikel 11ter van de W.U.B. Zij hebben betrekking op het afnemen van examens. Het bepaalde in § 4 van deze afdeling tenslotte heeft betrekking op het z.g. aanvullend examen.

Ingevolge het bepaalde in artikel 8, derde lid, onder a, van de W.U.B. wordt bij het onderwijsprogramma, met inachtneming van het in het Academisch Statuut bepaalde, een nadere regeling van de inrichting en omvang der examens vastgesteld door de *faculteitsraad*, na overleg met de vaste commissie voor de examens. *De vaste commissie voor de examens* – die,

wat elke opleiding van de eerste fase (studierichting) betreft, is geregeld in artikel 11 van de W.U.B. en, wat elke opleiding van de tweede fase betreft, ten dele in artikel 11bis van die wet en ten dele, via een verwijzingsbepaling, in artikel 11 – is het overkoepelende orgaan, dat een organiserende en coördinerende taak heeft alsmede een algemene toezienende verantwoordelijkheid draagt voor het afnemen van de examens in de desbetreffende studierichting, onderscheidenlijk opleiding van de tweede fase. Ter behartiging van de dagelijkse gang van zaken kan ingevolge het bepaalde in artikel 11, zesde lid, van de W.U.B. de vaste commissie voor de examens bepaalde bevoegdheden overdragen aan een door haar uit haar midden benoemde commissie. De onderscheiden examens worden ingevolge het bepaalde in artikel 11, tweede lid, van de W.U.B. afgenomen door *examencommissies*, die voor het afnemen van onderdelen van het examen *examinatoren* kunnen aanwijzen (artikel 11, derde lid). Met het instellen en bemannen van de examencommissies is de vaste commissie voor de examens belast (artikel 11, tweede lid). Voorts dient ingevolge het bepaalde in artikel 11, vijfde lid, van de W.U.B. die vaste commissie regelen vast te stellen met betrekking tot de goede gang van zaken tijdens de examens en met betrekking tot de in dat verband te nemen maatregelen. Uit de memorie van toelichting, behorende bij het ontwerp dat heeft geleid tot Wet twee-fasenstructuur w.o., blijkt, dat het daarbij gaat om regelen betreffende de orde tijdens het afnemen (afleggen) van examens, betreffende het aantal surveillanten, dat aanwezig dient te zijn bij een schriftelijk examen, betreffende de maatregelen in geval van frauduleus handelen van een examinandus (bij voorbeeld verwijdering, onvoldoende), enz.

Ingevolge het laatstgenoemde artikellid kan de vaste commissie aan de examencommissies en examinatoren richtlijnen en aanwijzingen geven met betrekking tot de beoordeling van degene die het examen of enig onderdeel daarvan aflegt, en met betrekking tot de vaststelling van de uitslag van het examen of van een onderdeel van het examen. Het is derhalve de bevoegdheid van de vaste commissie voor de examens om een z.g. zak-slaagregeling vast te stellen.

Ten slotte zij nog gewezen op artikel 11, vierde lid, van de W.U.B., waarin is bepaald, dat de examencommissies en examinatoren de vaste commissie voor de examens de gevraagde inlichtingen verschaffen.

De hierboven gegeven uiteenzetting maakt tevens duidelijk, dat bij de op artikel 50 van de W.U.B. gebaseerde algemene maatregel van bestuur, waarop artikel II van het onderhavige ontwerp-besluit betrekking heeft, de bevoegdheid van de (hoogleraren)faculteit, bedoeld in artikel 43, zal moeten worden toebedeeld aan de faculteitsraad, en dat de in de artikelen 48, eerste lid, en 52, tweede lid, bedoelde bevoegdheden van die faculteit zullen moeten worden toebedeeld aan de vaste commissie voor de examens. De in artikel 43 bedoelde bevoegdheid van de faculteit correspondeert namelijk met de in artikel 8, derde lid, onder a, van de W.U.B. bedoelde bevoegdheid van de faculteitsraad, voor zover betrekking hebbende op de nadere regeling van de inrichting en omvang der examens; de in de artikelen 48 en 52 bedoelde bevoegdheden van de faculteit liggen in het verlengde van de bevoegdheden van de vaste commissie voor de examens, bedoeld in onderscheidenlijk het tweede en vijfde lid van artikel 11 van de W.U.B. De in artikel 53, tweede lid, bedoelde bevoegdheid van de faculteit zal moeten worden uitgeoefend door de faculteitsraad, aangezien moet worden voorkomen dat ter zake binnen eenzelfde faculteit met betrekking tot de onderscheiden studierichtingen of opleidingen van de tweede fase een verschillende gedragslijn wordt gevolgd. De taken en bevoegdheden, die ingevolge het onderhavige ontwerp-besluit worden uitgeoefend door de examencommissie, zullen bij de op artikel 50 van de W.U.B. gebaseerde algemene maatregel van bestuur moeten worden toebedeeld aan de examencommissie, bedoeld in artikel 11, tweede lid, van die wet. Er zij – wellicht ten overvloede – op gewezen, dat op grond van het in het bij de Wet twee-fasenstructuur w.o. herziene artikel 40 van de W.U.B. van elke beschikking van een examencommissie beroep kan worden ingesteld bij het in dat artikel bedoelde college van beroep voor de examens.

Ten slotte merken de ondergetekenden op, dat de desbetreffende aanbeveling van de Academische Raad ertoe heeft geleid de opzet van deze afdeling te herzien met gebruikmaking van een onderverdeling in paragrafen, zij het op een enigszins andere wijze dan de Raad heeft voorgesteld. Ook de inhoud van enkele bepalingen is op advies van de Academische Raad gewijzigd dan wel aangevuld.

Artikel 43. De in het eerste lid bedoelde nadere regeling is identiek met de in artikel 8, derde lid, onder a, van de W.U.B. bedoelde nadere regeling van de inrichting en omvang der examens. Ingevolge die wetsbepaling dient die nadere regeling, verder te noemen de nadere regeling, te worden vastgesteld bij het nochtans daarvan te onderscheiden onderwijsprogramma. In de memorie van toelichting, behorende bij het ontwerp dat heeft geleid tot de Wet twee-fasenstructuur w.o., is erop gewezen, dat dit betekent, dat ter zake van de vaststelling van de nadere regeling dezelfde procedure dient te worden gevolgd als door de wet is voorgeschreven ter zake van de vaststelling van het onderwijsprogramma: de vaste commissie voor het onderwijs, bedoeld in artikel 12, eerste lid, van de W.U.B. moet worden gehoord en met de sectie van de Academische Raad, wie zulks aangaat, moet overleg worden gepleegd. Bovendien dient ingevolge artikel 8, derde lid, onder a, van de W.U.B., ter zake van de vaststelling van de nadere regeling met de vaste commissie voor de examens overleg te worden gepleegd. Het spreekt vanzelf dat bij de vaststelling van de nadere regeling het bepaalde in de wet en het Academisch Statuut in acht dient te worden genomen. De artikelen 44, 45, 46 en 47 van het Algemeen Deel geven aan de nadere regeling expliciet een aantal opdrachten. Door middel van de bepalingen, neergelegd in het zo even vermelde artikel 44, wordt de nadere regeling betrokken op het Bijzonder Deel van het Academisch Statuut, waarin per studierichting en per opleiding van de tweede fase de omvang van de examens wordt geregeld. In de nadere regeling kunnen derhalve geen regelen worden opgenomen met betrekking tot de beoordeling van de examinandus noch met betrekking tot de vaststelling van de uitslag en de daarvoor te hanteren criteria. Het is derhalve niet de bevoegdheid van de faculteitsraad om een z.g. zak-slaagregeling vast te stellen. Zulk een regeling kan, zoals hiervoren reeds gezegd, slechts worden vastgesteld door de vaste commissie voor de examens, en wel op grond van het bepaalde in artikel 11, vijfde lid, slotzin, van de W.U.B.

Aangezien volgens de wet voor elke studierichting en voor elke opleiding van de tweede fase het onderwijsprogramma en derhalve ook een nadere regeling, als vorenbedoeld, dienen te worden vastgesteld, dienen de desbetreffende bepalingen van de onderhavige afdeling ook betrekking te hebben op zowel de vrije studierichtingen (afdeling III, § 3) als de experimentele studierichtingen (afdeling III, § 2) alsmede op de experimentele opleidingen van de tweede fase (afdeling IV, § 2) en op de opleidingen van de tweede fase, bedoeld in artikel 32, vierde lid, van de Wet w.o. Wat de vrije studierichtingen betreft, wordt dit gegarandeerd door de woorden «of krachtens», gebezigd in het eerste lid; wat de experimentele studierichtingen en experimentele opleidingen van de tweede fase alsmede de opleidingen van de tweede fase, bedoeld in artikel 32, vierde lid, betreft, wordt dit gegarandeerd door het bepaalde in het *derde lid*.

Artikel 44. In het *eerste lid* is ten aanzien van de regeling van de onderdelen van het examen uitgegaan van een differentiatie naar de mate van verplichting. Aan deze wijze van benadering wordt de voorkeur gegeven boven de in het Academisch Statuut van 1963 bedoelde indeling in hoofd-, bij- en keuzevakken. Het gestelde onder a doelt op de examenonderdelen die in elk geval moeten worden afgelegd (de *verplichte examenonderdelen*). Het gestelde onder b betreft de enkelvoudige of meervoudige keuze uit een aantal met name genoemde onderdelen (de z.g. *verplichte keuze-onderdelen*). Het bepaalde onder c betreft de wel of niet verplichte keuze uit niet genoemde onderdelen (de z.g. *vrije keuze-onderdelen*). Daarbij wordt gegarandeerd,

dat elk examen, althans doctoraal examen, op grondslag van de nadere regeling ten minste één vrij keuze-onderdeel omvat. De taak van de examencommissie beperkt zich bij de goedkeuring van vrije keuze-onderdelen tot de bewaking van de omvang in termen van studielast en van het niveau van die onderdelen. Uiteraard staat het de examinandus vrij om een of meer keuze-onderdelen te kiezen die betrekking hebben op vakken van de eigen faculteit. Daartoe bestaat evenwel geen verplichting. Om in titel II bij de daarvoor in aanmerking komende doctorale examens de mogelijkheid te openen van een toegang tot die examens op de grondslag van een propedeuse in een andere studierichting op een zodanige wijze dat daarbij geen voorwaarden behoeven te worden gesteld die leiden tot een verlenging van de cursusduur, geeft het *tweede lid* de faculteit de mogelijkheid de in het eerste lid onder b (betreffende de z.g. verplichte keuzevakken) aan de examinandus toegekende vrijheid van keuze te beperken. Het *derde lid* houdt verband met het feit, dat naar het zich laat aanzien in de regel in het propedeutische examenpakket, anders dan bij het doctoraal examen, geen vrije keuze-onderdelen zijn opgenomen. Voor deze examens zal de nadere regeling derhalve in de regel hetzij alleen de verplichte examenonderdelen hetzij die onderdelen en de verplichte keuze-onderdelen dienen te vermelden. De woorden «voor zover dat mogelijk is» beogen een en ander tot uitdrukking te brengen. Aangezien het voorshands geenszins vaststaat, dat de regeling met betrekking tot de examens, verbonden aan opleidingen van de tweede fase, niet van het bepaalde in het eerste lid zal afwijken, zijn ook deze examens in het derde lid vermeld.

Artikel 45. Op grond van het bepaalde in het *eerste lid* kunnen in de nadere regeling onder meer waar nodig regelen worden gegeven betreffende de volgorde waarin alsmede de tijdvakken waarbinnen de gelegenheid wordt gegeven tot het afleggen van de onderscheiden onderdelen van het examen.

Het *tweede lid* is vergelijkbaar met artikel 190, eerste lid, van het Academisch Statuut van 1963. De woorden «op een andere wijze» betreffen onder meer de vaardigheden waarvan het bereiken wordt beoogd door met name praktische oefeningen. De beoordeling daarvan vormt, zoals in de toelichting op artikel 49 wordt gezegd, onderdeel van het examen. Er zij op gewezen dat, indien in de nadere regeling is bepaald *dat* een examenonderdeel mondeling of schriftelijk dan wel op een andere wijze kan worden afgelegd, het nochtans de examencommissie is die bepaalt *hoe* mondeling enz. wordt geëxamineerd.

Ingevolge het *derde lid* kan worden bepaald, dat het met goed gevolg afgelegd hebben van een of meer examenonderdelen voorwaarde is voor de toelating tot het afleggen van een of meer andere examenonderdelen. Aangenomen mag worden dat in de opbouw van het onderwijsprogramma met een eventuele bepaling, als hier bedoeld, in de nadere regeling rekening zal worden gehouden. Van de vorenbedoelde mogelijkheden zal in de nadere regeling uiteraard met grote zorgvuldigheid en prudentie gebruik dienen te worden gemaakt, zulks ter voorkoming van verstarring waardoor op onredelijke wijze de studievoortgang van de individuele student wordt geremd.

Artikel 46. De bepaling, vervat in het *eerste lid*, berust op het bepaalde in artikel 26, eerste lid onder b, en derde lid, van de Wet w.o. Zij opent de mogelijkheid, dat in de nadere regeling het deelnemen aan praktische oefeningen verplicht wordt gesteld met het oog op de toelating tot het afleggen van het desbetreffende onderdeel van het examen. De deelname aan de praktische oefeningen zelf is geen onderdeel van het examen. Praktische oefeningen zijn immers onderwijsvoorzieningen, zoals ook blijkt uit de op de praktische oefeningen betrekking hebbende bepalingen van artikel 37. Indien aan de praktische oefeningen een beoordeling is verbonden, vormt die beoordeling onderdeel van het examen. Die beoordeling geschiedt derhalve door de desbetreffende examencommissie of examinator. Van de vorenbedoelde

verplichting kan ingevolge het *tweede lid* van het onderhavige artikel door de desbetreffende examencommissie vrijstelling worden verleend. Dit is bij voorbeeld mogelijk op grond van door de betrokkene in ander verband reeds verrichte werkzaamheden. Gedacht kan worden onder meer aan werkzaamheden, verricht als student-assistent binnen de eigen of een andere universiteit of hogeschool, aan werkzaamheden, verricht in het kader van een opleiding binnen het hoger beroepsonderwijs enz. Uitdrukkelijk is bepaald, dat vrijstelling ook mogelijk is op grond van gewetensbezwaren. Hierbij moet met name worden gedacht aan gewetensbezwaren tegen het verrichten van dierproeven. In dat geval kan de desbetreffende examencommissie bepalen, dat de praktische oefening op een andere, door haar te bepalen wijze wordt verricht.

Artikel 47. Ingevolge het *eerste lid* dient in de nadere regeling te worden bepaald gedurende welke termijn degene, die een schriftelijk examen (onderdeel) heeft afgelegd, op zijn verzoek inzage krijgt in zijn beoordeelde werk. Dit is mede van belang met het oog op de in artikel 40 van de W.U.B. neergelegde beroepsmogelijkheid.

In het *tweede lid* is de bepaling opgenomen, dat in de nadere regeling wordt bepaald gedurende welke termijn en op welke wijze belangstellenden kunnen kennisnemen van vragen en opdrachten, gesteld of gegeven in het kader van een schriftelijk afgenomen examen (onderdeel), alsmede zo mogelijk van de beoordelingscriteria, namelijk als die criteria zich ertoe lenen dat er kennis van kan worden genomen. Het is immers van belang dat belangstellenden, waarbij met name moet worden gedacht aan studenten, kunnen kennis nemen van het onderhavige materiaal om een inzicht te kunnen krijgen in de omvang en de zwaarte van de eisen die bij het examen (onderdeel) worden gesteld, ten einde zich daarop zo goed mogelijk te kunnen voorbereiden. Wat de wijze van kennisneming betreft moet worden gedacht aan het verlenen van inzage in de schriftelijke stukken waarin de vragen en opdrachten zijn geformuleerd, aan het afgeven – tegen kostprijs – van fotocopies van die stukken, enz. Er zij wellicht ten overvloede op gewezen, dat inzage in het beoordeelde werk van een examinandus uiteraard uitsluitend mag worden toegestaan aan de betrokkene zelf en slechts met diens instemming aan anderen. Hetzelfde geldt voor het afgeven van eventuele fotocopies daarvan.

Artikel 48. In het algemeen gedeelte van de toelichting op de onderhavige afdeling is reeds gezegd dat de examencommissie bij de op artikel 50 van de W.U.B. gebaseerde algemene maatregel van bestuur zal worden «vertaald» met examencommissie, als bedoeld in artikel 11 van die wet. In dat artikel is onder meer bepaald, dat de vaste commissie voor de examens in de door haar ingestelde examencommissies uit haar midden die leden aanwijst, die met de verzorging van het onderwijs ter voorbereiding op het afleggen van het desbetreffende examen zijn belast. Zoals uit het eerste lid van dat artikel blijkt, hebben in de vaste commissie als lid zitting de hoogleraren, lectoren en in vaste dienst benoemde wetenschappelijk medewerkers, die behoren tot de vaste kern van docenten-examinatoren. Hiertoe behoren, aldus de memorie van toelichting bij het ontwerp dat heeft geleid tot de Wet twee-fasenstructuur w.o., de hoogleraren, lectoren en in vaste dienst benoemde wetenschappelijk medewerkers die zijn belast met het doceren van de z.g. verplichte examenonderdelen, daaronder begrepen de met betrekking tot het examen in het Academisch Statuut benoemde onderdelen waaruit de examinandi verplicht zijn er één of meer te kiezen (de in artikel 44, eerste lid, onder a en b, bedoelde examenonderdelen). Uit deze vaste kern worden de leden van de examencommissie gerecruteerd. Voor het examineren van de overige examenonderdelen, namelijk de examenonderdelen, bedoeld in artikel 44, eerste lid, onder c, moet de examencommissie kunnen worden aangevuld met ad hoc aan te wijzen leden. Met name om deze reden is in artikel 11 van de W.U.B. de mogelijkheid om in de examencommissie andere des-

kundigen als lid aan te wijzen, gehandhaafd. Meestal zullen deze ad hoc als lid van de examencommissie voor een bepaald examen of examenonderdeel aan te wijzen personen kunnen worden gerecruteerd uit de overige tot de faculteit behorende hoogleraren, lectoren en in vaste dienst benoemde wetenschappelijke medewerkers dan wel uit die, welke behoren tot een andere faculteit van dezelfde universiteit of hogeschool. Een enkele maal zullen echter ook wel hoogleraren, lectoren en in vaste dienst benoemde wetenschappelijke medewerkers van een andere universiteit of hogeschool moeten worden aangetrokken. Bij bepaalde examens, zoals bijvoorbeeld het apothekersexamen, plegen vanouds ook deskundigen te worden ingeschakeld, die niet behoren tot het docentencorps van enige universiteit of hogeschool. In het onderhavige artikel wordt een en ander nader geregeld.

Artikel 49. In het *eerste lid* wordt het begrip «examen» omschreven. Het examen is een onderzoek en beoordeling van (theoretische) kennis en inzicht en van (praktische) vaardigheid van de examinandus door de examencommissie. Deze omschrijving brengt onder meer tot uitdrukking, dat de examencommissie de verantwoordelijkheid draagt voor het examen. Voor het examineren in de afzonderlijke examenonderdelen draagt de examencommissie ook de verantwoordelijkheid, althans voor zover zij daarvoor niet een of meer van haar leden als examinerator heeft aangewezen. In dat geval dragen de voor die onderdelen bevoegde, individuele leden van de examencommissie rechtstreeks verantwoordelijkheid. Dit is tot uitdrukking gebracht in het *tweede lid*. Indien op grond van het bepaalde in artikel 11, derde lid, slotzin, van de W.U.B. (mede) is geëxamineerd door een lid van het wetenschappelijk personeel in tijdelijke dienst of door een lid van het niet wetenschappelijk personeel, is de examinerator onder wiens toezicht en verantwoordelijkheid zulks is geschied, aanspreekbaar.

Het *derde lid* voorziet in het geval, dat in hetzelfde examenonderdeel door meer dan een examinerator het onderzoek wordt verricht en het resultaat daarvan wordt beoordeeld. In dat geval dient de examencommissie erop toe te zien, dat de examineratoren dezelfde beoordelingscriteria hanteren, en dient zij zo nodig te bepalen, wie van de examineratoren voor het examineren de eerst verantwoordelijke is.

De bepaling, neergelegd in het *vierde lid* hangt onder meer samen met artikel 46, dat betrekking heeft op de praktische oefeningen waaraan de deelneming verplicht wordt gesteld *met het oog op de toelating tot het afleggen* van het desbetreffende onderdeel van het examen. Het ligt voor de hand, dat de vaststelling of de examinandus heeft deelgenomen aan de verplichte praktische oefeningen, door de desbetreffende examencommissie of examinerator geschiedt. Dit geldt in het algemeen wat betreft de vaststelling, of de examinandus heeft voldaan aan de voorwaarden met het oog op de toelating tot het examen. Dit is in het vierde lid uitdrukkelijk bepaald. Door deze bepaling wordt tevens de examinandus de beroepsmogelijkheid van artikel 40 van de W.U.B. gegarandeerd. Er zij tenslotte op gewezen, dat van het bepaalde in het vierde lid dient te worden onderscheiden de procedure, geregeld in artikel 78bis van de Wet w.o. De in dat artikel bedoelde toelating tot het afleggen van de examens geschiedt door het college van bestuur nadat dit college heeft onderzocht, of is voldaan aan alle in het genoemde artikel omschreven administratieve voorwaarden voor de toelating tot het examen. De examencommissie zal de beslissing omtrent de vaststelling van de uitslag van het examen echter niet mogen nemen noch het getuigschrift mogen uitreiken, indien die toelating door het college van bestuur niet heeft plaatsgevonden.

Artikel 50. De inhoud van dit artikel is ontleend aan die van artikel 190, tweede, derde en vierde lid, van het academisch statuut van 1963. In het *eerste lid* is neergelegd de regel, dat mondeling niet meer dan één persoon tegelijkertijd wordt geëxamineerd. Evenwel kan anders worden bepaald door de faculteit (te «vertalen» met de vaste commissie voor de examens, aange-

zien het de goede gang van zaken tijdens de examens betreft). Voorts is in het *tweede lid* de regel neergelegd, dat het mondeling afnemen van examens of examenonderdelen openbaar is. Ook hiervan kan worden afgeweken, en wel indien in bijzondere gevallen de desbetreffende examencommissie of examinerator dit heeft bepaald, bijvoorbeeld ter bescherming van de privacy van patiënten, dan wel, zoals de Academische Raad terecht heeft opgemerkt, de examinandus tegen het examineren in het openbaar bezwaar heeft gemaakt. Het *derde lid* heeft betrekking op de taal waarin – mondeling of schriftelijk – wordt geëxamineerd.

Artikel 51. Ingeval een examenonderdeel is afgenomen, dient ingevolge dit artikel aan de examinandus een daarop betrekking hebbende verklaring te worden uitgereikt, waaruit de uitslag blijkt. Dit is onder meer van belang in verband met een eventueel beroep tegen die uitslag bij het college van beroep voor de examens, bedoeld in artikel 40 van de W.U.B. Voorts is dit van belang in verband met het bepaalde in artikel 78bis van de Wet w.o.

Artikel 52. De inhoud van dit artikel is ontleend aan artikel 194, eerste lid, van het Academisch Statuut van 1963. Toegevoegd is de bepaling, dat de desbetreffende examencommissie de uitslag van het examen vaststelt alsmede dat de faculteit (te «vertalen» met de vaste commissie voor de examens) regelen kan geven met betrekking tot de wijze waarop de desbetreffende beslissing wordt genomen. Hierbij dient te worden gedacht aan regelen met betrekking tot het aantal leden van de examencommissie dat ten minste aanwezig dient te zijn voor het op een verantwoorde wijze nemen van de beslissing, met betrekking tot de wijze waarop zij hun stem kunnen uitbrengen, enz. Uitdrukkelijk is nog bepaald, dat in die regelen kan worden gesteld, dat de beslissing wordt genomen met een gekwalificeerde meerderheid.

Artikel 53. De inhoud van dit artikel komt, behoudens enkele hieronder toe te lichten wijzigingen, overeen met artikel 195, eerste, tweede, derde en vijfde lid, van het Academisch Statuut van 1963.

Het *eerste lid* van het onderhavige artikel is aangevuld met een bepaling omtrent de ondertekening van het getuigschrift. In het *tweede lid* is met het oog op de mogelijkheid van een groot aantal examenonderdelen de mogelijkheid geopend dat zij worden vermeld op een tweede blad van het getuigschrift.

Artikel 54. De inhoud van dit artikel betreffende het zgn. aanvullend examen is goeddeels ontleend aan de artikelen 193 en 195, vierde lid, van het Academisch Statuut van 1963. Aangezien het een afzonderlijk examen betreft, is hierop het bepaalde in de artikelen 78bis en 79 van de Wet w.o. van toepassing. Met «desbetreffende examencommissie» wordt in het eerste lid bedoeld op de doctorale examencommissie van de studierichting waarvan het doctoraal examen is afgelegd. Dit behoeft niet noodzakelijk de doctorale examencommissie te zijn die het doctoraal examen heeft afgenomen. Het is mogelijk dat het aanvullend examen wordt afgenomen door de doctorale examencommissie van dezelfde studierichting aan een andere instelling.

Afdeling VII. De toegang tot het afleggen van examens van de eerste fase

Algemeen. Deze afdeling bevat de uitvoering van een aantal opdrachten, die de Wet w.o. met betrekking tot de toegang tot het afleggen van universitaire examens aan het Academisch Statuut geeft. Ook in het statuut van 1963 zijn deze bepalingen opgenomen. Het betreft de uitwerking van de volgende opdrachten van de wet: artikel 26, tweede lid, artikel 27, tweede, derde, vierde, zevende en achtste lid en artikel 28, tweede en derde lid. Voor zover ten aanzien van die bepalingen thans wijzigingen worden voorgesteld, houden deze in de eerste plaats verband met de wijzigingen van de artikelen 26, 27,

eerste, tweede, vijfde en zesde lid, en 29, zoals die door de Wet twee-fasen-structuur w.o. zijn aangebracht, en waarbij de toegang of de toelating tot het afleggen van «examens» nader wordt gepreciseerd tot «het propedeutisch examen dan wel een of meer onderdelen daarvan».

In het artikelsgewijze gedeelte van de memorie van toelichting (blz. 61), behorende bij het desbetreffende wetsontwerp 16 106, wordt aan deze voorstellen een nadere beschouwing gewijd. Zoals daarin wordt gesteld, vormt het afgelegde propedeutisch examen, waartoe de toegang of toelating dient te worden geregeld, de grondslag voor het afleggen van het, daarop volgende, doctoraal examen. In dit verband wordt in de genoemde toelichting gewezen op de thans als het vijfde lid van artikel 24bis in de Wet w.o., opgenomen bepaling. Een bepaling van dezelfde strekking bevat ook artikel 180 van het Academisch Statuut van 1963. Zoals voorts in de genoemde toelichting wordt gesteld, zijn er ook gevallen, waarin bij of krachtens de Wet w.o. reeds is bepaald, dat de daarbij genoemde getuigschriften rechtstreeks toegang geven tot het afleggen van daarbij tevens aangeduide doctorale examens. Dit is geschied in de artikelen 206 en 245 van het statuut van 1963, welke regelingen zijn overgenomen in § 4 van deze afdeling, terwijl voorts in artikel 27bis van de Wet w.o. een bepaling met dezelfde strekking is opgenomen.

Ten slotte wordt nog gewezen op de mededeling in de vaker genoemde passage van de memorie van toelichting bij het wetsontwerp, dat ook reeds het in november 1977 bekendgemaakte concept van een Algemeen Deel in afdeling VI daarvan voorstellen bevatte betreffende regeling van toegang tot het afleggen van het propedeutisch examen.

Paragraaf 1. De bepalingen van deze paragraaf stemmen inhoudelijk overeen met de huidige artikelen 202, 203, 204 en 204bis, behoudens enkele wijzigingen die in hoofdzaak berusten op de hierboven nader besproken toegang tot het afleggen van het propedeutisch examen dan wel van een of meer onderdelen daarvan.

Overeenkomstig het voorstel van de Academische Raad is in artikel 56 de studierichting der wijsbegeerte geschrapt. De ondergetekenden hebben voorts kennis genomen van de mededeling van de Raad betreffende later in het kader van de advisering met betrekking tot het Bijzonder Deel nog te verwachten voorstellen, resulterende uit een nader beraad over de in de paragrafen 1 tot en met 7 opgenomen regelingen.

Paragrafen 2 en 3. Hierin zijn onderscheidenlijk ondergebracht de artikelen 205 en 205a van het statuut van 1963. In de redactie is de nadruk verlegd van de bezitter van het getuigschrift naar het getuigschrift zelf, terwijl ook hier thans wordt voorgesteld te spreken van de toegang tot het afleggen van het propedeutisch examen. Voorts is in *artikel 59, eerste lid*, de benaming van enkele hogere agrarische scholen aangepast aan de thans gebruikelijke.

Artikel 60 bevat thans de wijzigingen en aanvullingen, die zijn opgenomen in het wijzigingsbesluit van het statuut van 1963 (K.b. van 11 oktober 1980, Stb. 566). Het gestelde onder b is toegevoegd overeenkomstig het advies van de technische hogeschool te Delft. De ondergetekenden zijn van mening, dat nu de bezitters van het getuigschrift van met goed gevolg afgelegd eindexamen aan een hogere technische school reeds toegang hebben tot het afleggen van het propedeutisch examen van de onderscheiden studierichtingen van een technische hogeschool, zij thans ook toegang dienen te verkrijgen tot het afleggen van het propedeutisch examen van de bij het Koninklijk besluit van 28 april 1981, Stb. 239, in het Academisch Statuut van 1963 opgenomen studierichting der informatica. Voorts is het gestelde onder g aangevuld met de vermelding van de afdeling der werktuigbouwkunde, zulks bij wijze van herstel van een omissie.

Paragraaf 4. Hierin zijn ondergebracht de artikelen 206 en 245 van het statuut van 1963, zoals deze luiden na de totstandkoming van het Koninklijk be-

sluit van 17 augustus 1976, Stb. 444, waarbij het Academisch Statuut van 1963 op deze punten is gewijzigd met name in die zin dat de instroming thans geschiedt in de doctorale fase. In het statuut van 1963 zijn bepaalde m.o.-akten destijds in artikel 245 van het overgangsrecht opgenomen. In de bij dat statuut gepubliceerde nota van toelichting staat ter plaatse als reden vermeld, dat het hier ging om «oude» middelbare akten, die in verband met het aflopend karakter in het overgangsrecht zijn geplaatst. Al naargelang daarvoor nieuwe akten in de plaats zouden treden, zouden deze naar artikel 206 worden overgebracht. Zulks is tot dusver niet geschied. Voor de overzichtelijkheid zijn de akten van artikel 206 thans in eerste instantie opgenomen in *artikel 61* en die van artikel 245 in *artikel 62*. Zie ook artikel XV, vierde lid, en de daarbij behorende toelichting.

Paragrafen 5, 6 en 7. Onder de aanbrenging van een enkele wijziging, zoals hierboven besproken onder «algemeen», zijn hierin onderscheidenlijk opgenomen de artikelen 206bis, 206ter en 206quater van het statuut van 1963. Daarbij kan nog worden opgemerkt, dat ten aanzien van het genoemde artikel 206ter thans in *artikel 64* de tekst wordt voorgesteld, zoals die thans luidt na de totstandkoming van het hierboven in de toelichting op artikel 60 van § 3 bedoelde wijzigingsbesluit van het statuut van 1963 en dat *artikel 65* is aangevuld in verband met de gewijzigde benaming van het examen gemeenteadministratie-II.

Paragraaf 8. Deze paragraaf betreft de artikelen 207, 208 en 209 van het statuut van 1963. In *artikel 66, eerste lid*, wordt voorgesteld een reeds sedert jaren bestaande praktijk thans te formaliseren door voor te schrijven dat niet de universiteiten en hogescholen, maar de Academische Raad en de Onderwijsraad om advies worden gevraagd. Overigens hierbij nog de opmerking dat Suriname niet meer afzonderlijk wordt vermeld, aangezien bij de Wet twee-fasenstructuur w.o. de basisbepaling in artikel 28, tweede lid, van de Wet w.o. op dit punt eveneens is gewijzigd. Het *tweede lid* is toegevoegd naar aanleiding van het advies van de Academische Raad.

Met betrekking tot *artikel 67* kan in vergelijking met het huidige artikel 208 het volgende worden opgemerkt. In het *eerste lid* is de plaats van herkomst zodanig geformuleerd, dat ook getuigschriften van in Nederland gevestigde Amerikaanse, Engelse, Indonesische en andere niet-Nederlandse scholen daaronder kunnen vallen. Bij nadere overweging is voorts afgezien van het in artikel 6.13 van het vaker genoemde concept van november 1977 geformuleerde voorstel dat op principiële punten afweek van de redactie van artikel 208 van het statuut van 1963. Wel is echter terwille van de leesbaarheid voor een andere indeling gekozen. Aangezien, zoals in de toelichting op artikel 6.13 van het concept van november 1977 reeds werd opgemerkt, de kern van de toegang is gelegen in de aansluiting van het getuigschrift op het af te leggen universitair examen, is in het *vierde lid* een zodanige formulering gekozen, dat daaruit blijkt dat de verkregen toegang geldt voor *alle* instellingen van w.o., alwaar het examen kan worden afgelegd. In een desbetreffende brief van 12 oktober 1976, HW/AS/T/292.054, aan de colleges van bestuur is aan dit punt reeds aandacht besteed.

Ten slotte wordt er nog op gewezen, dat geen bepaling is opgenomen betreffende toegangsrechten, verbonden aan getuigschriften, die kunnen worden behaald in landen, waarvoor het Europese Verdrag van 11 december 1953 betreffende de gelijkstelling van diploma's voor de toelating tot universiteiten geldt. Een dergelijke bepaling zou uit de aard der zaak in strijd zijn met het «self-executing» karakter van dat verdrag. Bij brief van 14 september 1979, HW/AS/T/346024, is aan de colleges van bestuur ter zake van de toepassing van dit verdrag een brief toegezonden, waarbij terwille van de overzichtelijkheid een lijst is bijgesloten van de desbetreffende diploma's, die in de bij het verdrag aangesloten landen kunnen worden behaald. Aan het slot van deze brief is erop gewezen dat de in artikel 28, tweede lid, van de

Wet w.o. juncto artikel 208, eerste lid, van het statuut van 1963 voorgeschreven procedure van kracht blijft op die diploma's, waarbij geen sprake is van een rechtstreekse toelating.

In *artikel 68* wordt uitvoering gegeven aan het derde lid van artikel 28 van de Wet w.o. In vergelijking met artikel 209 van het statuut van 1963 is echter voor een andere redactie gekozen. Het betreft hier de beoordeling van het individuele geval van iemand, die niet in het bezit is van een getuigschrift dat in zijn eigen land (al dan niet met bijkomende voorwaarden) geldt als een bewijs van bekwaamheid tot het volgen van bepaalde universitaire opleidingen. In de tekst van artikel 209 wordt die beoordeling omschreven als een onderzoek of de desbetreffende persoon voldoet aan de eisen van voldoende algemene ontwikkeling en geschiktheid voor het volgen van wetenschappelijk onderwijs in de door hem gekozen studie, dezelfde bewoordingen waarmee het toelatingsonderzoek in artikel 29 van de wet is omschreven. Dit zijn dus de gevallen, waarin een «colloquium doctum» op zijn plaats is. In de toelichting bij artikel 209 van het statuut van 1963 is reeds opgemerkt dat het deze gevallen zijn, waarin het zwaartepunt ligt bij de persoonlijke kwaliteiten van degene, die toelating vraagt, aangezien de genoten schoolopleiding aanzienlijk lager moet worden gewaardeerd dan die van het Nederlandse voorbereidend wetenschappelijk onderwijs.

Het spreekt vanzelf dat bij de uitwerking van artikel 28, derde lid, van de Wet w.o. de bij artikel 29 van die wet zelf voor dit soort onderzoek gegeven voorschriften in acht dienen te worden genomen, voor zover dit uit de aard van de zaak volgt. Sedert de herziening van artikel 29 is dit echter met artikel 209 niet meer het geval. In het thans voorgestelde artikel 68 is de regeling in hoofdzaak aan de nieuwe wettelijke regeling van het colloquium doctum aangepast. Gezien evenwel de grote verscheidenheid in achtergronden, die zich bij de gegadigden voor dit onderzoek kan voordoen, is in het onderhavige artikel – in afwijking van de genoemde wettelijke regeling – de bepaling opgenomen dat in bijzondere gevallen kan worden afgeweken van de gestelde leeftijdsgrens. Volledigheidshalve zij nog opgemerkt, dat in het ontwerp van Wet op het wetenschappelijk onderwijs (16 802) een bepaling, als bedoeld in het vorengenoemde artikel 28, derde lid, van de Wet w.o., niet meer voorkomt, en dat derhalve op de bedoelde personen de wettelijke regeling van het colloquium doctum rechtstreeks van toepassing zal zijn. De in dat wetsontwerp opgenomen regeling van het colloquium doctum is in verband daarmee uitgebreid met de mogelijkheid dat van de gestelde leeftijdsgrens wordt afgeweken, welke mogelijkheid thans in het vijfde lid van het onderhavige artikel 68 is opgenomen.

Afdeling VIII. Gehele of gedeeltelijke vrijstelling van het afleggen van examens

Inleidende opmerkingen. In deze afdeling zijn – in een gewijzigde vorm en opzet – alle bepalingen ondergebracht, die in het Academisch Statuut van 1963 betrekking hebben op het verlenen van gehele of gedeeltelijke vrijstelling van het afleggen van examens. Voor zover het geen nieuwe zaken betreft, wordt in de toelichting hieronder per paragraaf aangegeven met welke bepalingen van het huidige statuut de nieuwe voorstellen overeenkomen.

In het kader van de bij de Wet twee-fasenstructuur w.o. geïntroduceerde twee-fasenstructuur is tevens bezien, in hoeverre de in deze afdeling geregelde aangelegenheid op beide fasen betrekking heeft. Ook op dit punt wordt hieronder per paragraaf nader ingegaan.

Paragraaf 1. In tegenstelling tot de volgende paragrafen, waarin aandacht wordt besteed aan nader begrensde onderwerpen, bevat deze paragraaf enkele bepalingen van algemene aard en gelding.

Artikel 69 bevat eveneens een bepaling van algemene aard betreffende de gevolgen van het feit dat van het afleggen van een bepaald examen vrij-

stelling is verleend. Verwezen wordt naar artikel 199 van het statuut van 1963. De thans voorgestelde bepaling is zodanig geformuleerd dat zij in algemene zin betrekking heeft op beide fasen. Aan het slot van de bepaling is daarbij rekening gehouden met de omstandigheid, dat in de Wet w.o., zoals gewijzigd bij de Wet twee-fasenstructuur w.o., ook andere factoren zijn opgenomen, die van invloed zijn op de toelating tot een opleiding van de tweede fase. In dit verband wordt verder verwezen naar afdeling IX van dit ontwerp, die een uitwerking bevat van ter zake van die toelating door de Wet w.o. aan het Academisch Statuut verstrekte opdrachten.

Artikel 70 betreft een aangelegenheid, die tot dusver in het Academisch Statuut geen aandacht heeft gekregen. Terecht wordt aan de universiteiten en hogescholen in de vorm van gehele of gedeeltelijke vrijstelling van een of meer examenonderdelen dan wel in de vorm van een minder diepgaande afneming van desbetreffende onderdelen van een examen bewerkstelligd, dat elders reeds opgedane kennis en ervaring bij de later aangevangen universitaire studie ten nutte kunnen worden gemaakt. Hetzelfde geldt met betrekking tot de deelneming aan verplicht gestelde praktische oefeningen (artikel 46, tweede lid). Weliswaar dient het examen, waartoe de betrokkene op grond van het bij of krachtens de Wet w.o. bepaalde – bij voorbeeld in vele van de in artikel 27 van die wet bedoelde gevallen – toegang heeft, door hem te worden afgelegd, maar dit kan in de hierboven omschreven «lichtere» vorm geschieden ingeval de faculteit daartoe termen aanwezig zou achten. Het kan als een zekere leemte in het huidige statuut worden aangemerkt dat aan deze vorm van de verlening van vrijstelling tot dusver geen aandacht is besteed.

De algemene strekking van de voorgestelde bepaling is derhalve dat – ongeacht waar deze zijn opgedaan – rekening zal worden gehouden met reeds eerder verkregen kennis, ervaring en vaardigheden buiten het kader van het volgen van het curriculum van de desbetreffende studierichting of opleiding van de tweede fase. Met de zinsnede aan het slot van het artikel wordt beoogd daarbij in voorkomende gevallen ook te kunnen betrekken de reeds opgedane kennis en ervaring door het verrichten van werkzaamheden als student-assistent binnen de eigen of een andere universiteit of hogeschool.

Paragraaf 2. De voorgestelde tekst van *artikel 71* is overgenomen van het bepaalde in artikel 198 van het statuut van 1963 met dien verstande, dat de daarin voor de faculteit der landbouwwetenschappen gemaakte uitzondering is vervallen en met dien verstande, dat de bepaling – meer in overeenstemming met de tekst van artikel 25, eerste lid, van de Wet w.o. – is geformuleerd als een vrijstelling van het propedeutisch examen. Deze paragraaf bevat voorts een regeling van de onderwerpen, die in de artikelen 196 en 197 van het statuut van 1963 worden behandeld. Nadere overweging heeft er toe geleid, dat thans is overgegaan tot een eenvoudiger opzet dan in het concept van het Algemeen Deel van november 1977 was neergelegd in de paragrafen 2 en 3 van afdeling VII. Voorts is ook hier rekening gehouden met de voorgestelde structurering in twee fasen.

In het *eerste lid* van *artikel 72* is een bepaling opgenomen, die betrekking heeft op de geldigheidsduur van een reeds afgelegd examenonderdeel. De gekozen formulering laat de «ontvangende» examencommissie de vrijheid te bepalen in hoeverre zij, ondanks het eventueel reeds verstreken zijn van die duur, toch nog de vrijstellingsregeling wenst toe te passen.

In de gevallen, bedoeld in het *tweede lid*, is, in tegenstelling tot de huidige regeling op dit punt, thans gekozen voor een aan de desbetreffende faculteit – in casu de desbetreffende examencommissie – opgelegde verplichting in plaats van een facultatieve bevoegdheid.

Artikel 73 bevat een aan artikel 72 analoge regeling betreffende vrijstellingen ten behoeve van een examen of onderdeel daarvan van de tweede fase.

De artikelen 74 en 75 bevatten onderscheidenlijk voor de eerste en voor de tweede fase de vrijstellingsregeling in die gevallen, waarin het doctoraal examen wordt afgelegd aan een andere instelling dan die, waaraan het voorafgaande propedeutisch examen is afgelegd dan wel nog resterende onderdelen van een doctoraal examen of een volgend gedeelte van een examen van de tweede fase elders worden afgelegd.

Paragraaf 3. Deze paragraaf bevat de onderwerpen, die in de artikelen 200 en 201 van het statuut van 1963 worden geregeld.

In *artikel 76* is, evenals bij artikel 66, de reeds jaren bestaande praktijk geformaliseerd door het horen van de Academische Raad en de Onderwijsraad voor te schrijven. Het is niet de bedoeling dat de eenmaal verleende vrijstelling beperkt blijft tot de studierichting of opleiding van de tweede fase aan de instelling, waaraan de betrokkene de studie aanvangt. Deswege is in *artikel 78* het bepaalde in de artikelen 74 en 75 van overeenkomstige toepassing verklaard.

Artikel 79 bevat de uitvoering van het bepaalde in artikel 25, tweede lid aan het slot, van de Wet w.o., zoals die bepaling luidt sedert de wijzigingswet van 5 november 1975, Stb. 623. Bij het reeds eerder vermelde wijzigingsbesluit van het statuut van 1963 (zie de toelichting op artikel 60) is een gelijklopende bepaling alsnog als een vierde lid aan artikel 201 van dat statuut toegevoegd.

Ten slotte moet nog worden opgemerkt dat het derde lid van het zojuist genoemde artikel 201 in de onderhavige paragraaf niet is opgenomen. Door de wijzigingswet van 8 juni 1977, Stb. 361, is immers in artikel 25, tweede lid, van de Wet w.o. het bepaalde betreffende het Internationale Instituut voor Sociale Studiën geschrapt in verband met de bij diezelfde wijzigingswet ingevoegde artikelen 21bis en 21ter van de Wet w.o. Krachtens artikel III van de genoemde wijzigingswet treedt deze schrapping echter eerst in werking op een nader bij Koninklijk besluit te bepalen tijdstip. Aangezien thans nog niet valt te bezien wanneer dit zal zijn, zal de inhoud van het derde lid van artikel 201 van het statuut van 1963 in het overgangsrecht van het nieuwe Academisch Statuut worden opgenomen (zie artikel XVII).

Afdeling IX. De toelating tot en de inrichting van de opleidingen van de tweede fase

Algemeen. De in deze afdeling voorgestelde regelingen dienen te worden gezien in het licht van hetgeen in de memorie van toelichting bij het wetsontwerp twee-fasenstructuur w.o. in het vooruitzicht is gesteld aan uitvoeringsregelingen.

§ 1. Algemene bepalingen

Algemeen. Deze paragraaf geeft te zamen met de tweede paragraaf de uitwerking van de opdracht in artikel 32, zevende lid. Hierbij is gekozen voor een opzet waarin de faculteit, met inachtneming van het in deze afdeling bepaalde, de opdracht krijgt een toelatingsregeling voor elk van de opleidingen in de tweede fase te ontwerpen.

In deze paragraaf worden de procedurele voorwaarden genoemd, waaraan moet worden voldaan bij vaststelling en wijziging van deze toelatingsregeling.

Artikel 80. Dit artikel heeft tot strekking vast te leggen, dat het in deze afdeling bepaalde geldt voor elke opleiding in de tweede fase, ook voor die, bedoeld in artikel 20 van de Wet w.o. Voor zover met het oog op het specifieke karakter van een bepaalde categorie van opleidingen een afzonderlijke aanvullende regeling nodig bleek te zijn, zijn de desbetreffende regelingen

opgenomen in de paragrafen 3 en 4. Afzonderlijke aandacht verdient voorts het feit dat de hier gepresenteerde regeling zich ook uitstrekt tot de medische opleidingen in de tweede fase, bedoeld in artikel 32, tweede lid van de Wet w.o. Voor de motivering hiervan wordt verwezen naar de desbetreffende passage in de memorie van toelichting bij het wetsontwerp twee-fasenstructuur w.o. (blz. 33), alsmede op de mogelijkheid van het vrije doctoraal examen in deze studierichtingen.

Artikel 81. In dit artikel is neergelegd de kaderbepaling om uitvoering te geven aan de opdracht in artikel 32, zevende lid, van de Wet w.o. waarin aan het statuut wordt opgedragen om regelen te stellen aangaande de toelating tot de tweede fase. In het *eerste lid* wordt de eigen verantwoordelijkheid van de faculteit voor het vaststellen en wijzigen van een toelatingsregeling, voor elke van de opleidingen in de tweede fase, tot uiting gebracht. Met het oog op de zelfstandigheid van de faculteit ter zake, wordt bij het formuleren van de aan deze toelatingsregeling te stellen eisen, zowel inhoudelijk als in procedurele zin, zoveel terughoudendheid betracht als zich laat verenigen met de eisen van rechtszekerheid en rechtsduidelijkheid voor de studenten. Het *tweede lid* voorziet in het voeren van landelijk overleg over de vast te stellen regeling in het kader van de desbetreffende sectie van de Academische Raad. Het *derde lid* heeft tot strekking dat bij de vaststelling of wijziging van de toelatingsregeling door de eerstverantwoordelijke faculteit vooraf overleg wordt gepleegd met de overige bij de verzorging van de opleiding betrokken faculteiten. Samenwerking kan zowel plaatsvinden binnen een bepaalde instelling als met faculteiten van andere instellingen. In beide gevallen zal ook op landelijk niveau daarna, zoals uit de onderhavige bepaling blijkt, overleg worden gevoerd.

Artikel 82. Dit artikel regelt in het *eerste lid* de interne goedkeuringsprocedure. Voor een goedkeuringsprocedure is gekozen om per universiteit of hogeschool een zekere gelijkvormigheid van de toelatingsregelingen in de hand te werken. Dit laat echter onverlet dat de faculteit de bepalingen van de toelatingsregelingen naar eigen inzicht opstelt. De goedkeurende instantie dient de voorgestelde toelatingsregeling te toetsen aan het bepaalde in deze afdeling. De doorzichtigheid van de toelatingsregeling kan door de hier gepresenteerde regeling worden bevorderd, hetgeen voor de studenten van belang is, ook al in verband met de hanteerbaarheid van de beroepsregeling volgens het thans herziene artikel 40 van de W.U.B. Het *tweede lid* voorziet er in dat alle betrokken instanties kennis kunnen nemen van de vastgestelde toelatingsregelingen. Het is wenselijk dat per faculteit op dit gebied een zekere dossiervorming plaatsvindt, opdat studenten die opteren voor de tweede fase, zich aangaande de opleidingen waarvoor zij belangstelling hebben, een beeld kunnen vormen van de mogelijkheden, zodat migratie tussen de universiteiten beter mogelijk wordt. De kennisgeving aan de minister maakt het mogelijk om, naarmate ervaring wordt opgedaan met de werking van deze regelingen, zonodig tot voorstellen tot bijstelling van de onderhavige regelingen te komen.

§ 2. De commissie van toelating

Artikel 83. Dit artikel regelt de samenstelling van de commissie van toelating en geeft daarmee uitvoering aan de slotzin van artikel 32, zevende lid, van de Wet w.o., zoals dat is vastgesteld bij de Wet twee-fasenstructuur w.o. Anders dan in het voorontwerp worden de houders van onderwijsopdrachten krachtens artikel 75 van de Wet w.o. niet meer in dit lid vermeld. Op grond van artikel 75, tweede lid, van de Wet w.o. kunnen zij de bevoegdheid verkrijgen om, als waren zij hoogleraar, in de commissie van toelating te worden benoemd. In het *tweede lid* wordt (in samenhang met het gestelde in het derde lid); wegens de mogelijkheid van interfacultaire samenwerking, de samenstelling van de commissie zodanig ingevuld dat on-

der a de eerste verantwoordelijkheid van de ontvangende faculteit tot haar recht komt. Met name komt daarin bij het nemen van de toelatingsbeslissing de nadruk te liggen op hen, die met de verzorging van de opleiding belast zijn. Het betreft hier een principiële onderwijskundig uitgangspunt, aangezien de beslissing tot toelating betekent dat de commissie laat uitkomen, dat de betrokken student onder normale omstandigheden naar verwachting de opleiding ook met goed gevolg zal kunnen doorlopen. Onder b wordt de basis geschapen voor de invloed van de faculteiten, die de voorafgaande opleiding in de eerste fase hebben verzorgd.

Daarbij is rekening gehouden met de mogelijkheid tot migratie. Het gestelde onder c is op voorstel van de Academische Raad duidelijker omschreven. Hierin wordt uitvoering gegeven aan de door de Tweede Kamer der Staten-Generaal aanvaarde motie-Dees tijdens de openbare behandeling van het wetsontwerp twee-fasenstructuur w.o. (stuk nr. 121). De formulering «zo mogelijk» laat de nodige ruimte voor die gevallen, waarin geen deskundige in aanmerking komt of beschikbaar is. Ook zou zich het geval kunnen voordoen, dat zich geen student beschikbaar stelt. In het *derde lid* wordt voorzien in de mogelijkheid, indien dat door de eerst verantwoordelijke faculteit wenselijk wordt geacht, de commissie met deskundigen uit te breiden. De bepaling is onder meer opgenomen om te waarborgen dat de commissie van toelating voor bij voorbeeld de onderzoekopleiding of de lerarenopleiding voldoende deskundigen op bepaalde gebieden kan omvatten. Ingevolge het bepaalde in het eerste lid zullen deze deskundigen hoogleraar, lector of in vaste dienst benoemd wetenschappelijk medewerker zijn. In het *vierde lid* wordt de plaatsvervangende leden van de commissie geregeld. Het is nodig om hierin te voorzien, gelet op de beperkt gehouden samenstelling van de commissie, terwijl desondanks de volledige werkzaamheid dient te worden gewaarborgd. De bepaling aangaande de zittingsperiode maakt het mogelijk om tot roulatiesystemen te komen bij het bezetten van plaatsen in de commissie. Dit zal een rol kunnen spelen bij opleidingen, waarbij het aantal samenwerkende of studenten toeleverende faculteiten vrij groot is. De zittingsperiode van studenten is beperkt tot een jaar, omdat mag worden aangenomen dat veelal een student uit de tweede fase zal worden aangewezen. In overgrote meerderheid zullen immers de programma's in de tweede fase een jaar of korter duren.

Artikel 84 omschrijft de taak van de toelatingscommissie. Vastgelegd is dat een kwalitatieve beoordeling zal plaatsvinden van degenen, die zich hebben aangemeld. Het staat de faculteit vrij de daarbij te hanteren criteria zelf nader in te vullen, binnen de kaders, gesteld door wet en Academisch Statuut.

Bij de taakomschrijving van de commissie verdient nadere aandacht de verbinding, die wordt gelegd met de werking van artikel 32, achtste lid, van de Wet w.o. Betoogd is wel dat, waar enerzijds de faculteit de mogelijkheid heeft om de capaciteit in de tweede fase geheel te benutten, terwijl anderzijds het bestuur van de universiteit of hogeschool die capaciteit kan vaststellen op andere gronden dan de aantallen personen die zich aanmelden, de bij de toelating gestelde eisen bij overeenkomstige opleidingen van faculteit tot faculteit kunnen gaan verschillen. Het wettelijk uitgangspunt van de facultaire zelfstandigheid ter zake brengt echter de aanvaarding met zich mee van eventuele verschillen in uitwerking en toepassing van toelatingsregelingen. Overigens worden in deze afdeling bepalingen opgenomen, die discrepanties beperken. Gewezen wordt in dit verband op de werking van de bepalingen in de artikelen 82 en 83, tweede lid onder b. Daarnaast wordt erop gewezen dat studenten, die daartoe de behoefte gevoelen, niets in de weg wordt gelegd om zich voor meer dan een opleiding aan meer dan één instelling aan te melden.

Artikel 85. Alvorens de commissie kan besluiten omtrent de toelating, dient zij de voorvraag te beantwoorden, of het desbetreffende verzoek ont-

vankelijk is op grond van het aan de voorafgaande studie met het oog op het betreffende de toelating gestelde. Hierop heeft het *eerste lid* betrekking. Enerzijds is hiermee de student gediend, anderzijds wordt de commissie het werk bespaard om een niet ontvankelijke aanmelding verder in de beschouwingen te betrekken.

Het *tweede lid* maakt expliciet dat afgestudeerden met een doctoraal examen dat niet voldoet aan de in het eerste lid bedoelde voorwaarden, in de gelegenheid kunnen worden gesteld om door middel van een aanvullend examen alsnog aan die voorwaarden te voldoen. Te denken valt hierbij onder meer aan het in artikel 95, derde lid, geformuleerde vereiste met betrekking tot de lerarenopleiding.

Het *derde lid* stelt de toelatingscommissie in de gelegenheid om, zo dit noodzakelijk wordt geacht met het oog op de te volgen opleiding, aan studenten met een buitenlands getuigschrift aanvullende eisen te stellen. Dit is mede geschied op een daartoe strekkende aanbeveling van de Academische Raad.

Artikel 86. Ten behoeve van gevallen waarin de informatie, zoals die voortvloeit uit de toepassing van de in artikel 32, zevende lid, van de wet opgenomen criteria, voor de commissie niet voldoende zou zijn om tot een beslissing te komen, is het *eerste lid* van belang. Op voorstel van de Academische Raad is dit thans imperatief voorgeschreven. Zowel de student die om toelating verzoekt als de commissie kunnen behoefte hebben aan nadere motivering van het mededingen naar een plaats in de desbetreffende opleiding. Met name is het denkbaar dat bij de lerarenopleidingen, bedoeld in artikel 32, vijfde lid, van de Wet w.o., van deze mogelijkheid gebruik wordt gemaakt, bij voorbeeld door middel van een gesprek. Het bepaalde in dit lid kan zowel toepassing vinden voor individuele studenten die daartoe bij de commissie het verzoek indienen, als in meer structurele zin, doordat de commissie verzoekers om toelating te kennen geeft geïnteresseerd te zijn in een nadere motivering van hun aanmelding. Het *tweede lid* voorziet in een nadere uitwerking door de faculteit. Daarbij vinden de criteria in de tweede volzin van artikel 32, zevende lid, van de wet in elk geval uitwerking, terwijl van de criteria in de derde volzin van dat lid tenminste zal moeten worden vastgesteld, of deze toepassing zullen vinden, en zo ja, op welke wijze.

In *artikel 87* wordt een basis gelegd voor de informatievoorziening ten behoeve van de toelatingscommissie door de examencommissie van de eerste fase. Uiteraard dient slechts die informatie te worden ingewonnen die strikt noodzakelijk is voor de beoordeling van het verzoek om toelating. Wat de criteria in het tweede lid betreft, behoeft deze informatieverschaffing de instemming van de betrokkene, aangezien het hier onder meer omstandigheden van vertrouwelijke aard kan betreffen. Vanzelfsprekend dient een omhouding van instemming door de betrokkene op de beoordeling niet van invloed te zijn.

Artikel 88. Dit artikel regelt het sluitstuk van de procedure. Het *eerste lid* is analoog geformuleerd aan artikel 52. Het *tweede lid* voorziet in de schriftelijke kennisgeving aan de betrokkene van de uitslag van de beoordeling. Op advies van de Academische Raad wordt voorgesteld, dat deze mededeling schriftelijk wordt gedaan. Het *derde lid* verplicht de commissie om, met het oog op eventueel in te stellen beroep, haar besluit te motiveren, zulks eveneens op voorstel van de Academische Raad. Het *vierde lid* bevat een regeling van de geldigheidsduur van de verleende toelating.

§ 3. Bijzondere bepalingen betreffende de opleiding, die is gericht op verdere voorbereiding voor de betrekking van wetenschappelijk onderzoeker of van technologisch ontwerper

Algemeen. Het bepaalde in deze paragraaf spitst de bepalingen in de beide voorgaande paragrafen nader toe op de onderzoekopleiding. De aard van

de onderzoekopleiding brengt met zich mede dat daarvoor enige eigen bepalingen worden voorgesteld. Het opschrift is overeenkomstig het advies van de Academische Raad aangepast aan de tekst van artikel 32, vierde lid, van de wet.

Artikel 89 definieert het toepassingsgebied van de onderhavige paragraaf (zie ook de toelichting op artikel 80).

Artikel 90 legt de basis om te komen tot een toegespitste regeling voor de ontvankelijkheid van een aanmelding voor toelating tot de tweede fase. Dit artikel maakt het mogelijk om elementen, die in artikel 32, zevende lid, tweede volzin, van de wet als selectie criterium zijn bedoeld, voor de onderzoekopleiding ook reeds te hanteren als criterium voor de ontvankelijkheid van de aanmelding.

Artikel 91 geeft het aspect aan waaronder de in artikel 32, zevende lid, van de wet gegeven criteria moeten worden toegepast.

Artikel 92 geeft uitvoering aan de laatste volzin van artikel 32, vierde lid. Uiteraard is voorts ook op dit examen in algemene zin het bepaalde in afdeling VI van toepassing.

§ 4. Bijzondere bepalingen betreffende de opleiding tot leraar

Algemeen. Evenals bij de voorgaande paragraaf is het opschrift op voorstel van de Academische Raad aangepast. De in deze paragraaf voorgestelde bepalingen geven, voor zover zulks niet reeds is begrepen in de paragrafen 1 en 2, uitvoering aan het bepaalde in artikel 32, vijfde lid, van de Wet w.o. De voorgestelde regeling betreft mede opleidingen, als bedoeld in artikel 20 van de wet, voor zover de toepassing daarvan betrekking heeft op het bepaalde in artikel 32, vijfde lid, van de wet. Voorts bevat zij het raam, waarbinnen in titel III van dit besluit deze uitwerking zal plaatsvinden. Zoals in de inleiding van deze nota reeds is opgemerkt kan, op grond van de afronding van de besprekingen tussen de departementen van de ondergetekenden en de Commissie Universitaire Lerarenopleiding van de Academische Raad (ARCULO), thans een volledig ingevulde paragraaf worden geboden. In de eveneens aldaar vermelde passage van de nota naar aanleiding van het eindverslag (stuk nr. 14, blz. 28) bij het wetsontwerp twee-fasenstructuur w.o. is melding gemaakt van een opzet voor de inrichting van de universitaire lerarenopleiding van in totaal 7 tot 8 maanden cursusduur, waarvan 2 maanden predoctoraal en 5 tot 6 maanden als opleiding van de tweede fase. In de besprekingen, die in het hierboven genoemde kader vervolgens zijn voortgezet, is in beginsel overeenstemming bereikt over het voorstel van een totale cursusduur van 8 maanden, waarvan 2 maanden predoctoraal en een opleiding van de tweede fase met een cursusduur van 6 maanden. Een en ander is onderscheidenlijk vastgelegd in artikel 95, eerste lid aan het slot, en in artikel 94.

Artikel 93. Dit artikel bakent het toepassingsgebied van de onderhavige paragraaf af. Voor zover hier niet anders dan wel nader is voorgeschreven gelden uiteraard ook de algemene voorschriften van de paragrafen 1 en 2 (zie ook het bepaalde in artikel 80).

Artikel 94. Het *eerste lid* van dit artikel biedt een omschrijving van het oogmerk van de opleiding. Overeenkomstig het hierboven onder «algemeen» opgemerkte, is in het *tweede lid* de cursusduur van elke opleiding op 6 maanden bepaald. Dit komt overeen met een studielast van 850 uren. Per opleiding kan ingevolge het *derde lid* in beginsel slechts één onderwijsbevoegdheid worden behaald in één vak, als bedoeld in artikel 32, vijfde lid, van de Wet w.o. In artikel 94, derde lid, wordt de ruimte gelaten om in titel III

zo nodig te komen tot het verlenen van meer dan een bevoegdheid per opleiding tot leraar. Hierbij is het aanvullend advies van de Academische Raad van 28 september 1981 met betrekking tot het ontwerp van dit besluit in beschouwing genomen.

In welke gevallen gebruik zal worden gemaakt van de aldus geschapen ruimte zullen de ondergetekenden laten afhangen van hun oordeelsvorming over het aan de Academische Raad reeds gevraagde advies over de invulling van titel III met betrekking tot de lerarenopleiding. Eventuele voorstellen tot het opnemen van meervoudige bevoegdheden zullen in de toelichting onder meer de aanduiding moeten omvatten van de wijze waarop wordt gegarandeerd dat minimumeisen worden gesteld aan het vakinhoudelijke niveau dat moet zijn bereikt ingeval voor een meervoudige bevoegdheid wordt geopteerd.

Artikel 95. Dit artikel bevat een ten behoeve van deze opleiding noodzakelijk nader aangepaste uitwerking van de toelatingscriteria, die ten behoeve van de commissie van toelating zijn opgenomen in artikel 32, zevende lid, tweede volzin, van de wet.

Het *derde lid* bevat de voorwaarden, die aan de inhoud van het doctoraal examen worden gesteld met het oog op de toelaatbaarheid tot de lerarenopleiding. Een precieze invulling van de daarvoor ter beschikking staande twee maanden aan cursusduur wordt overgelaten aan het overleg tussen de lerarenopleiding en de faculteiten. Uitgangspunten daarbij dienen te zijn dat deze invulling zal moeten voldoen aan de eis van volwaardigheid van de opleiding in de eerste fase en dat deze tevens een oriëntatie biedt op de eisen, die de vervulling van taken in of ten dienste van het onderwijs stelt. Uit de op dit punt gebezigde omschrijving blijkt dan ook dat enerzijds door die invulling een voldoende waarborg dient te worden geschapen tot een eerste oriëntatie op die onderdelen, die in de opleiding van de tweede fase in uitgebreide vorm deel uitmaken van het examen, doch dat anderzijds het op dit punt geboden onderwijs in de doctorale fase zodanig van aard dient te zijn dat een doctoraal examen, waarvan de desbetreffende onderdelen deel hebben uitgemaakt, aan de bezitter van het getuigschrift van met goed gevolg afgelegd doctoraal examen, dat die onderdelen heeft omvat, op zich zelf bezien een afgerond en volwaardig geheel biedt.

De ondergetekenden achten de bezwaren van de Academische Raad tegen de voorgestelde structuur van de lerarenopleiding niet van doorslaggevende aard. Zij wijzen in dit verband op de parlementaire behandeling van de Wet twee-fasenstructuur w.o. waarop deze bepaling is gebaseerd. Tijdens deze behandeling heeft met name de met de Commissie Universitaire Lerarenopleiding van de Academische Raad (ARCULO) bereikte overeenstemming over het voorgelegde model een belangrijke rol gespeeld. De ondergetekenden achten het van wezenlijk belang dat de studerende de mogelijkheid krijgt om zich gedurende een periode van twee maanden in de eerste fase te oriënteren op het leraarschap. Daarnaast biedt deze periode de opleiders enig zicht op de affiniteit en capaciteit van de studerenden. Zij onderschrijven de eis van volwaardigheid van de eerste fase. De gekozen oplossing is daarmee niet strijdig. In dit verband wordt gewezen op het bepaalde in artikel 44, eerste lid onder c, waar de ruimte om aan de toelatingseis te voldoen wordt zekergesteld. De Academische Raad merkt op dat waar het beroepsperspectief in belangrijke mate het leraarschap is, de facultatieve twee maanden als dwingend zullen worden ervaren. Erkend moet worden dat dit weliswaar een vereiste is om tot de opleiding tot leraar te worden toegelaten, maar deze differentiatiemogelijkheid kan naar de mening der ondergetekenden evenzeer een waardevolle bijdrage zijn voor het uitoefenen van andere beroepen in de communicatieve sfeer; mocht in de voorzienbare toekomst de behoefte aan leraren sterk afnemen, dan zullen de studerenden en faculteiten zich in toenemende mate (moeten) richten op andere beroepsperspectieven. De geboden overige differentiatiemogelijkheden zijn daarvoor een noodzakelijk hulpmiddel en uiteraard geen hinderpaal. De vrees

voor een ongewenste precedentwerking van de regeling van de lerarenopleiding geuit door de Academische Raad delen de ondergetekenden niet, mede omdat de thans voorgestelde regeling is gericht op de specifieke omstandigheden van de lerarenopleiding en op grond daarvan in het Academisch Statuut is vastgelegd. De mening van de Academische Raad dat twee maanden voor een oriëntatie een te lange periode is delen de ondergetekenden, mede op basis van hun overleg met de ARCULO, evenmin. De bezwaren van de Onderwijsraad menen de ondergetekenden ondervangen te hebben door de bepaling, vervat in het tweede lid van artikel 85.

Het vierde lid bevat een regeling op het gebied, waartoe in artikel 263 van het statuut van 1963 door de desbetreffende wijziging van dat artikel bij het Koninklijk besluit van 2 september 1981, Stb. 579, ten aanzien van de technische hogescholen reeds een eerste aanzet is gegeven. Het betreft hier een afzonderlijke regeling ten behoeve van dat vak, waarvoor op grond van het daaromtrent bepaalde in titel III van het Academisch Statuut een bewijs van bekwaamheid kan worden verkregen, maar dat geen onderdeel uitmaakt van een van de vakgebieden, waarop in de desbetreffende studierichting het onderwijs als hoofdrichting wordt verzorgd. In die gevallen is voorgeschreven dat een andere faculteit, waarin het betrokken vakgebied wel in zijn volle omvang deel uitmaakt van een studierichting, de nodige waarborg biedt dat het desbetreffende onderdeel van het onderwijsprogramma op een zodanige wijze wordt ingericht, dat voor de uitoefening van het beroep van leraar voldoende kennis in dat vak wordt verkregen. Er is bij de redactie van deze bepaling tevens rekening gehouden met de mogelijkheid, dat in bepaalde gevallen ter voldoening aan deze bepaling door de faculteit, die een studierichting omvat waarop de voorgestelde regeling van toepassing is, overleg ter zake zal moeten plaatsvinden met een faculteit buiten de eigen universiteit of hogeschool. Uiteraard zal de desbetreffende commissie van toelating op de hoogte dienen te zijn van het feit, dat ook in de hierboven besproken gevallen de vereiste waarborg aanwezig is. De laatste volzin heeft tot strekking zulks te bevorderen. Ten slotte kan nog worden opgemerkt, dat in de te herziene bijlage bij de Overgangswet W.V.O. eveneens een regeling in de zin van de hierboven besproken bepaling zal worden opgenomen.

Artikel 96. De inhoud van dit artikel regelt dezelfde materie, die is opgenomen in het slotgedeelte van de derde volzin van artikel 32, zevende lid, van de wet. Deze volzin bevat de criteria, waarvan de commissie van toelating desgewenst gebruik kan maken ter beoordeling van een verzoek tot toelating.

In afwijking van het facultatieve karakter van deze bepaling is in het onderhavige artikel de gebruikmaking van die criteria dwingend voorgeschreven. Uiteraard dient de gebezigde uitdrukking «als leraar» in die zin te worden opgevat dat moet worden aangetoond dat men inderdaad een betrekking als leraar in de zin van de Wet op het voortgezet onderwijs dan wel in het kleuter- of lager onderwijs, heeft vervuld.

Artikel 97. Dit artikel strekt tot uitvoering van het bepaalde in artikel 32, vijfde lid, van de wet, dat aan het statuut opdraagt de inhoud van het aan de opleiding verbonden examen te regelen. Wat formulering betreft is aansluiting gezocht bij de redactie van artikel 95, eerste lid, zodat de verdieping van de bestudering van onderdelen van de algemene onderwijskunde en van de vakdidactiek in hetzelfde perspectief zijn geplaatst als de tijdens de doctorale fase mogelijk gemaakte eerste oriëntatie op deze gebieden. Aangezien de in artikel 95, eerste lid, genoemde onderdelen deel hebben uitgemakt van het doctoraal examen, wordt daarin niet opnieuw examen afgenomen. Voorts omvat het examen als onderdeel de beoordeling van de tijdens het in artikel 98 omschreven schoolpraktikum bereikte resultaten.

Artikel 98. Het eerste lid is gebaseerd op de in artikel 26, derde lid, van de Wet w.o. aan het statuut gegeven opdracht in voorkomende gevallen te be-

palen dat de deelneming aan praktische oefeningen met het oog op de toelating tot het afleggen van het desbetreffend onderdeel van het examen verplicht kan worden gesteld. Dit artikel bevat in het *tweede lid* een omschrijving van het doel en de inhoud van het als praktische oefening te doorlopen schoolpraktikum. Een eerste, zij het nog voorlopige en onvolledige, opzet van dit gedeelte van de opleiding is bij het in de toelichting op artikel 95, vierde lid, vermelde wijzigingsbesluit van het statuut van 1963 reeds opgenomen in artikel 217 van dat statuut. De thans hier voorgestelde uitbouw tot een volledige regeling in de meest wenselijk te achten vorm heeft eveneens onderwerp uitgemaakt van de hierboven vaker genoemde besprekingen met de ARCULO. Er wordt voorts nog op gewezen dat de tweede volzin van het tweede lid waarborgen biedt voor het volgen van het schoolpraktikum aan een school of scholengemeenschap, waarop de opleiding is gericht.

Het *derde lid* regelt de afgifte van het bewijs dat het schoolpraktikum is doorlopen. De beoordeling van de resultaten daarvan vormt, zoals reeds is opgemerkt in de toelichting op artikel 97, eerste lid, onderdeel van het examen. Met de regeling van mede-ondertekening van de verklaring door het hoofd van de desbetreffende school wordt beoogd recht te doen aan de eindverantwoordelijkheid, die de betrokkene draagt voor de gang van zaken binnen de school, waar het praktikum plaatsvindt.

Artikel 99. Juist met het oog op de regeling, dat de beoordeling van de resultaten van het doorlopen van het in artikel 98 bedoelde schoolpraktikum onderzoek uitmaakt van het af te leggen examen, dienen de docenten van die opleiding zitting te hebben in de desbetreffende examencommissie.

Artikel 100. Dit artikel behelst een algemene vrijstellingsmogelijkheid voor onderdelen van het examen of van praktische oefeningen in die gevallen, waarin ook zonder eerder afgelegde examens de competentie tot het geven van onderwijs ten genoegen van de examencommissie is aangetoond.

Artikel 101 regelt de verlening van de aantekening op het doctorale getuigschrift dat de opleiding met goed gevolg is doorlopen. Deze aantekening maakt het desbetreffende doctorale getuigschrift tot het in artikel 32, vijfde lid, van de Wet w.o. bedoelde bewijs van bekwaamheid zoals in *artikel 102* nader wordt bepaald.

Artikel 103 bevat in aangepaste vorm de uitvoering van artikel 33 van de Wet w.o., die thans is opgenomen in artikel 220 van het statuut van 1963.

Slotopmerkingen

In de eerste plaats wordt erop gewezen dat het in de rede ligt – onverminderd de bevoegdheden der faculteit – dat de faculteiten in het toelatingsbeleid bij de keuze tussen gelijkwaardige kandidaten in geval van een, ten opzichte van het aantal kandidaten, beperkt aantal toegangsplaatsen, in voorkomende gevallen rekening zullen houden met het gezichtspunt van een tijdelijke positieve discriminatie van vrouwen bij de toelating tot de tweede fase.

In de tweede plaats wordt opgemerkt dat in de brieven aan de voorzitters van de Academische Raad en van de HBO-raad, waarbij het voorontwerp destijds is aangeboden, aandacht is gevraagd voor de nadere uitwerking van toelating tot de tweede fase van afgestudeerden uit het hoger beroeps-onderwijs.

In de tijdens de behandeling van het wetsontwerp twee-fasenstructuur w.o. door de Tweede Kamer geamendeerde tekst van artikel 32, zevende lid, van de wet is reeds op een concretere wijze dan oorspronkelijk was voorgesteld een criterium van toelaatbaarheid voor h.b.o.-abituriënten opgenomen. De uitkomsten van het in de hierboven vermelde brieven bedoelde na-

dere beraad zullen te zijner tijd nog aanleiding kunnen vormen voor een aanpassing ter zake in de onderhavige afdeling IX. Tevens zal een en ander zijn weerslag kunnen vinden in titel III betreffende het Bijzondere Deel, waar het de toelating tot bepaalde opleidingen van de tweede fase betreft.

Afdeling X. Hoedanigheden en titels

Paragraaf 1. In deze paragraaf wordt uitvoering gegeven aan de opdrachten die artikel 32bis, eerste en tweede lid, van de Wet w.o., zoals gewijzigd bij de Wet twee-fasenstructuur w.o., met betrekking tot de regeling van de verkrijging van hoedanigheden geeft. De regeling van de artikelen 210 t/m 214bis van het statuut van 1963 is overgenomen. Daarbij is thans de volgorde van het genoemde artikel 32bis aangehouden.

Paragraaf 2. Hierin zijn ondergebracht de artikelen 214ter en 214quater van het statuut van 1963. Het betreft hier de uitvoering van artikel 147, vierde lid, van de Wet w.o.

Artikel 110 heeft betrekking op de in de faculteit der wiskunde en natuurwetenschappen opgenomen ingenieursopleidingen. Ingevolge artikel 147, zevende lid, van de wet wordt deze titel ingenieur, afgekort tot ir., vóór de naam geplaatst.

Artikel 111 heeft betrekking op de studierichtingen der z.g. zuivere wiskunde, natuurkunde en scheikunde aan een technische hogeschool.

Afdeling XI. De toegang tot en de inrichting van de promotie

Algemeen. In artikel 30, eerste lid, van de Wet w.o. is bepaald, dat de toekenning van het doctoraat geschiedt door de senaat en ten overstaan van dat college of van een commissie uit zijn midden, volgens regelen bij het Academisch Statuut te stellen. In artikel 24, tweede lid, wordt dat statuut opgedragen regelen te stellen onder meer met betrekking tot de inrichting van de promotie en met betrekking tot hetgeen verder daarop betrekking heeft. Voor de werkingsduur van de W.U.B. is het eerstgenoemde artikellid buiten werking gesteld, en wel ingevolge het bepaalde in artikel 49, eerste lid, van die wet, en vervangen door het bepaalde in artikel 34, vierde lid, van de W.U.B. In dat artikellid is bepaald, dat de toekenning van het doctoraat geschiedt door het college van dekanen, voorts dat dit college voor elke promotie een of meer hoogleraren of lectoren van een universiteit of hogeschool dan wel van een buitenlandse instelling van wetenschappelijk onderwijs aanwijst als promotor, en ten slotte dat de promotie plaatsvindt ten overstaan van dit college of van een commissie, door hem aan te wijzen uit hoogleraren en lectoren, met inachtneming van het bij algemene maatregel van bestuur te stellen nadere regelen. De onderhavige afdeling beoogt ter uitvoering van artikel 24, tweede lid, van de Wet w.o. en mede ter uitvoering van artikel 34, vierde lid, van de W.U.B. regelen te stellen met betrekking tot de toegang tot en de inrichting van de promotie. Ofschoon – zoals uit het vorenstaande blijkt – het Academisch Statuut mede uitvoering geeft aan bepalingen van de W.U.B., is het nochtans primair en in overwegende mate een uitvoeringsbesluit van de Wet w.o. Om deze reden worden, zoals ook reeds is gezegd in de toelichting op andere afdelingen van het Algemeen Deel, in dit besluit taken en bevoegdheden toebedeeld aan de in de laatstgenoemde wet genoemde universitaire bestuursorganen. Welke bestuursorganen die taken en bevoegdheden uitoefenen onder de werking van de W.U.B. dient, ingevolge het bepaalde in artikel 50 van die wet, te worden bepaald bij een afzonderlijke algemene maatregel van bestuur. Op het eerste en tweede hoofdstuk van de algemene maatregel van bestuur, het zgn. Besluit Academisch Statuut-W.U.B., heeft artikel II van het onderhavige ontwerp-besluit betrekking. De hiervoren gegeven uiteenzetting maakt duidelijk, dat de taken

en bevoegdheden die ingevolge de bepalingen van de onderhavige afdeling worden uitgeoefend door de senaat en de promotiecommissie, bij de algemene maatregel van bestuur zullen worden toebedeeld aan het college van dekanen, onderscheidenlijk de (promotie)commissie, bedoeld in artikel 34, vierde lid, van de W.U.B. De in het voorgestelde artikel 123, derde lid, omschreven bevoegdheid van het college van curatoren, zal, zijnde immers een bevoegdheid op het gebied van het beheer, worden toebedeeld aan het college van bestuur. Bij de in de onderhavige afdeling vervatte regeling van de toegang tot en de inrichting van de promotie staat – evenals bij die, neergelegd in de artikelen 221 tot en met 231 van het Academisch Statuut van 1963 – voorop, dat het proefschrift een proeve van bekwaamheid is tot het zelfstandig beoefenen van de wetenschap. Dit blijkt uitdrukkelijk uit het bepaalde in de artikelen 120, eerste lid, en 121, derde lid. Op een aantal punten verschilt de in de onderhavige afdeling vervatte regeling in belangrijke mate van die, neergelegd in de genoemde artikelen van het Academisch Statuut van 1963. Gewezen zij op de erkenning van de praktijk dat een aantal onderling samenhangende, wetenschappelijke verhandelingen als proefschrift fungeert (artikel 116), alsmede van die dat een promotie plaatsvindt op een proefschrift van de hand van twee of drie personen in vereniging (artikel 117). Voorts zij gewezen op enige bepalingen die – in onderlinge samenhang – tot strekking hebben te waarborgen dat de voorbereiding van de promotie zodanig zorgvuldig geschiedt, dat de promotie zelve vlekkeloos verloopt, zulks zowel ter bescherming van de positie van de promovendus als van die van de promotor, zoals het voorschift dat de senaat met betrekking tot de verkrijging van het doctoraat een promotiereglement vaststelt, waarin de gehele gang van zaken vanaf het allereerste begin van de voorbereiding van de promotie tot en met de promotie zelve wordt geregeld (artikel 112), zoals verder het voorschift dat in dat reglement een nadere omschrijving wordt gegeven van de taak en bevoegdheden van de promotor met dien verstande, dat tot die taak in elk geval behoort de begeleiding van de promovendus (artikel 119, tweede lid), alsmede voorts de bepaling dat in dat reglement wordt voorzien in een «geschillenregeling» (artikel 122), en ten slotte de bepaling dat tot vermenigvuldiging van het proefschrift als zodanig eerst mag worden overgegaan, nadat de promotiecommissie heeft besloten dat de promovendus tot de verdediging van het proefschrift kan worden toegelaten (artikel 123 jo artikel 121). Op het desbetreffende advies van de Academische Raad is ook deze afdeling in paragrafen verdeeld. Ter nadere toelichting wordt verwezen naar de navolgende toelichting op de artikelen afzonderlijk.

Artikel 112. Het eerste lid bevat het hiervoren reeds aangekondigde voorschift dat de senaat met betrekking tot de verkrijging van het doctoraat een promotiereglement vaststelt. Het tweede lid houdt in de algemene opdracht aan het promotiereglement een regeling te geven van de gang van zaken met betrekking tot de voorbereiding van de promotie en met betrekking tot de promotie zelf, daaronder begrepen de taak en bevoegdheden van ieder, die bij de promotie is of kan worden betrokken. De artikelen 115, 117, eerste lid, 119, tweede en derde lid, 120, tweede lid, 121, tweede en derde lid, 122, 123, eerste lid, en 125, tweede lid, geven nog specifieke opdrachten aan het promotiereglement. Bij de uitwerking van al deze opdrachten in het promotiereglement bezit de senaat tamelijk grote vrijheid. Het promotiereglement kan derhalve worden afgestemd op de bij de eigen instelling levende wensen en verlangens. Uiteraard kan daarbij niet worden getreden buiten het kader dat de wet en de bepalingen van de onderhavige afdeling aangeven. Zo staat het de senaat vrij om in het promotiereglement een plaats in te ruimen voor een of meer personen, die – onder de benaming «referent», «co-referent» of onder een andere benaming – tot taak hebben het proefschrift «mee te lezen». Dit kan geschieden met het oogmerk de promovendus extra bescherming te bieden: het proefschrift wordt dan immers niet alleen gelezen door de promotor maar ook door een of meer onafhankelijke deskundigen die hun oordeel aan de promotor kenbaar maken. Het kan ook geschieden

met het oogmerk de taak van de promotor te verlichten. Hoe dit ook zij, het promotiereglement mag niet zo ver gaan, dat de bedoelde «referenten», «co-referenten» en dergelijken de uiteindelijke beslissing omtrent de goedkeuring van het proefschrift, bedoeld in artikel 120, eerste lid, zouden nemen, noch dat de promotor die beslissing slechts zou mogen nemen in overeenstemming met of na verkregen toestemming van vorenbedoelde personen. De functie, taak, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de promotor, zoals omschreven in de onderhavige afdeling, mogen niet worden aangetast.

Artikel 113. De inhoud van dit artikel is ontleend aan onderscheidenlijk het eerste en het derde lid van artikel 222 van het Academisch Statuut van 1963. Bij een «proefontwerp» dient te worden gedacht aan een technisch ontwerp. De woorden «voor zover het de toegang tot de promotie betreft» zijn noodzakelijk om zeker te stellen dat aan de vrijstelling geen andere rechten, zoals onderwijsbevoegdheden of hoedanigheden, worden ontleend.

Artikel 114. Het *eerste lid* komt overeen met het tweede lid van artikel 222 van het Academisch Statuut van 1963 met dien verstande, dat in de aanhef van het lid tot uitdrukking is gebracht dat de in dat lid bedoelde beslissing slechts wordt genomen, indien het doctoraat wordt gewenst in een andere faculteit dan die, waarin de studierichting van het doctoraal examen is opgenomen. Het *tweede lid* komt overeen met artikel 223 van het Academisch Statuut van 1963.

Artikelen 115 t/m 117. Met deze artikelen wordt in hoofdzaak beoogd enkele vernieuwingen, waaraan in de praktijk behoefte is gebleken, vast te leggen. Door de zinsnede «onder door het promotiereglement te stellen voorwaarden», gebezigd in artikel 117, eerste lid, wordt aan de senaat de mogelijkheid geboden ter zake van een gezamenlijke promotie – eventueel per wetenschapsgebied – nadere regelen te stellen. Met betrekking tot het tweede lid van dat artikel zij erop gewezen, dat uiteraard elk van de promovendi dient te voldoen aan alle vereisten betreffende de verkrijging van het doctoraat.

Artikel 118. De inhoud van dit artikel is ontleend aan artikel 224 van het Academisch Statuut van 1963. Het artikel is aangevuld en op enige punten verduidelijkt. De in het tweede, onderscheidenlijk derde lid bedoelde samenvatting van de inhoud van het proefschrift zal onder meer van belang kunnen zijn in verband met de vermelding van het proefschrift in internationale documentatie- en informatiesystemen.

Artikel 119. In het *eerste lid* is de aanwijzing van een of meer promotoren geregeld. Wat de redactie van dit artikellid betreft, is aangesloten bij het bepaalde in de tweede volzin van artikel 34, vierde lid, van de W.U.B. Het is derhalve niet mogelijk een ander dan een hoogleraar of lector van een universiteit of hogeschool dan wel van een buitenlandse instelling van wetenschappelijk onderwijs aan te wijzen als promotor. Daarbij mag ervan worden uitgegaan, dat in artikel 34, vierde lid, van de W.U.B. onder «hoogleraren of lectoren van een universiteit» mede zijn begrepen de kerkelijke hoogleraren aan en de bijzondere hoogleraren en lectoren bij een openbare universiteit. In het ontwerp van Wet op het wetenschappelijk onderwijs 1981 (16802) is dit uitdrukkelijk bepaald (artikel 30, derde lid, van de W.W.O. 1981). Indien twee of meer promotoren worden aangewezen, hebben zij dezelfde rechten en verplichtingen. Dit volgt uit het bepaalde in de slotzin van het eerste lid. De wet noch het onderhavige artikellid verzetten zich ertegen, dat in het promotiereglement de aanwijzing van meer dan een promotor als regel wordt voorgeschreven, bij voorbeeld in het geval dat de eerste promotor niet behoort tot de eigen instelling. Wat het eerste lid betreft, zij er ten slotte nog op gewezen, dat uit de aard der zaak de aanwijzing van een hoogleraar of lector

als promotor slechts kan plaatsvinden met zijn toestemming en met toestemming van de promovendus. Ingevolge het bepaalde in het *tweede lid* geeft het promotiereglement een nadere omschrijving van de taak en bevoegdheden van de promotor. Tot die taak behoort in elk geval de begeleiding van de promovendus, zij het dat de promotor zich ten behoeve van die begeleiding kan doen bijstaan door een wetenschappelijk medewerker die hier te lande de titel doctor mag voeren, mits deze medewerker op verzoek van de promotor door de senaat, de promovendus gehoord, als zodanig is aangewezen. Uit het voorgaande volgt, dat de betrokken medewerker niet kan worden aangewezen als – tweede – promotor. Het *derde lid* schrijft voor dat de in dit artikel bedoelde aanwijzingen tijdig plaatsvinden, opdat de begeleiding waarop de promovendus aanspraak heeft, daadwerkelijk mogelijk is.

Artikel 120. Het *eerste lid* geeft een regeling van de door de promotor te nemen beslissingen over het proefschrift en de stellingen. Ten einde tot uitdrukking te brengen dat de stellingen door de promotor niet op dezelfde wijze dienen te worden gewogen als het proefschrift zelf, wordt op voorstel van de Academische Raad ten aanzien van die stellingen in de slotzin van het eerste lid niet gesproken van «goedkeuring» maar slechts van een «verklaring van de promotor dat hij de verdediging mogelijk acht». De beslissing omtrent de goedkeuring van het proefschrift is voorbehouden aan de promotor. Het promotiereglement kan echter bepalen, dat, ingeval de begeleiding van de promovendus feitelijk geheel of in belangrijke mate is verricht door een ander (bij voorbeeld de in artikel 119, tweede lid, bedoelde medewerker) dan wel een ander het proefschrift als «referent» of «co-referent» heeft «meegelezen», de promotor de beslissing omtrent de goedkeuring van het proefschrift eerst neemt, nadat die ander hem zijn oordeel daarover heeft medegedeeld. Het *derde lid* houdt rechtstreeks verband met het bepaalde in artikel 66, tweede lid, van de Wet w.o. Ingevolge die wetsbepaling behouden eervol ontslagen hoogleraren nog gedurende drie jaren het recht als promotor op te treden. Uit het voorgestelde artikellid blijkt, dat dit slechts mogelijk is, indien de eervol ontslagen hoogleraar (of lector) vóór zijn ontslag is aangewezen als promotor. Het «optreden» wordt geacht te zijn beëindigd zodra door de promotiecommissie de beslissing, dat de promovendus tot de verdediging kan worden toegelaten, is genomen. Er is dan uiteraard geen bezwaar tegen dat na die beslissing de promotor ook tijdens de promotieplechtigheid nog als zodanig fungeert, ook al zou dat plaatsvinden na verloop van de in artikel 66, tweede lid, van de Wet w.o. genoemde drie jaren. Het *vierde lid* is gebaseerd op het derde lid van artikel 225 van het Academisch Statuut van 1963. Het artikellid is aangevuld met een bepaling ter zake van het geval dat meer dan een promotor was aangewezen.

Artikel 121. Dit artikel bevat een regeling van de promotiecommissie die zich, na de beslissing van de promotor tot goedkeuring van het proefschrift, over dat proefschrift dient uit te spreken. Zoals hierboven reeds is gezegd, zal de promotiecommissie bij de algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 50 van de W.U.B., worden «vertaald» als de commissie, bedoeld in artikel 34, vierde lid, van die wet. In het voorgestelde *tweede lid* is de samenstelling van de promotiecommissie derhalve geregeld met inachtname van de genoemde wetsbepaling. De in het *derde lid* bedoelde beslissing van de promotiecommissie is in de gehele procedure van doorslaggevend belang. In afwijking van de in het voorontwerp gebezigde formulering «toekenning» wordt thans op voorstel van de Academische Raad een andere redactie gebruikt. Ofschoon immers de toekenning van het doctoraat ingevolge de wet geschiedt door de senaat of onder de werking van de W.U.B. door het college van dekanen, pleegt de promotie plaats te vinden niet ten overstaan van de senaat of het college van dekanen maar ten overstaan van de promotiecommissie. De ondergetekenden achten het uitgesloten, dat daarbij nog een spaak in het wiel zou kunnen worden gestoken als eenmaal

diezelfde promotiecommissie de in het derde lid bedoelde beslissing heeft genomen. Met deze regeling, waarbij dient te worden betrokken de bepaling in artikel 123, dat eerst nadat de promotiecommissie de bedoelde beslissing heeft genomen, wordt overgegaan tot vermenigvuldiging van het proefschrift als zodanig, wordt naar de mening van de ondergetekenden een maximale bescherming geboden aan zowel de promovendus als de promotor.

Artikel 122. Dit artikel bepaalt, dat in het promotiereglement een «geschillenregeling» wordt opgenomen. De wijze waarop aan dit artikel uitvoering wordt gegeven, kan van instelling tot instelling verschillen. Naar de mening van de ondergetekenden ligt het meest voor de hand dat van beslissingen van de promotor en de promotiecommissie beroep wordt opengesteld bij het college van dekanen; tegen beslissingen van dat college zelf zou bij het college een bezwaarschrift kunnen worden ingediend.

Artikel 123. Nadat de in artikel 121, derde lid, bedoelde beslissing door de promotiecommissie is genomen, wordt overgegaan tot vermenigvuldiging van het proefschrift als zodanig. Ingevolge het bepaalde in het *eerste lid* dienen bij of krachtens het promotiereglement richtlijnen te worden gegeven omtrent de vorm waarin en de wijze waarop die vermenigvuldiging dient plaats te vinden. Het *derde lid* garandeert dat de bibliotheek van de instelling beschikt over voldoende exemplaren van het proefschrift zowel ten behoeve van belangstellenden, die het proefschrift willen inzien voordat de promotieplechtigheid plaatsvindt, als ten behoeve van de bibliotheken van de zusterinstellingen nadat de promotieplechtigheid heeft plaatsgevonden en het doctoraat is toegekend.

Artikel 124. De inhoud van dit artikel is ontleend aan de artikelen 227, eerste en derde lid, en 228 van het Academisch Statuut van 1963. In het *eerste lid* is vastgelegd dat de promotiecommissie die hier is bedoeld, dezelfde is als die in artikel 121. De bepaling van het *derde lid* vloeit voort uit de in artikel 117 geïntroduceerde mogelijkheid van een promotie op een proefschrift van de hand van twee of drie personen in vereniging.

Artikel 125. Dit artikel heeft betrekking op de promotie(plechtigheid) zelve. De bepaling van het *eerste lid* is, hoewel naast eenzelfde bepaling in de wet overbodig, omwille van de duidelijkheid opgenomen. Het betreft de officiële handeling, waartoe in feite reeds is beslist door de promotiecommissie op grond van het bepaalde in artikel 121, derde lid. De wijze waarop de promotiecommissie besluit tot de in het *tweede lid* bedoelde toekenning van het predikaat «cum laude» (gewone meerderheid van stemmen of gekwalificeerde meerderheid) dient nader in het promotiereglement te worden bepaald.

Artikelen 126 en 127. Deze artikelen kunnen wat betreft de daarin behandelde onderwerpen worden vergeleken met onderscheidenlijk de artikelen 230 en 231 van het Academisch Statuut van 1963.

Slotopmerking

Ter afsluiting van de toelichting op deze afdeling wordt opgemerkt dat in het ontwerp van Wet op het wetenschappelijk onderwijs 1981, is voorzien in de *mogelijkheid* van toelating tot de promotie van afgestudeerden uit het hoger beroepsonderwijs door het college van dekanen in *individuele* gevallen. Verwezen zij naar de toelichting bij artikel 30 van dat wetsontwerp (16 802).

Artikel II. Het Academisch Statuut wordt in artikel 4 van de Wet op het wetenschappelijk onderwijs (Wet w.o.) omschreven als de algemene maatregel

van bestuur, die de inrichting en de omvang van de examens en de promoties aan de in artikel 15 van de Wet w.o. genoemde universiteiten en hogescholen regelt, alsmede al hetgeen verder in die wet ter regeling aan dat statuut wordt opgedragen. Uit deze omschrijving blijkt, dat het Academisch Statuut – primair – een besluit is ter uitvoering van de Wet w.o. Dit brengt met zich mede, dat de universitaire organen waaraan in dat statuut taken en bevoegdheden zijn opgedragen, de organen zijn die in de Wet w.o. worden genoemd. Welke organen onder de werking van de W.U.B. die taken en bevoegdheden uitoefenen, dient ingevolge het bepaalde in artikel 50 van de W.U.B. bij algemene maatregel van bestuur te worden bepaald. Opdat van meet af aan duidelijkheid bestaat over de vraag, welk orgaan onder de werking van de W.U.B. de taken en bevoegdheden dient uit te oefenen, die in het bij artikel I voorgestelde Algemeen Deel van het nieuwe Academisch Statuut aan de (hoogleraren-)faculteit, het college van curatoren, de senaat en de namens de (hoogleraren-)faculteit, onderscheidenlijk de senaat optredende examencommissie en promotiecommissie zijn opgedragen, zijn in artikel II ter uitvoering van het voren genoemde wetsartikel daartoe strekkende voorzieningen opgenomen: de hoofdstukken I en II van het Besluit Academisch Statuut-W.U.B. Te zijner tijd zal dat besluit moeten worden aangevuld met voorzieningen ten behoeve van de toepassing van het Bijzonder Deel van het nieuwe Academisch Statuut.

De taken en bevoegdheden, die in het kader van de Wet w.o. toekomen aan het college van curatoren en de senaat, worden onder de werking van de W.U.B. uitgeoefend door de universiteitsraad, het college van bestuur en het college van dekanen. Op grond van artikel 20 van de W.U.B. behoort aan de raad de bevoegdheid tot regeling en bestuur van de universiteit in haar geheel, voor zover die niet bij of krachtens de wet aan het college van bestuur is opgedragen. Dit college is ingevolge artikel 31, eerste lid, van de W.U.B. onder meer belast met het dagelijks bestuur van de universiteit alsmede met enige taken op het gebied van het beheer. Het voert in dit verband onder meer de correspondentie namens de universiteit. Het college van dekanen is ingevolge artikel 34, vierde lid, van de W.U.B. belast met het toekennen van het doctoraat. Het heeft ingevolge artikel 34, vijfde lid, van die wet het recht het doctoraat honoris causa te verlenen.

Het vorenstaande maakt duidelijk, dat de in de artikelen 11, eerste lid, 13, 15, 22, 29, eerste lid, 31 en 82, tweede lid, van het Algemeen Deel bedoelde bevoegdheden van curatoren, voor zover liggende op het gebied van de correspondentie namens de universiteit alsmede in de artikelen 48, eerste lid onder b, 67, tweede lid, 68, tweede lid, 77, eerste lid, en 123, derde lid, van het Algemeen Deel bedoelde taken en bevoegdheden op gebied van het dagelijks bestuur of het beheer, dienen te worden toebedeeld aan het college van bestuur. De adviserende bevoegdheden van de senaat, bedoeld in de artikelen 13 tot en met 16, 22, 26, 31, 32, 68 en 82 van het Algemeen Deel, dienen te worden uitgeoefend door het college van dekanen. Hetzelfde geldt voor de taken en de bevoegdheden van de senaat, bedoeld in de artikelen 112, eerste lid, 114, eerste lid, 118, eerste lid, 119, eerste en tweede lid, 120, derde en vierde lid, 121, eerste lid, 123, tweede en derde lid, 124, eerste en tweede lid, 125, eerste en tweede lid, en 127, van het Algemeen Deel, die betrekking hebben op de promotie. De taken en bevoegdheden van de namens de senaat optredende promotiecommissie dienen te worden uitgeoefend door de commissie, bedoeld in artikel 34, vierde lid, van de W.U.B. De overige taken en bevoegdheden op het topniveau van de universiteit zijn toebedeeld aan de universiteitsraad.

In het kader van de Wet w.o. worden de taken en bevoegdheden op het middenniveau van de universiteit uitgeoefend door de (hoogleraren-)faculteit of, voor zover het betreft het afnemen van de examens, de namens die (hoogleraren-)faculteit optredende examencommissie. Op grond van artikel 5 van de W.U.B. wordt het bestuur van de faculteit uitgeoefend door de faculteitsraad en het faculteitsbestuur, op de voet van het daaromtrent bij of krachtens die wet bepaalde. Het bestuur behartigt ingevolge artikel 10, eer-

ste lid, van de W.U.B. de dagelijkse zaken van de faculteit. Ten behoeve van de organisatie en coördinatie van de examens is er ingevolge de artikelen 11 en 11bis van de W.U.B. voor elke studierichting en voor elke opleiding van de tweede fase een vaste commissie voor de examens. De examens worden ingevolge artikel 11 van de genoemde wet afgenomen door de examencommissies.

Op grond van de vorenomschreven competentie-afbakening dienen onder de werking van de W.U.B. de taken en bevoegdheden van de examencommissie te worden uitgeoefend door de examencommissie, bedoeld in artikel 11 van de W.U.B. Hetzelfde geldt voor de in artikel 36, tweede lid, van het Algemeen Deel bedoelde bevoegdheid van de faculteit, voor zover het betreft het afnemen van examens. De in de artikelen 48, eerste lid, aanhef, 50, eerste lid, en 52, tweede lid, van het Algemeen Deel bedoelde bevoegdheden van de faculteit dienen te worden uitgeoefend door de vaste commissie voor de examens. Voor zover de in artikel 20 van het Algemeen Deel bedoelde taken van de faculteit geen ruimte laten voor enige beleidsvrijheid, zijn zij toebedeeld aan het faculteits- of subfaculteitsbestuur. De door de faculteit te verlenen goedkeuring van de gekozen onderdelen dient door de faculteitsraad te worden verleend, die zich daartoe ter voorbereiding kan doen bijstaan door een door hem in te stellen commissie. Analoot aan het bepaalde in artikel 2 van het Uitvoeringsbesluit W.U.B. 1970 ten aanzien van artikel 29 van de Wet w.o. is in het onderhavige artikel bepaald, dat de in artikel 68, eerste lid, van het Algemeen Deel bedoelde bevoegdheid van de faculteit wordt uitgeoefend overeenkomstig door de faculteitsraad te stellen regelen. Er mag van worden uitgegaan, dat in die regelen de uitoefening van die bevoegdheid wordt opgedragen aan een commissie. De overige taken en bevoegdheden op het middenniveau van de universiteit zijn toebedeeld aan de faculteitsraad. Ingeval de faculteit subfaculteiten omvat, kan de faculteitsraad, onder goedkeuring van de universiteitsraad, bepaalde bevoegdheden overdragen aan de raden van de tot die faculteit behorende subfaculteiten, en wel ingevolge het bepaalde in artikel 15 van de W.U.B. Afhankelijk van de aard van de desbetreffende materie is in een aantal gevallen voorgeschreven, dat de faculteitsraad de vaste commissie voor het onderwijs, onderscheidenlijk die voor de examens hoort. De in artikel 4, onderdeel R, onder b, van het onderhavige ontwerp opgenomen verwijzing naar de bevoegdheden van het college van bestuur, bedoeld in artikel 31, eerste lid, van de W.U.B., vestigt er de aandacht op, dat de faculteitsraad bij de uitoefening van de in artikel 36, tweede lid, van het Algemeen Deel bedoelde bevoegdheid de bevoegdheden van het college van bestuur met name op het gebied van het personeel en op dat van het beheer van gebouwen niet kan aantasten. De raad kan dus niet in het kader van de uitoefening van de onderhavige bevoegdheid besluiten dat bij voorbeeld een laboratorium of een gedeelte daarvan dient open te blijven dan wel dat bepaalde leden van het laboratoriumpersoneel beschikbaar dienen te blijven, enz.

Artikel III. Het Besluit Rijksuniversiteit Limburg (Stb. 1977, 240) is bij Koninklijk besluit van 14 oktober 1980, Stb. 564, aangevuld met regelen inzake de algemene faculteit. In dat kader is in het eerstgenoemde besluit onder meer ingevoegd een nieuw artikel 6bis, dat een regeling geeft voor de instelling van studierichtingen in de algemene faculteit. Die bijzondere regeling vloeit voort uit het feit dat de Wet op het wetenschappelijk onderwijs en het Academisch Statuut de algemene faculteit als zodanig niet kennen. In verband met het feit dat bij de wijziging van de genoemde wet bij de Wet twee-fasenstructuur w.o. opleidingen van de tweede fase zijn geïntroduceerd, dient de in artikel 6bis van het Besluit Rijksuniversiteit Limburg neergelegde regeling te worden uitgebreid met een analoge regeling voor de instelling van die opleidingen van de tweede fase. Wellicht ten overvloede zij erop gewezen, dat voor zover in dat artikel niet anders is bepaald, ingevolge artikel 3, eerste lid, van de Wet Rijksuniversiteit Limburg (Stb. 1975, 717) het ter zake bepaalde bij of krachtens de Wet op het wetenschappelijk onderwijs op de instelling van die opleidingen van overeenkomstige toepassing is.

Artikel IV. Ingevolge dit artikel heeft het onderhavige besluit terugwerken de kracht op het tijdstip, waarop de Wet twee-fasenstructuur w.o. krachtens het bepaalde in artikel VI van die wet in werking is getreden.

Artikel V. De toepassing voor de eerste maal van enige artikelen van titel I van het nieuwe Academisch Statuut en van de daarop betrekking hebbende onderdelen van artikel 4 van het Besluit Academisch Statuut-W.U.B. is geregeld analoog aan de regeling, die in artikel VII van de Wet twee-fasenstructuur w.o. is neergelegd met betrekking tot de toepassing voor de eerste maal van enige bij die wet gewijzigde artikelen van de Wet op het wetenschappelijk onderwijs.

Artikel VI. Op het tijdstip waarop het Algemeen Deel van het nieuwe Academisch Statuut in werking treedt, dienen de bepalingen van het Academisch Statuut van 1963, voor zover betrekking hebbende op dezelfde materie, te vervallen. Hetzelfde geldt voor de bij het Koninklijk besluit van 24 oktober 1970, Stb. 507, gehandhaafde bepalingen van het landbouwhogeschoolstatuut van 1956. Hierin is voorzien in het *eerste lid* van dit artikel. Ingevolge het bepaalde in het *tweede en derde lid* blijven niettemin enige van de vervallen artikelen van het Academisch Statuut van 1963 toepassing vinden tot dat de twee-fasenstructuur is ingevoerd. Deze artikelen hebben betrekking op de vrije studierichting, de regeling betreffende het indienen van scripties e.d. en de onderwijsbevoegdheden. Hetzelfde geldt voor de artikelen van het landbouwhogeschoolstatuut betreffende de onderwijsbevoegdheden. In de gevallen, waarin de twee-fasenstructuur is ingevoerd, treden voor de voren genoemde artikelen in de plaats onderscheidenlijk de artikelen 16 tot en met 20, 37 en de artikelen betreffende de lerarenopleiding, neergelegd in het Algemeen Deel van het nieuwe Academisch Statuut.

Artikel VII. Het bepaalde in dit artikel voorkomt, dat door de vervanging van titel II van het Academisch Statuut voor 1963 door afdeling II van het Algemeen Deel van het nieuwe Academisch Statuut in die gevallen waarin artikel 3, tweede lid, van het eerstgenoemde besluit toepassing heeft gevonden, de desbetreffende indeling moet worden herzien.

Artikel VIII. Deze bepaling is noodzakelijk in verband met de bepaling van artikel 9 van het Algemeen Deel van het nieuwe Academisch Statuut, dat de universiteiten en hogescholen, behoudens de experimentele en vrije studierichtingen, geen andere studierichtingen omvatten dan die, welke zijn opgenomen in het Bijzonder Deel van het nieuwe Academisch Statuut.

Artikel IX. Dit artikel heeft betrekking op studierichtingen waarin op het tijdstip van inwerkingtreding van het onderhavige besluit het onderwijs reeds in deeltijdse vorm wordt verzorgd. Aangezien het desbetreffende verzoek eerst kan worden beoordeeld na de inwerkingtreding van titel II van het nieuwe Academisch Statuut, waarin onder meer zal worden bepaald in welke studierichtingen het onderwijs in deeltijdse vorm kan worden verzorgd, zijn de termijnen waarbinnen het verzoek om goedkeuring moet worden ingediend en die waarbinnen op dat verzoek dient te worden beslist, aan het tijdstip van die inwerkingtreding gerelateerd. Voor de behandeling van het verzoek geldt een vereenvoudigde procedure: bij het verzoek behoeven niet te worden overgelegd de in artikel 23, eerste lid onder c, bedoelde beweegredenen, die aan het voorstel ten grondslag liggen, en dus ook niet de gegevens betreffende de belangstelling van aanstaande studenten; voorts behoeft de in artikel 24 bedoelde adviesprocedure niet te worden gevolgd.

Artikel X. Ingevolge dit artikel is op het voorstel tot opneming in het Bijzonder Deel van het Academisch Statuut van een opleiding van de tweede fase, als bedoeld in artikel 32, derde lid, van de Wet twee-fasenstructuur w.o., die vereist is of dienstig kan zijn voor het bekleden van de maatschap-

pelijke betrekking van accountant, het bepaalde in artikel 28 van titel I van dat statuut niet van toepassing. Dit houdt verband met het feit, dat het accountantsexamen reeds is opgenomen in het Academisch Statuut van 1963 (artikelen 107 en 108 van dat statuut).

Artikel XI. Op grond van artikel VIII, derde lid, van de Wet twee-fasenstructuur w.o. is in dit artikel een voorziening getroffen voor de overgangperiode dat nog kandidaatsexamens kunnen worden afgelegd.

Artikelen XII en XIII. Deze artikelen beogen uitvoering te geven aan het bepaalde in artikel VIII, derde lid, van de Wet twee-fasenstructuur w.o., voor zover het experimentele, onderscheidenlijk vrije studierichtingen betreft. Het ligt in het voornemen van de ondergetekenden een analoge regeling met betrekking tot de overige studierichtingen op te nemen in het ontwerpbesluit, waarbij het Bijzonder Deel van het nieuwe Academisch Statuut zal worden vastgesteld. De onderscheiden tijdstippen, waarop uiterlijk het doctoraal examen nog op de oude voet kan worden afgelegd, zijn berekend aan de hand van de bepaling van de inschrijvingsduur van de betrokken studenten, neergelegd in artikel VIII, tweede lid, van de genoemde wet, evenwel met een extra uitloop van een jaar met name ten behoeve van hen die deeltijds studeren. Ingevolge het derde lid van artikel XII blijft het recht van toegang tot het afleggen van het doctorale examen van een experimentele studierichting, verbonden aan het met goed gevolg afgelegde kandidaatsexamen van die studierichting, behouden, althans voor zover dat doctoraal examen bij de desbetreffende faculteit kan worden afgelegd.

Artikelen XIV, XV en XVI. Ingevolge het bepaalde in deze artikelen is buiten twijfel, dat de bepalingen van het Algemeen Deel van het nieuwe Academisch Statuut betreffende de examens, onderscheidenlijk de toegang tot het afleggen van het eerste examen alsmede de gehele of gedeeltelijke vrijstelling van het afleggen van examens ook van toepassing zijn in de gevallen, waarin de twee-fasenstructuur nog niet is ingevoerd. Mede in verband hiermee zal de faculteitsraad de nadere regeling, bedoeld in artikel 8, derde lid onder a, van de W.U.B. moeten aanpassen. In het derde lid van artikel XIV is hiervoor als uiterste termijn genoemd een jaar, te rekenen vanaf het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit. Uiteraard dienen bepalingen van die nadere regeling die strijdig zijn met de desbetreffende bepalingen van het Algemeen Deel en van het Besluit Academisch Statuut-W.U.B. onmiddellijk te vervallen. Dit is bepaald in het tweede lid van artikel XIV. Het derde lid van artikel XV is een aanvulling van het bepaalde in artikel V van het Koninklijk besluit van 27 september 1972, Stb. 514, zoals gewijzigd bij het Koninklijk besluit van 16 april 1974, Stb. 238. Deze aanvulling is noodzakelijk in verband met het feit dat het gestelde in artikel 203, onder g, h en l, van het Academisch Statuut van 1963 in het Algemeen Deel van het nieuwe Academische Statuut is overgenomen (artikel 56 onder g, h en k). Krachtens het vierde lid van artikel XV blijft aan de hieronder vermelde akten van bekwaamheid tot het geven van onderwijs aan een atheneum het recht van toegang tot het afleggen van het eerste examen van de desbetreffende studierichting verbonden:

de akten hogere wiskunde KV en wiskunde m.o. B blijven toegang geven tot het eerste examen van de studierichting der wiskunde aan een technische hogeschool, terwijl de laatstgenoemde akte – mits het bewijs van een met goed gevolg afgelegd aanvullend examen kosmografie wordt overgelegd – tevens toegang blijft geven tot het eerste examen van de studierichting der sterrenkunde;

de akte natuurkunde m.o. B blijft toegang geven tot het eerste examen van de studierichtingen der technische natuurkunde en der natuurkunde aan een technische hogeschool;

de akte scheikunde m.o. B blijft toegang geven tot het eerste examen van de studierichtingen der scheikundige technologie en der scheikunde aan een technische hogeschool;

de akten Fries m.o. B, Duits m.o. B, Engels m.o. B en Zweeds m.o. tot het eerste examen van de Nederlandse taal- en letterkunde;

de akten Italiaans m.o., Spaans m.o. en Portugees m.o. tot het eerste examen van de Franse taal- en letterkunde;

de akten Frans m.o. B, Spaans m.o. en Portugees m.o. tot het eerste examen van de Italiaanse taal- en letterkunde;

de akten Frans m.o. B, Italiaans m.o. en Portugees m.o. tot het eerste examen van de Spaanse taal- en letterkunde;

de akten Frans m.o. B, Italiaans m.o. en Spaans m.o. tot het eerste examen van de Portugese taal- en letterkunde;

de akten Frans m.o. B, Italiaans m.o., Spaans m.o. en Portugees m.o. tot het eerste examen van de studierichting der overige Romaanse talen en hun letterkunde;

de akten Nederlands K VII en K VII B, Fries m.o. B, Engels m.o. B en Zweeds m.o. tot het eerste examen van de Duitse taal- en letterkunde;

de akten Nederlands K VII en K VII B, Fries m.o. B, Duits m.o. B en Zweeds m.o. tot het eerste examen van de Engelse taal- en letterkunde;

de akten Nederlands K VII en K VII B, Fries m.o. B, Duits m.o. B en Engels m.o. B tot het eerste examen van de Scandinavische taal- en letterkunde;

de akte Russisch m.o. tot het eerste examen van de studierichting der overige Slavische talen en hun letterkunde;

de akten tekenen MB en m.o. B tot het eerste examen van de studierichting der kunstgeschiedenis en archeologie;

de akten staathuishoudkunde en statistiek K X, boekhouden K XII, handelswetenschappen K XII B en handelswetenschappen m.o. tot het eerste examen van de studierichting der economie;

de akte lichamelijke oefening m.o. tot het eerste examen van de studierichting der lichamelijke opvoeding.

Aan het slot van het vierde lid is toegevoegd het staatsdiploma handvaardigheid B, welk getuigschrift tot dusver abusievelijk niet was opgenomen. Hieraan dient hetzelfde recht te worden ontleend als aan de hierboven vermelde akten tekenen MB en m.o. B.

Artikel XVII. Ter toelichting op dit artikel zij verwezen naar de toelichting, gegeven op artikel 79 van het Algemeen Deel van het nieuwe Academisch Statuut.

Artikel XVIII. Dit artikel heeft betrekking op de bepalingen van het Academisch Statuut van 1963 en van het landbouwhogeschoolstatuut betreffende het verkrijgen van onderwijsbevoegdheden, zoals deze bepalingen zijn gewijzigd bij het Koninklijk besluit van 2 september 1981, Stb. 579. Uitgangspunt is, dat zij die vóór de invoering van de lerarenopleiding krachtens de Wet twee-fasenstructuur w.o., zijn begonnen met de onderwijskundige opleiding overeenkomstig de vorenbedoelde bepalingen, die opleiding op de oude voet mogen voltooien. Voor alle anderen gelden de bepalingen van het Algemeen Deel van het nieuwe Academisch Statuut ter zake van de lerarenopleiding. Verkregen onderwijsbevoegdheden worden uiteraard gehandhaafd.

Artikel XIX. Zolang het Bijzonder Deel van het Academisch Statuut niet is tot stand gekomen en in werking getreden, kunnen de artikelen 110 en 111 van het Algemeen Deel geen toepassing vinden. Derhalve dient te worden bepaald dat de overeenkomstige artikelen 214ter en 214quater van het Academisch Statuut van 1963 toepassing blijven vinden, ook na de inwerkingtreding van het Algemeen Deel. Daarin is voorzien in het eerste lid. Het tweede lid strekt tot handhaving van het op grond van artikel 214ter of 214quater van het Academisch Statuut van 1963 verkregen recht tot het voeren van de titel ingenieur, onderscheidenlijk doctorandus.

Artikel XX. In dit artikel is wellicht ten overvloede expliciet bepaald, dat de artikelen 104 tot en met 109 van het Algemeen Deel van het nieuwe Academisch Statuut mede van toepassing zijn op de overeenkomstige examens van de desbetreffende, in het Academisch Statuut van 1963 opgenomen studierichtingen. Het tweede lid strekt tot het handhaven van krachtens het Academisch Statuut van 1963 verkregen hoedanigheden.

Artikel XXI. In het Algemeen Deel van het nieuwe Academisch Statuut is de vaststelling van een promotiereglement voorgeschreven. In het belang van alle bij de promotie betrokkenen dient dat reglement spoedig tot stand te komen. In dat artikel is hiervoor als uiterste termijn een jaar genoemd, te rekenen vanaf het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit. Dat reglement dient te voorzien in een overgangsregeling ten behoeve van hen wier proefschrift op dat tijdstip door de promotor reeds is goedgekeurd.

De Minister van Onderwijs en Wetenschappen,
J. A. van Kemenade

De Minister van Landbouw en Visserij,
J. de Koning